

Bomenbeleidsplan Laarbeek 2013

Bomenbeleidsplan Laarbeek 2013

15 januari 2013

**Michel Brands - Beleidsadviseur Groen
Cobra Boomadviseurs**

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
Samenvatting	11
1. Inleiding	17
1.1 Aanleiding en doel van het bomenbeleidsplan	18
1.2 Werkwijze	18
2. Waarom zijn bomen belangrijk?	21
2.1 Leefbaarheid en structuur	21
2.2 Ecologie, klimaat en gezondheid	22
2.3 Economie	22
3. Inventarisatie en analyse huidige situatie	25
3.1 Klachtenmeldingen en bewonerenuitvraag	25
3.2 Evaluatie huidige kapbeleid	26
3.3 Wet- en regelgeving	27
3.3.1 Boswet	27
3.3.2 Flora- en Faunawet	28
3.3.3 Nieuwe Wet Natuur	30
3.3.4 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	30
3.3.5 Burgerlijk Wetboek – zorgplicht	30
3.4 Lokaal beleid	31
3.4.1 Structuurvisie Laarbeek 2010 – 2020 'Groei in balans' (2010)	31
3.4.2 Landschapsontwikkelingsplan (2003)	32
3.4.3 Groenbeleids- en structuurplan (2011)	33
3.4.4 Huidig kapbeleid en Bomenverordening Laarbeek (2007)	35
3.4.5 Bestemmingsplannen	36
3.4.6 Voorpootrechten	37
3.5 Het huidige bomenbestand in Laarbeek	37
3.5.1 Kwaliteit	37
3.5.2 Boomsoorten	40
3.5.3 Boomhoogte	41
4. Hoe gaan we in de toekomst om met bomen?	43
4.1 Algemene visie op bomen en boomstructuren	43
4.2. De 'Groene Kaart'	44
4.3. Groen- en boomstructuren in de dorpen (bestaand beleid)	45
4.3.1. Hoofdgroenstructuur	46
4.3.2. Wijkgroen	51
4.3.3. Overig groen	52
4.4. Groen- en boomstructuren in het buitengebied (nieuw beleid)	52

4.4.1.	Groenvlakken	52
4.4.2.	Lijnvormige groenstructuren	52
4.5.	Waardevolle bomen	55
5.	Boombescherming	57
5.1.	Bomenverordening en 'Groene Kaart'	57
5.2.	Systematiek bescherming	57
5.3.	Ontheffing versus vergunning	59
5.3.1.	Ontheffingenstelsel	59
5.3.2.	Vergunningenstelsel	59
5.4.	Bestemmingsplan	60
5.5.	Bijdrageregeling waardevolle bomen	61
6.	Compensatie en herplant	63
6.1.	Herplant bij kap van een waardevolle boom van de 'Groene Kaart'	63
6.2.	Herplant bij kappen binnen groenstructuren van de 'Groene Kaart'	64
6.3.	Groencompensatie bij ruimtelijke ontwikkelingen	65
6.4.	Compensatie bij kap gemeentebomen die niet op de 'Groene Kaart' staan	65
6.5.	Herplant of compensatie bij illegale kap	67
6.6.	Beleidskeuzes	67
7.	Bouwen en werken rond bomen	69
7.1.	Planvorming	69
7.2.	Werken rond bestaande bomen	72
7.3.	Inrichtingseisen	72
7.4.	De juiste boom op de juiste plaats	73
7.5.	Bomen en andere elementen in de openbare ruimte	73
7.6.	Beleidskeuzes	75
8.	Probleemsituaties met bomen	77
8.1.	Probleemanalyse	77
8.2.	Basisprincipes	77
8.2.1.	Overlast oplosbaar door beheermaatregelen	79
8.2.2.	Veiligheid	81
8.2.3.	Schade	81
8.2.4.	Onevenredig grote overlast	81
8.3.	Soort klacht / overlast	82
8.3.1.	Overhangende takken	83
8.3.2.	Schaduw	83
8.3.3.	Afval van blad en bloesem	84
8.3.4.	Vruchtval	85
8.3.5.	Allergie voor bomenstuifmeel	86
8.3.6.	Druipen	86
8.3.7.	Insecten en (plaag)dieren	87

8.3.8.	Wortelopdruk	88
8.3.9.	Ingroei van wortels in rioleringen	90
8.3.10.	Schade aan bouwwerken	91
8.3.11.	Angst voor omwaaien of afvallende takken	91
8.3.12.	Derving van inkomsten	92
9.	Zorgplicht en onderhoud	93
9.1.	Zorgplicht bomen	93
9.2.	Hoe voer je goed onderhoud?	93
9.2.1.	Controleren	94
9.2.2.	Snoeien	95
9.2.3.	Vervangen	97
9.2.4.	Zorgplicht flora en fauna	99
9.3.	Boomschades	100
9.4.	Voorpootrecht	101
10.	Financiële en organisatorische consequenties	103
10.1.	Zelf doen of uitbesteden	103
10.2.	Kosten onderhoud en vervanging van bomen	105
10.2.1.	Kosten onderhoud bomen in de dorpskommen	105
10.2.2.	Kosten onderhoud bomen in het buitengebied	106
10.2.3.	Kosten vervanging van bomen	107
10.3.	Beschikbare middelen voor boombeheer in Laarbeek	107
10.4.	Bomenfonds en bijdrageregeling waardevolle bomen	109
11.	Participatie en communicatie	111
11.1.	Participatie en inspraak	111
11.2.	Communicatie, voorlichting en educatie	112
	Geraadpleegde literatuur	115

Bijlagen

Bijlage 1:	Uitkomsten bewonersenquête
Bijlage 2:	Criteria voor opname op de 'Groene Kaart'
Bijlage 3:	Concept 'Bomenverordening 2013 Gemeente Laarbeek'
Bijlage 4:	Stroomschema wel/geen omgevingsvergunning nodig voor vellen
Bijlage 5:	Standaard beoordelingsformulier omgevingsvergunning voor vellen
Bijlage 6:	Bijdrageregeling waardevolle bomen: Voorwaarden en subsidieplafond 2013
Bijlage 7:	Stroomschema compensatie en herplant
Bijlage 8:	Instrumenten t.b.v. planvorming rond bomen
Bijlage 9:	Checklist m.b.t. uitvoering en toezicht
Bijlage 10:	Voorbeeld advies ontwerpnormen rekenprogramma

Voorwoord

Laarbeek mag zich met recht een groene gemeente noemen. Dit groene beeld wordt voor een belangrijk deel 'gemaakt' door de vele bomen die onze gemeente rijk is. Letterlijk en figuurlijk 'rijk'. Want de belevingswaarde van al dat groen is natuurlijk groot, maar in euro's uitgedrukt hebben we in Laarbeek óók een groot kapitaal aan bomen staan. Daarom vinden we het als gemeentebestuur erg belangrijk om zorgvuldig met deze bomen om te gaan. Daarmee waarborgen we dat het prettig en gezond wonen blijft in Laarbeek en waarborgen we dat het geld dat we uitgeven aan bomen goed besteed is.

Als wethouder Openbare Ruimte ben ik blij met dit bomenbeleidsplan. Het plan geeft richting aan hoe we in Laarbeek met bomen omgaan. Dat doen we met een bepaalde nuchterheid, maar we zijn ons wel steeds bewust van de waarde van bomen. Een gemeente besturen betekent keuzes maken. En als het om de openbare ruimte gaat, zijn er vaak bomen bij die keuzes betrokken. Dit bomenbeleidsplan geeft ons als gemeentebestuur handvatten om ook bewust en goed onderbouwd tot die keuzes te komen. Dat neemt niet weg dat er altijd ruimte moet blijven voor maatwerk.

Ik ben er trots op dat dit bomenbeleidsplan dankzij de input van velen tot stand is gekomen. Het is geen door de gemeente bedacht plan, maar een plan waarbij via een speciale projectgroep en via de klankbordgroep Groen diverse belangengroepen hun inbreng hebben gehad. Ideeën zijn verwerkt en evaluatiepunten uit het 'oude' kapbeleid zijn ter hand genomen en hebben geleid tot een nieuw bomenbeleid. Opgesteld door onze eigen ambtelijke medewerkers in een coproductie met Cobra Boomadviseurs die voor specialistische en vaktechnische inbreng hebben gezorgd. Ik geef alle betrokkenen dan ook graag een compliment voor het resultaat.

En nu gaan we aan de slag met de uitvoering van het beleid. Het eerste wat onze burgers er van zullen gaan merken is het opstellen van de nieuwe 'Groene Kaart'. Die is een belangrijk onderdeel van de dereguleringslag die we met het kapbeleid maken. In de toekomst kunnen onze burgers en bedrijven op de 'Groene Kaart' zien of ze nog een kapvergunning nodig hebben als ze een boom weg willen halen. Als de boom niet op de 'Groene Kaart' staat is geen kapvergunning meer nodig, een flinke vereenvoudiging en vooral verduidelijking van ons kapbeleid. Helemaal nieuw is de ondersteuning van particuliere eigenaren van waardevolle bomen. We verbieden niet meer alleen de kap van waardevolle bomen, maar we stimuleren voortaan ook via subsidie en advies het behoud van deze bomen.

Kortom, ik ben er van overtuigd dat we er met dit bomenbeleidsplan voor kunnen zorgen dat we zorgvuldig met bomen om blijven gaan. Dat geldt natuurlijk primair voor onze eigen gemeentelijke bomen. Wij voelen die verantwoordelijkheid en zullen daar zo goed mogelijk invulling aan geven. Ik heb er vertrouwen in dat onze inwoners dat ook doen en dat we er samen voor kunnen zorgen dat de gemeente Laarbeek groen en bomenrijk blijft!

T.J.M. Biemans

Wethouder Openbare Ruimte gemeente Laarbeek

Samenvatting

Laarbeek is een groene, landelijke gemeente en profileert zich ook als zodanig. Bomen hebben een belangrijk aandeel in dit imago. Bomen zijn de belangrijkste en meest duurzame groenelementen in de openbare ruimte, die naar mate ze ouder en groter worden steeds meer betekenis krijgen voor de woon- en leefomgeving. Bomen dragen bij aan een verhoging van de leefbaarheid en brengen structuur in de openbare ruimte. Ook vergroten ze de biodiversiteit in bebouwd gebied en temperen ze extreme weersinvloeden zoals zon, temperatuur en wind. Bomen vangen fijnstof af en hebben een aantoonbaar positief effect op de gezondheid van mensen. Kortom, bomen zijn belangrijk en de gemeente heeft een verantwoordelijkheid om zorgvuldig met bomen om te gaan. In dit bomenbeleidsplan beschrijven we hoe we daar in Laarbeek invulling aan willen geven.

Inventarisatie en analyse

Dit bomenbeleidsplan staat niet op zichzelf. Er zijn raakvlakken met diverse (landelijke) wet- en regelgeving zoals de Boswet en de Flora- en faunawet. Maar ook andere gemeentelijke plannen hebben een relatie met het bomenbeleid. Het groenbeleids- en structuurplan is daarvan één van de belangrijkste. Daarin zijn voor de Laarbeekse dorpen immers de beleidskeuzes met betrekking tot groen al verwoord en zijn de belangrijkste groenstructuren benoemd. Het bomenbeleidsplan sluit hier naadloos op aan.

Het huidige Laarbeekse kapbeleid dateert uit 2007. Dit kapbeleid is geëvalueerd. Uit de evaluatie in 2009 bleek dat het aantal kapaanvragen ten opzichte van 2007 met 50% is verminderd van ongeveer 150 naar ongeveer 100 vergunningen. Er zijn nauwelijks bomen van de lijst van waardevolle bomen gekapt. Wel zijn er enkele door storm gesneuveld. Het beoordelen van vergunningaanvragen blijft, ondanks de objectiveringsslag die via een standaard beoordelingsformulier is gemaakt, verschil van inzicht opleveren. Er zijn bomen gekapt waarbij de meningen over de noodzaak van de kap verdeeld zijn. Ook met het beoordelingsformulier blijven er interpretatieverschillen. Uit procedures is echter gebleken dat zowel de bezwarencommissie als de rechtbank het beoordelingsformulier een goed middel vinden om de beoordeling zoveel mogelijk te objectiveren. Bij de vergunningbeoordelingen is ook gebleken dat het lastig is om met potentieel waardevolle bomen om te gaan. Die worden nogal eens gekapt omdat er (nog) te weinig weigeringsgronden voor een omgevingsvergunning zijn. Daarnaast leiden begrippen als voortuin, zijtuin en achtertuin nog wel eens tot onduidelijkheid. Verder is uit de evaluatie gebleken dat de ambtelijke tijdsbesteding voor het beoordelen van de vergunningaanvragen nog steeds groot is, terwijl nagenoeg alle vergunningen verleend worden. Tenslotte is in de evaluatie ook uitdrukkelijk gesproken over de vraag of er iets tegenover moet staan als de gemeente een boom als waardevol opneemt op de lijst. Daarbij is geconstateerd dat stimuleren en voorlichten vaak beter werkt dan alleen maar verbieden. In relatie tot het inmiddels goed gevulde Bomenfonds zou bekeken moeten worden of er mogelijkheden zijn om in de vorm van subsidie en/of dienstverlening/adviezen meer 'terug te doen' richting de boomeigenaar.

Als gemeente hebben we zelf zo'n 35.000 bomen in eigendom en beheer. Daarvan staan er ongeveer 12.000 binnen de vier dorpskommen en ongeveer 23.000 in het buitengebied. Voor deze bomen hebben we een zorgplicht. Dat betekent dat we deze bomen periodiek moeten controleren en noodzakelijk onderhoud (veelal snoeien) moeten uitvoeren. In 2011 is al gestart met een boomveiligheidscontrole (Visual Tree Assessment of VTA) voor alle gemeentebomen. Inmiddels naderen we de afronding van deze controle waarmee de veiligheid- en gezondheidsituatie van al onze bomen goed in beeld is. Enkele opvallende conclusies die we nu al kunnen trekken:

- Zorgwekkende of gevaarlijke situaties met bomen komen nauwelijks voor.
- Ongeveer 30% van onze bomen kampt met een verminderde of slechte conditie.
- Bij ongeveer 35% van onze bomen is sprake van achterstallig onderhoud.
- Meer dan de helft van ons bomenbestand bestaat uit eiken en populieren.
- De boomhoogtes (en de leeftijden) van ons bomenbestand zijn vrij evenredig verdeeld.

Nieuw kapbeleid

De belangrijkste doelstelling bij de boombescherming is om de meest waardevolle bomen zo goed mogelijk te beschermen en onze burgers en bedrijven daar zo min mogelijk mee te belasten. Dat pleit voor een methodiek waaruit snel duidelijk wordt welke bomen belangrijk zijn en waar we dus regels voor moeten opstellen. De systematiek die daar het beste op aansluit is die van de 'Groene Kaart'. Uitgangspunt daarbij is dat alle waardevolle bomen en groenstructuren op een (digitale) kaart geplaatst worden. Alles wat op de kaart staat is beschermd, alles wat niet op de kaart staat niet. Dit is een overzichtelijke systematiek die snel duidelijkheid geeft. Het vraagt echter wel van de gemeente dat zij vooraf de afweging maakt of bomen en groen wel of niet op de 'Groene Kaart' thuishoren. Daarvoor zijn in overleg met de projectgroep criteria ontwikkeld. Het gaat om de criteria 'beeldkwaliteit', 'cultuurhistorische waarde', 'natuurwaarde', 'landschappelijke waarde', 'toekomstverwachting' of een andere bijzondere waarde. Deze criteria zijn nader uitgewerkt en op basis daarvan heeft een uitgebreide inventarisatie plaatsgevonden door de bomenwerkgroep van IVN Laarbeek. Na vaststelling van dit plan kan de 'Groene Kaart' afgerond worden en wordt die via een openbare voorbereidingsprocedure ter inzage gelegd. Iedere belanghebbende kan dan zijn/haar zienswijze kenbaar maken waarna de 'Groene Kaart', tezamen met de nieuwe bomenverordening definitief kan worden vastgesteld.

Op de 'Groene Kaart' worden een tweetal categorieën houtopstanden opgenomen. Op de eerste plaats zijn dat de **waardevolle bomen**. Dit zijn de meest bijzondere bomen van Laarbeek (vergelijkbaar met de huidige lijst van waardevolle bomen). Deze bomen krijgen het hoogste beschermingsniveau. Er geldt een kapverbod en alleen voor een zwaarwegend maatschappelijk belang of als de openbare veiligheid in het geding is, kan een ontheffing verleend worden om de boom weg te halen. Het principe is daarbij 'kappen mag niet, tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om dit wel te doen'. Het gaat bij benadering om ongeveer 300 bomen.

De tweede categorie zijn de **groen- en boomstructuren**. Dit zijn lijnen of vlakken die bestaan uit meerdere bomen. Het doel is om deze structuren te beschermen, dus niet elke individuele boom in die structuren. Ook voor de groen- en boomstructuren geldt een kapverbod, maar hier kan via een vergunning makkelijker toestemming gegeven worden om een boom te kappen. Het principe is hier 'kappen mag, tenzij er goede redenen zijn om te weigeren'.

De groen- en boomstructuren die op de 'Groene Kaart' komen te staan zijn:

- de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen in de dorpskommen (bestaand beleid);
- groenvlakken in het buitengebied zoals landgoederen, bos- en natuurgebieden en landschapselementen. Het gaat om alle elementen die in het bestemmingsplan een dergelijke 'groene' bestemming hebben of aan de criteria voor opname op de 'Groene Kaart' voldoen;
- lijnvormige boom- of groenstructuren in het buitengebied. Denk daarbij aan bomenrijen, lanen en houtsingels. In dezelfde gedachte als bij de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen in de dorpskommen is hierin een hiërarchie aangebracht door een primaire en een secundaire boomstructuur te benoemen.

Niet op de 'Groene Kaart', maar wel omgevingsvergunningplichtig blijven alle gemeentebomen dikker dan 10 centimeter. Dit doen we om onze burgers de mogelijkheid tot formele inspraak te kunnen blijven geven als de gemeente voornemens is om bomen te kappen.

Bij een omgevingsvergunning voor vellen kan ook een herplant- of compensatieplicht worden opgelegd. Wanneer we een herplant- of compensatieplicht opleggen en hoe we die bepalen is in dit bomenbeleidsplan verder uitgewerkt. Daarvoor is een concrete berekeningsmethodiek ontwikkeld waardoor het bepalen van compensatie en/of herplant objectief kan gebeuren. Ook is per situatie aangegeven hoe er gecompenseerd of herplant kan worden.

Tenslotte gaan we naast het beschermen van waardevolle bomen via regels ook inzetten op ondersteuning bij het behoud van waardevolle bomen. Dat gaan we doen door particulieren de mogelijkheid te bieden om een overeenkomst met de gemeente af te sluiten om hun waardevolle bomen te laten controleren. Vervolgens wordt een onderhoudsadvies afgegeven. De boom eigenaar blijft wel zelf verantwoordelijk voor de boom en het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud. Daarnaast wordt de bijdrageregeling geactiveerd waardoor particuliere eigenaren van waardevolle bomen (onder voorwaarden) een beroep kunnen doen op een bijdrage uit het Bomenfonds bij noodzakelijke onderhoudsmaatregelen.

Bouwen en werken rond bomen

Regelmatig wordt er rond bomen gebouwd of gewerkt. Om te waarborgen dat er zorgvuldig wordt omgegaan met bomen en groen bij bouwprojecten is het van belang dat bomen en groen tijdens de planvorming al in beeld zijn. In het bomenbeleidsplan is aangegeven welke stappen moeten worden doorlopen als er rond bomen wordt gebouwd en/of gegraven. Op die manier komen we tot zorgvuldige afwegingen en juiste keuzes bij het maken van plannen. Om die plannen vervolgens ook zo uit te voeren als bedoeld en de doelstellingen met betrekking tot de bomen ook te realiseren, is ook de uitvoeringsfase belangrijk. Een toezichthouder met de juiste kennis of het op tijd inschakelen van de boombeheerder is daarbij erg belangrijk.

Bij de toepassing van nieuwe bomen gaan we uit van het principe 'de juiste boom op de juiste plaats'. Naast de soortkeuze in relatie tot grondsoort, vochthuishouding en dergelijke is op de eerste plaats de keuze om wel of geen bomen te planten aan de orde. Daarbij is de beschikbare groeiruimte bepalend. Soms is het beter alleen enkele grote bomen op markante plekken neer te zetten of te kiezen voor een enkele rij bomen in een straat in plaats een dubbele rij. En wanneer er echt geen bomen in een straatprofiel passen, zetten we ze er ook niet neer.

Een handig hulpmiddel bij de bepaling van de noodzakelijke bovengrondse en ondergrondse groeiruimte is het recent ontwikkelde Ontwerpnormen rekenprogramma van het Nationaal Platform Bomen. Voortaan zullen we hiervan gebruik maken om te bepalen of een boom zich in de toekomst duurzaam kan ontwikkelen. Daarmee kunnen ook toekomstige overlastsituaties grotendeels worden voorkomen.

Probleemsituaties met bomen

Dit bomenbeleidsplan gaat uitgebreid in op diverse probleemsituaties die zich met bomen kunnen voordoen. Daarbij kan gedacht worden aan overlast van overhangende takken, afval van blad of bloesem, druipende bomen, overlast van insecten of boomwortels die de stoep omhoog drukken. Laarbeek wil een klantgerichte organisatie zijn en we streven naar tevreden burgers. Dat betekent dat we zorgen voor een fraai en gezond bomenbestand dat door onze burgers gewaardeerd wordt. We proberen overlast en klachten daarom zoveel mogelijk te voorkomen, maar dat betekent niet dat aan elk individueel verzoek tegemoet gekomen kan worden. We zoeken een gezonde balans tussen het tegemoetkomen aan individuele verzoeken en het dienen van het algemeen belang. Het is dan ook van belang dat we zoveel mogelijk één lijn trekken en iedereen gelijk behandelen. Er mag geen sprake zijn van willekeur, maar er blijft wel altijd oog voor maatwerk. Tot op heden had Laarbeek geen beleid geformuleerd voor de omgang met overlastsituaties en klachten. Er werd vaak per geval bekeken hoe met een klacht omgegaan werd en welke oplossing mogelijk was. Door nu vooraf vast te leggen welke uitgangspunten we hanteren, kunnen klachten efficiënter, sneller en eenduidiger afgehandeld worden en is het risico van 'meten met twee maten' geminimaliseerd.

Zorgplicht en onderhoud

Elke eigenaar van een boom heeft een zogenaamde zorgplicht voor zijn bomen. Dat betekent dat de boomeigenaar/beheerder **aantoonbaar** voldoende zorg aan zijn bomen moet besteden om te voorkomen dat zijn bomen schade of letsel toebrengen aan anderen. Het voldoen aan de zorgplicht vereist regelmatig controleren en maatregelen nemen die noodzakelijk blijken bij die controles. Dat kunnen nader onderzoeken zijn, maar ook snoeimaatregelen. Naast het veilig houden van de bomen, bestaat goed onderhoud ook uit het planmatig werken naar het gewenste streefbeeld. Er bestaat geen wettelijke norm voor voldoende controle, maar anno 2012 bestaat de tendens om de meeste bomen gemiddeld 1 keer per 3 jaar te controleren. In Laarbeek zijn we in 2011 begonnen met een meer gestructureerde boomcontrole. De werkwijze van vóór 2011 voldeed zowel qua controle als qua registratie niet langer. We kiezen er voor om onze bomen volgens onderstaande systematiek te gaan controleren.

Frequentie:	Waarom?	Waar?
1 x / jaar controle	Boom verhoogd risico	Aangewezen n.a.v. controle
1 x / 2 jaar controle	Locatie verhoogd risico	Hoofdwegen, pleinen, speelplekken, scholen, evenemententerreinen
1 x / 3 jaar controle	Geen verhoogd risico	Alle overige bomen

Hiermee worden alle bomen in de gemeente minimaal 1 keer per 3 jaar visueel gecontroleerd. Het is echter mogelijk om hierin nuances aan te brengen. Minder inspecteren mag, als er maar een goede, aannemelijke onderbouwing aan ten grondslag ligt. Daarnaast is een voorwaarde dat die nuancering schriftelijk is vastgelegd en dat de gemeente er structureel naar handelt. Geleidelijk aan zal een steeds beter beeld ontstaan van boomkenmerken, risicovolle plekken en bomen met verhoogd risico. Door deze informatie te koppelen aan omgevingsfactoren, zoals gebruik en gebruiksfrequentie, is het mogelijk om straten of gebieden in de toekomst goed onderhouden een lagere controlefrequentie te geven. Ons eindbeeld is dan ook een dergelijke 'op maat systematiek' (oftewel boommanagementsysteem) omdat dat de beste en uiteindelijk goedkoopste manier is van risicobeheersing.

Naast controleren is snoeien van bomen het tweede belangrijke aspect van de zorgplicht. Bij snoeiwerk maken we onderscheid tussen begeleidings-snoei en onderhoudssnoei. Begeleidings-snoei is aan de orde zolang de boom het eindbeeld nog niet bereikt heeft. Het gaat vooral om jongere bomen die bijvoorbeeld nog opgekroond moeten worden. Bij onderhoudssnoei worden alleen nog probleemtakken zoals bijvoorbeeld dood hout weggehaald. Onderhoudssnoei is met name aan de orde bij oudere bomen die hun eindbeeld al (bijna) bereikt hebben. Begeleidings-snoei voeren we 1 keer per 3 jaar uit, onderhoudssnoei afhankelijk van de uitkomsten van de boomcontroles. Ongeveer 1/3 deel van ons bomenbestand kampt met een snoeiachterstand. We stellen onszelf tot doel om dit binnen 5 jaar terug te brengen tot maximaal 10%.

Organisatorische en financiële consequenties

Dit bomenbeleidsplan heeft vooralsnog geen financiële consequenties en kan uitgevoerd worden binnen die in de begroting gestelde financiële kaders. In de begroting 2013 is een bedrag van € 321.751,00 opgenomen voor het bomenbeheer waarvan € 232.348,00 in de vorm van ambtelijke uren. De werkvoorbereiding, de boomveiligheidscontroles en een groot deel van het snoeiwerk wordt daarom in eigen beheer uitgevoerd. Er resteert dan nog een budget van € 89.403,00 voor uitbesteden van werk en vervanging van bomen. Met name specialistisch werk en nadere inspecties die om specifieke expertise of materieel vragen moeten worden uitbesteed. Op deze manier kan volledig invulling worden gegeven aan de zorgplicht voor onze bomen. Het budget voor de vervanging van bomen is beperkt. Via het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie Laarbeek is er echter nog € 200.000,00 beschikbaar is voor een laanbomenproject. Samen met het reguliere budget is er dan gedurende de looptijd van dit bomenbeleidsplan (6 jaar) in totaal ongeveer € 450.000,00 (inclusief ambtelijke uren) beschikbaar. Dit is voldoende voor de vervanging van bomen op de meest urgente locaties. Hiermee realiseren we voor de vervanging van bomen een minimaal basisniveau. Als eventuele (niet strikt noodzakelijke) "extra's" nodig geacht worden, zal daarvoor aanvullend budget gezocht moeten worden.

Het Bomenfonds bevatte op 31 december 2011 in totaal € 65.100,00 waarvan € 46.700,00 inzetbaar is voor de nieuwe bijdrageregeling voor waardevolle bomen. Met de geformuleerde subsidievoorwaarden en de verwachte aanvullingen van het Bomenfonds is de verwachting dat dat voldoende is om de bijdrageregeling de komende jaren duurzaam in stand te houden.

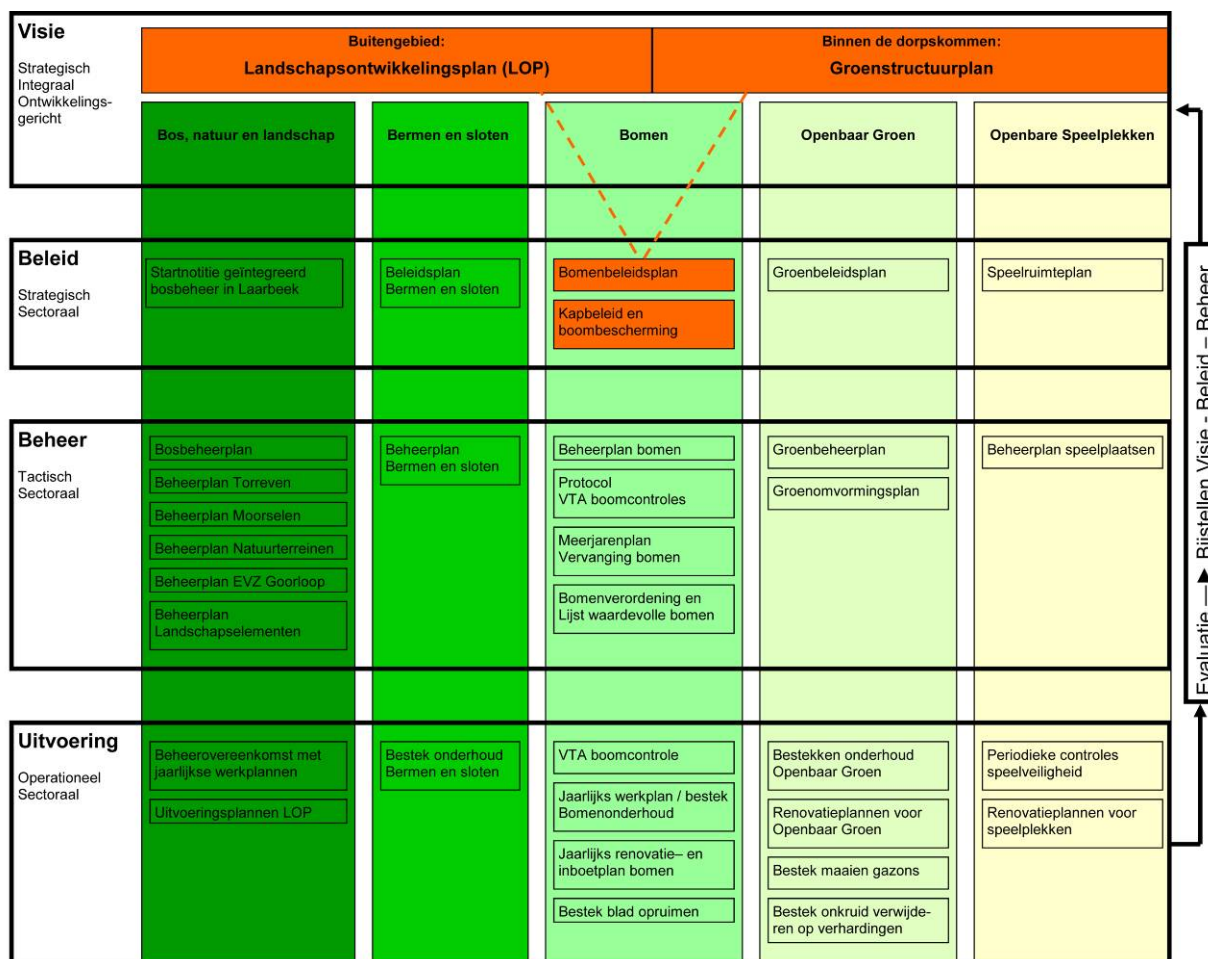

1. Inleiding

De gemeente Laarbeek is een landelijke gemeente gelegen binnen de stedelijke invloedssfeer van de stadsregio Eindhoven-Helmond. Met haar groene en waterrijke karakter vormt Laarbeek dan ook een uitloophet gebied voor de bewoners uit de stadsregio. Daarom wil Laarbeek zich verder ontwikkelen op het gebied van recreatie en toerisme. Ook aan de eigen inwoners wil Laarbeek een prettige woonomgeving kunnen bieden. Bomen spelen daarbij een belangrijke rol.

Bomen zorgen mede voor de karakteristieke dorpse uitstraling van Beek en Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout en Mariahout. Ze hebben een structurerende werking doordat belangrijke ontsluitingswegen worden benadrukt en stedenbouwkundige structuren worden ondersteund. Daarnaast dragen ze bij aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Pas als je bomen weghaalt, wordt vaak pas duidelijk wat de impact van bomen is op de openbare ruimte.

Dit bomenbeleidsplan richt zich op alle bomen in Laarbeek, zowel in de dorpen als in het buitengebied. Onderstaande afbeelding geeft een schematisch overzicht van alle 'groene' plannen en hoe die zich tot elkaar verhouden. Hieruit wordt duidelijk dat het bomenbeleidsplan een sterke relatie heeft met twee 'bovenliggende' plannen: het Landschapsontwikkelingsplan en het Groenstructuurplan. In dit bomenbeleidsplan zal de visie uit deze twee plannen worden doorvertaald naar beleid dat specifiek gericht is op bomen.

Schematisch overzicht 'groene' plannen

Het bomenbeleidsplan heeft in principe een looptijd van minimaal 6 jaar. Na vaststelling door de gemeenteraad wordt het bomenbeleid doorvertaald in een bomenbeheerplan en onderhoudsbestekken.

1.1 Aanleiding en doel van het bomenbeleidsplan

De gemeente Laarbeek beschikt niet over een compleet bomenbeleidsplan. Wel heeft de gemeenteraad in 2007 een plan vastgesteld voor het onderdeel kapbeleid en boombescherming. Vanwege de gewenste deregulering is evaluatie en herziening van dat kapbeleid gewenst. Daarnaast is er ook behoefte aan een compleet bomenbeleidsplan waarin een algemene Laarbeekse visie op bomen is verwoord. Een plan dat ook ingaat op het oplossen van probleemsituaties met bomen, de invulling van de algemene zorgplicht en het planmatig onderhouden en vervangen van bomen. Onze burgers worden steeds mondiger en verwachten een duidelijke motivering bij de keuzes die de gemeente maakt met betrekking tot bomen. Zonder duidelijk beleidskader zijn die motiveringen lastig te geven omdat een afwegingskader en een heldere koers ontbreken.

Op 24 augustus 2010 heeft het college van Burgemeester en wethouders de Startnotitie Bomenbeleidsplan Laarbeek vastgesteld. In deze startnotitie is de probleemstelling omschreven en is de kwaliteit van het gemeentelijke bomenbeleid langs de meetlat van de Bomenstichting gelegd. Daaruit blijkt dat de tekortkomingen in het Laarbeekse bomenbeleid met name liggen op het vlak van visie, beheer en onderhoud. Het kapvergunningenbeleid is degelijk en zit goed in elkaar, al mag de handhaving soms wat meer aandacht krijgen.

Het bomenbeleidsplan heeft daarom een tweetal hoofddoelstellingen. Op de eerste plaats vormt het plan het kader om tot een goede **boombescherming** te komen. Wat vinden we in Laarbeek belangrijk om te beschermen en hoe kunnen we sturen in een goede boombescherming? Vervolgens moet één en ander vertaald worden in goede, heldere en bij voorkeur eenvoudige regelgeving die weinig ruimte laat voor interpretatieverschillen. De tweede doelstelling is het aanbrengen van **meer structuur in het gemeentelijk bomenbeheer**. Dat gebeurt nu nog veel ad-hoc en op basis van ervaringen en constatering 'in het veld'. Bij een goed bomenbeheer worden regelmatig boomcontroles uitgevoerd en worden de resultaten daarvan goed geregistreerd. Deze controles zijn vervolgens leidend voor de te nemen onderhoudsmaatregelen. Daarmee wordt ook voldaan aan de wettelijke zorgplicht. In dit bomenbeleidsplan worden de kaders gesteld waarbinnen het feitelijke bomenbeheer wordt vormgegeven. Zaken als kwaliteit, uitstraling, veiligheid, risico-inschatting en –acceptatie spelen hierbij een belangrijke rol. Maar ook de omgang met overlastsituaties en vervanging van bomen komen aan de orde.

1.2 Werkwijze

Dit bomenbeleidsplan is een logisch verlengstuk van het op 22 september 2011 door de gemeenteraad vastgestelde groenbeleids- en groenstructuurplan. De voorbereiding van deze beide plannen heeft ook min of meer gelijk op gelopen. Beide plannen sluiten daardoor goed op elkaar aan en ondersteunen elkaar. Groen- en bomenbeleid kunnen alleen functioneren als er bestuurlijk én maatschappelijk draagvlak voor is. Speciaal voor het bomenbeleidsplan is een projectgroep geformeerd bestaande uit diverse belangengroeperingen (o.a. IVN, Laarbeeks Landschap, ZLTO).

Zij hebben het proces van de totstandkoming van het bomenbeleidsplan mee vorm gegeven en ondersteund. Een belangrijke rol was daarbij weggelegd voor de bomenwerkgroep van IVN Laarbeek die erg veel inventarisatiewerk heeft verricht. Ook heeft een evaluatie van het bestaande kapbeleid plaatsgevonden. De uitkomsten van deze evaluatie zijn betrokken bij het opstellen van het nieuwe beleid.

Om ook de Laarbeekse inwoners te betrekken bij het bomenbeleidsplan is er in maart 2011 gedurende een aantal weken voor alle inwoners van Laarbeek de mogelijkheid geweest om een bewonersenquête in te vullen waarin zij hun mening over bomen kwijt konden. Aanvullend hierop zijn de klachten over bomen bekeken die geregistreerd staan in de gemeentelijke melddesk openbare ruimte. En tenslotte vormen natuurlijk de vakkennis en ervaringen van onze eigen medewerkers belangrijke input voor het bomenbeleidsplan. Het concept van dit bomenbeleidsplan is besproken in de gemeentelijke klankbordgroep buitengebied.

2. Waaron zyn bomen belangrijk?

Bomen zyn de belangrijkste en meest duurzame groenelementen in de openbare ruimte, die naar mate ze ouder en groter worden steeds meer betekenis krijgen voor de woon- en leefomgeving. Laarbeek beschikt over een groot bomenbestand van zowel gemeentelijke bomen als bomen van derden. Al deze bomen dragen bij aan het leefklimaat. In het huidige straatbeeld vallen nu vooral de oudere, grote bomen op. De jonge bomen zyn minder nadrukkelijk aanwezig maar zyn voor de toekomst niet minder belangrijk.

De gemeente Laarbeek heeft ongeveer 35.000 gemeentebomen in beheer. Daarvan staan er ongeveer 12.000 binnen de vier bebouwde kommen. De overige 23.000 bomen staan in het buitengebied. Dat is ongeveer 1,6 boom per inwoner! Dit is een groot aantal, veel gemeenten komen bij lange na niet aan 1 gemeenteboom per inwoner. Gemeten aan het aantal bomen mag Laarbeek zich dus met recht 'groen en landelijk' noemen. Om dit imago overeind te houden is het zaak dat Laarbeek zuinig blijft op haar bomen en inzet op het duurzaam in stand houden van haar bomenbestand.

Naast de belangrijke bijdrage die bomen leveren aan het groene imago van Laarbeek, zyn er nog veel meer redenen die het belang en de waarde van bomen onderschrijven.

2.1 Leefbaarheid en structuur

Bomen brengen groen en sfeer het dorp of het buitengebied. Door hun vorm, kleur en omvang voegen bomen een esthetische, decoratieve waarde toe aan de openbare ruimte waardoor deze aantrekkelijker wordt. Gedurende het jaar hebben bomen een wisselende verschijningsvorm. Ze dragen daardoor in sterke mate bij aan het beleven van de seizoenen.

Herfstkleuren dragen bij aan de beleving van de seizoenen

Volwassen bomen vormen herkenningspunten in het dorp of in het landschap en zorgen voor schoonheid, beschutting, rust en natuurbeleving. Ze zorgen bovendien voor historisch besef en oriëntatie in de omgeving. Een boom op een pleintje of het bosje aan het einde van de straat zijn belangrijke herkenningspunten voor mensen. Herkenningspunten die vaak ook hun eigen geschiedenis en verhaal hebben. Ontwerpers van gebouwen, wegen, wijken, industrieterreinen en landschappen gebruiken bomen al eeuwen als bouwstenen om hun ontwerpen te versterken. Ook kan de structurerende werking van bomen, als begeleiding van wegen een positieve bijdrage leveren aan verkeersgeleiding en afwikkeling van het verkeer.

Bepaalde bomen kunnen, net als gebouwen, uitgroeien tot een monument voor onze cultuurgeschiedenis. In de loop der tijd zijn steeds andere soorten, kweek- en verzorgingswijzen gebruikt en worden bomen op verschillende manieren toegepast in parken, lanen, singels en groenstroken. Van een cultuurhistorische waarde is sprake wanneer bomen een rol van betekenis spelen in relatie tot de geschiedenis van hun omgeving. Ze vormen vaak ensembles samen met (historische) gebouwen zoals bijvoorbeeld leilindes voor oude boerderijen.

2.2 Ecologie, klimaat en gezondheid

Bomen hebben een belangrijke ecologische waarde. Daarbij spelen vooral de grootte van het bomenbestand, de leeftijdsopbouw en de diversiteit aan soorten een belangrijke rol. Deze variatie draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit in en om bomen. Voor bepaalde planten, bijvoorbeeld (korst)mossen, kunnen bomen als groeiplaats fungeren. Hetzelfde geldt voor paddenstoelen. In bomen leven insecten, waar vogels en vleermuizen op afkomen. Met name de oudere bomen zijn aantrekkelijk voor vogels en vleermuizen. Ze vinden hier voedsel en beschutting of gebruiken de bomen bij hun oriëntatie. Zonder bomen wordt de biodiversiteit in bebouwd gebied misschien wel gehalveerd. Elke bomenstructuur, die vanuit het buitengebied het dorp inloopt, vormt een ecologische infrastructuur waarlangs planten en dieren het dorp in komen.

Bomen dragen bij aan een gezond leefmilieu en het welzijn van de mens. Ze zorgen voor een eigen microklimaat doordat ze extreme weersinvloeden zoals temperatuur en wind matigen. En wie zit er als het heet is niet graag in de schaduw van een boom? Bomen hebben dus een positieve invloed op het klimaat in een bebouwde omgeving. Ook kunnen bomen geluidsoverlast verminderen en zorgen voor het afvangen van fijnstof. Naast de aanpak van de bron van de luchtverontreiniging kan gerichte beplanting de luchtkwaliteit verbeteren. Hoe groter het bladoppervlak van bomen, hoe meer fijnstof een boom kan vasthouden. Een volwassen boom kan per jaar meer dan een kilogram fijnstof afvangen. Verder houden bomen de zuurstof-CO₂ kringloop gaande en voorkomen ze water- en winderosie.

2.3 Economie

Wat is een boom waard in geld uitgedrukt? De economische waarde die bomen vertegenwoordigen wordt vaak niet gemeten. We zijn het niet gewend, maar waarom zouden we het wel doen met gebouwen, straatstenen en rioolbuizen en niet met groen? Wanneer we de algemeen erkende taxatiemethode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB) loslaten op de Laarbeekse situatie kom je bij benadering op een gemiddelde boomwaarde van € 3.000,- per boom.

Dat betekent dat de 35.000 Laarbeekse bomen tezamen een waarde vertegenwoordigen van meer dan 100 miljoen euro! De gemeente Laarbeek heeft dus een enorm kapitaal aan bomen in beheer. Het weghalen van bomen is dus niet alleen jammer vanwege het verdwijnen van diverse waarden, maar het kan ook een enorme kapitaalvernietiging zijn.

Een groene omgeving zorgt ook voor een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en heeft aantrekkingskracht op recreanten en toeristen, wat de economie weer stimuleert. Ook wordt geschat dat in de gezondheidszorg miljarden euro's worden bespaard door de positieve gevolgen van groen in de nabije leefomgeving op de gezondheid. De aanplant en het onderhouden van bomen moet dus niet alleen gezien worden als kostenpost, maar ook als investering.

3. Inventarisatie en analyse huidige situatie

In dit hoofdstuk worden voor het bomenbeleidsplan relevante zaken op rij gezet en geanalyseerd. Aan de orde komen onder andere de registratie van klachten en de uitkomsten van een bewonersenquête. Maar ook alle relevante wet- en regelgeving en beleidsstukken worden beschreven. Tenslotte wordt ook ingegaan op het huidige Laarbeekse bomenbestand.

3.1 Klachtenmeldingen en bewonersenquête

Melddesk openbare ruimte

In totaal zijn er tussen 1 oktober 2010 en 1 oktober 2011 60 meldingen geregistreerd die gaan over bomen. Op een totaal van ruim 1250 meldingen is dat een relatief laag percentage van ongeveer 5%. De meeste van de 60 meldingen met betrekking tot bomen (36%) gaan over vormen van overlast die door mensen ervaren worden. Dat varieert van overhangende takken, teveel schaduw tot vallende vruchten of blad. 31% van de meldingen met betrekking tot bomen gaan over veiligheidssituaties die snel actie van de gemeente vragen. Bijvoorbeeld loshangende takken of scheefstaande bomen. 26% van alle meldingen betreffen snoeiverzoeken en 7% gaat over overige meldingen met betrekking tot bomen. Meldingen concentreren zich niet op bepaalde plaatsen en gezien het relatief geringe aantal meldingen kunnen hier geen conclusies uit getrokken worden die om een doorvertaling in het gemeentelijk beleid vragen.

Bewonersenquête

De bewonersenquête was primair bedoeld om informatie te verzamelen. Het is dus nadrukkelijk geen representatieve steekproef waaruit gedetailleerde conclusies kunnen worden getrokken. Vooral mensen met klachten en mensen met interesse in bomen zullen de enquête ingevuld hebben. Beide groepen lijken elkaar echter redelijk in evenwicht te houden en omdat er 140 enquêtes ingevuld zijn, kunnen er op hoofdlijnen wel enkele conclusies getrokken worden als input voor het bomenbeleidsplan. Zo vindt 54% van de

respondenten dat de bomen er goed uitzien en voor een prettige groene woonomgeving zorgen. Er is veel

draagvlak voor bomen in het buitengebied. De meeste mensen (65%) vinden dat er in het Laarbeekse buitengebied voldoende bomen staan en willen dit ook zo houden. Hetzelfde geldt voor bomen in het dorp. 60% vindt dat er voldoende bomen staan en dat dit zo moet blijven. Een klein deel wil liever meer of minder bomen. De mensen die vinden dat er teveel bomen staan, blijken vaak overlast van bomen te ervaren.

***Bomen in het buitengebied worden erg gewaardeerd
(Croy in Aarle-Rixtel)***

42% van de respondenten geeft aan geen nadelen van gemeentelijke bomen te ondervinden. Bij de mensen die aangeven dat ze wel nadelen ondervinden, scoren blad- en/of vruchtval (32%) en door wortels omhoog gedrukte stoepen (23%) het hoogste. De helft van de respondenten is van mening dat de bomen in Laarbeek voldoende gesnoeid worden. 40% is echter van mening dat dit onvoldoende is. De bestrijding van ziekten en plagen zoals bijvoorbeeld de eikenprocessierups is voor slechts 16% van de respondenten onvoldoende. Opvallend is dat 43% van mening is dat er te weinig aandacht is voor de vervanging van bomen.

Bij de aanplant van bomen kunnen verschillende keuzes worden gemaakt. 2/3 van de respondenten vindt dat de gemeente bij de aanplant van jonge bomen al rekening moet houden met de uiteindelijke maat van de bomen. Er moeten alleen nieuwe bomen geplant worden als de benodigde ruimte er ook is. Bijna de helft van de respondenten vindt dat het uitgangspunt bij nieuwe aanplant moet zijn dat een boom volledig kan uitgroeien en zo oud mogelijk kan worden.

Tenslotte hebben we de respondenten een aantal stellingen over bomen voorgelegd waarvan ze konden aangeven of ze het er mee eens of oneens zijn. Rond de 90% vindt dat bomen de recreatieve waarde van het buitengebied en de leefbaarheid van de dorpen verhogen. 22% vindt dat de gemeente zich teveel bemoeit met particuliere bomen en 29% van de respondenten vindt dat er teveel bomen worden gekapt. 77% is van mening dat voor elke gemeenteboom die gekapt wordt, er een nieuwe terug moet komen. Ook vindt 70% dat als de gemeente beperkingen oplegt voor particuliere waardevolle bomen, daar een bijdrage aan het behoud van de bomen tegenover hoort te staan. Driekwart van de respondenten is bereid tijdelijke overlast van bomen zoals vallende bladeren, vruchtjes, e.d. te accepteren en vindt dat tijdelijke overlast geen goede reden is om bomen te kappen. Bovendien vindt ongeveer 70% dat de gemeente bij overlast altijd eerst naar andere oplossingen moet zoeken, voordat besloten wordt bomen te kappen. Een nagenoeg gelijk percentage vindt wel dat als bomen het hele jaar door overlast geven en het woonplezier niet vergroten, ze uiteindelijk het beste gekapt kunnen worden. 60% vindt dat de gemeente meer voorlichting zou moeten geven om de waarde en het belang van bomen beter uit te leggen. Tenslotte blijkt er groot draagvlak te zijn voor de bladbakken. Op de vraag of dat geld beter op een andere manier aan bomenonderhoud uitgegeven kan worden antwoordt 80% met 'nee'.

In bijlage 1 wordt een uitgebreid overzicht gegeven van de uitkomsten van de bewonersenquête met betrekking tot bomen in Laarbeek.

3.2 Evaluatie huidige kapbeleid

In 2007 heeft de gemeenteraad het huidige kapbeleid vastgesteld. Daarin was ook bepaald dat na 1 tot 2 jaar een evaluatie zou plaatsvinden. Dat is in 2009 gebeurd. De evaluatie is besproken in de gemeentelijke Klankbordgroep Buitengebied. Ook IVN Laarbeek heeft een eigen evaluatie gemaakt. Tenslotte heeft er in 2009 een onderzoek naar mogelijkheden voor deregulering plaatsgevonden waarbij ook het kapbeleid aan de orde is gesteld.

Uit de evaluatie in 2009 bleek dat het aantal kapaanvragen ten opzichte van 2007 met 50% is verminderd van ongeveer 150 naar ongeveer 100 vergunningen. Ook is geconstateerd dat er nauwelijks bomen van de lijst van waardevolle bomen zijn gekapt. Wel zijn er enkelen door storm gesneuveld. Het beoordelen van vergunningaanvragen blijft, ondanks de objectiverings-slag die via een standaard beoordelingsformulier is gemaakt, verschil van inzicht opleveren. Er zijn bomen gekapt waarbij de meningen over de noodzaak van de kap verdeeld zijn. Ook met het beoordelingsformulier blijven er interpretatieverschillen. Uit procedures is echter gebleken dat zowel de bezwarencommissie als de rechtbank het beoordelingsformulier een goed middel vinden om de beoordeling zoveel mogelijk te objectiveren. Er blijft echter altijd een stukje subjectiviteit in zitten.

Bij de vergunningbeoordelingen is ook gebleken dat het lastig is om met potentieel waardevolle bomen om te gaan. Die worden nogal eens gekapt omdat er (nog) te weinig weigeringsgronden voor een omgevingsvergunning zijn. Daarnaast leiden begrippen als voortuin, zijtuin en achter-tuin nog wel eens tot onduidelijkheid.

In de evaluatie is ook uitdrukkelijk gesproken over de vraag of er iets tegenover moet staan als de gemeente een boom als waardevol opneemt op de lijst. Daarbij is geconstateerd dat stimuleren en voorlichten vaak beter werkt dan alleen maar verbieden. In relatie tot het inmiddels goed gevulde Bomenfonds liggen hier mogelijkheden om te kijken of er in de vorm van subsidie en/of dienstverlening/adviezen meer 'teruggedaan' kan worden richting de boomeigenaar.

Tenslotte is uit de evaluatie gebleken dat de tijdsbesteding voor het beoordelen van de vergunningaanvragen nog steeds groot is, terwijl nagenoeg alle vergunningen verleend worden. Bekeken moet worden of hier nog meer efficiëntie bereikt kan worden.

3.3 Wet- en regelgeving

3.3.1 Boswet

De Boswet dateert uit 1962 en heeft tot doel het areaal bos in Nederland te beschermen en er voor te zorgen dat het niet afneemt. De Boswet is daarin de afgelopen decennia zeer effectief gebleken. Via een systeem van kapmeldingen en herplantplichten wordt er voor gezorgd dat het aantal hectares bos niet afneemt. In beginsel is de meldings- en herplantplicht en het ministerieel kapverbod op grond van de Boswet alleen van toepassing buiten de Bebouwde kom Boswet. Om onder de werking van de Boswet te vallen moet een houtopstand minimaal 10 are groot zijn of ingeval van rijbeplantingen bestaan uit minimaal 20 bomen. De Boswet is niet van toepassing op:

- houtopstanden op erven en in tuinen;
- andere houtopstanden binnen de Bebouwde kom Boswet;
- Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg;
- wegbepantingen en eenrijige bepantingen op of langs landbouwgronden, beide voor zover bestaande uit populieren of wilgen;
- vruchtbomen en windschermen om boomgaarden;
- fijnsparren, niet ouder dan twaalf jaren, bestemd om te dienen als kerstbomen en geteeld op daarvoor in het bijzonder bestemde terreinen;
- kweekgoed.

Voor de laatste vier categorieën is bovendien in de Boswet bepaald dat andere overheden niet bevoegd zijn om hiervoor regels op te stellen. Voor wegbeplanting en eenrijige beplantingen op of langs landbouwgronden, beide voor zover bestaande uit populieren en wilgen geldt dat indien het om geknotte bomen gaat, gemeente en provincie wel regels mogen maken. Het regelverbod voor de vier categorieën geldt binnen en buiten de Bebouwde kom Boswet. Het regelverbod geldt ook voor bossen en houtopstanden die deel uitmaken van bij het Bosschap geregistreerde bosbouwondernemingen. Dit regelverbod geldt niet indien deze bossen en houtopstanden gelegen zijn binnen de Bebouwde kom Boswet. Zijn dergelijke bossen en houtopstanden gelegen buiten de Bebouwde kom Boswet, maar kleiner dan 10 are of gaat het om een rijbeplanting bestaande uit maximaal 19 bomen, dan is de gemeente wel bevoegd regels te maken. In het gemeentelijke kapbeleid moet daar dus rekening mee gehouden worden.

Populierenrijen kenmerken het landschap, maar vallen niet onder de Boswet

3.3.2 Flora- en Faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van circa 500 plant- en diersoorten. Het gaat hierbij om alle inheemse zoogdieren (uitgezonderd bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle inheemse vogelsoorten, alle amfibieën en reptielen, een aantal vissen en enkele bij Algemene Maatregel van Bestuur speciaal aangewezen plant- en diersoorten. De wet kent een algemene zorgplicht waarbij iedereen geacht wordt om handelingen die nadelig voor planten of dieren kunnen zijn achterwege te laten.

Daarnaast kent de wet enkele verbodsbepalingen. Zo is het verboden om beschermde planten te plukken of te vernielen en beschermde dieren te vangen of te doden. Ook is het niet toegestaan om dieren te verontrusten en nest-, rust- of verblijfplaatsen van dieren te verstoren of vernietigen.

Oude knotwilgen: ideale nestgelegenheid voor steenuilen of vleermuizen

Regulier beheer en onderhoud, waaronder het onderhoud van openbaar groen, is toegestaan. Hierop is de gedragscode 'Bestendig beheer groenvoorzieningen' uit 2008 van toepassing. In deze gedragscode is vastgelegd op welke manier zorgvuldig met aanwezige flora en fauna moet worden omgegaan. In de praktijk betekent dit dat zorgvuldig uitgevoerde reguliere beheermaatregelen afgestemd op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna jaarrond kunnen worden uitgevoerd.

Zorgvuldig handelen betekent een verantwoordelijkheid voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer. De gemeente als opdrachtgever heeft de plicht haar kennis over eventueel aanwezige flora en fauna te delen met de opdrachtnemer. Het goed vastleggen van doelstellingen en duidelijk omschrijven van de uit te voeren werkzaamheden maakt ook onderdeel uit van de verantwoordelijkheid van de gemeente. Van de opdrachtnemer wordt verwacht dat die beschikt over voldoende deskundigheid. Die kennis moet binnen het bedrijf aanwezig zijn, maar ook bij de mensen die feitelijk het werk uitvoeren. De opdrachtnemer dient vooraf een plan van aanpak in te dienen waarin hij aangeeft hoe hij zaken aanpakt. Daarbij wordt ook de eventuele informatie die door de gemeente beschikbaar is gesteld betrokken.

Tenslotte heeft de opdrachtnemer een rapportageplicht en moeten calamiteiten of problemen als gevolg van flora en fauna direct gemeld worden bij de gemeente. Het verdient aanbeveling om deze eisen expliciet in het bestek op te nemen.

3.3.3 Nieuwe Wet Natuur

Momenteel wordt de nieuwe Wet Natuur voorbereid. In deze nieuwe wet worden de Boswet, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet samengevoegd. Het doel van de wet is te komen tot een vereenvoudiging van de natuurbescherming met een betere uitvoering en handhaving en minder administratieve lasten. Voor het gemeentelijke bomenbeleid zijn vooral de beoogde wijzigingen ten opzichte van de 'oude' Boswet van belang, die te maken hebben met de bevoegdheid voor gemeenten en provincies om regels te stellen. Voorgestelde wijzigingen zijn de volgende:

- Voor Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg gaat ook de meldingsplicht en herplantplicht Boswet gelden;
- fijnsparren wordt gewijzigd in naaldbomen die als kerstboom dienen en niet ouder zijn dan twintig jaar;
- vellen van bos of houtopstanden ten behoeve van natuurontwikkeling wordt mogelijk zonder aan de herplantverplichting te hoeven voldoen;
- de bevoegdheid voor gemeenten en provincies om wél regels te stellen voor behoud van niet-geknotte populieren, wilgen en hoogstamfruitbomen.

Maatschappelijk is er de nodige discussie over het ontwerp van de nieuwe Wet Natuur. Mogelijk volgen er dus nog aanpassingen voordat vaststelling door de Tweede Kamer plaatsvindt.

3.3.4 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van kracht geworden. Via deze wet is het mogelijk gemaakt om ongeveer 25 vergunningen en ontheffingen samengebracht in één vergunning aan te vragen: de omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is een integrale vergunning voor diverse zaken die de fysieke leefomgeving aangaan, waaronder de omgevingsvergunning voor vellen. Ook in Laarbeek wordt de 'oude' kapvergunning voortaan verstrekt als 'omgevingsvergunning voor de activiteit vellen'. De Wabo regelt alleen de procedure. Het beleid en de juridische regels (verordening) blijven de verantwoordelijkheid van de gemeente.

3.3.5 Burgerlijk Wetboek – zorgplicht

In artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek is de zogenaamde 'onrechtmatige' daad omschreven. De onrechtmatige daad kan gaan om een handelen of een nalaten waarmee iemand een ander schade toebrengt. Er moet aan vijf criteria worden voldaan voordat er sprake is van een onrechtmatige daad. Er moet dus sprake zijn van onrechtmatigheid, van toerekenbaarheid (vaak in de vorm van 'schuld'), er moet schade zijn, er moet een causaal verband bestaan tussen de onrechtmatige daad en de schade en er moet sprake zijn van relativiteit. Is aan al deze eisen voldaan, dan is de eigenaar of beheerder van de boom aansprakelijk en moet hij/zij in meer of mindere mate de schade van het slachtoffer vergoeden.

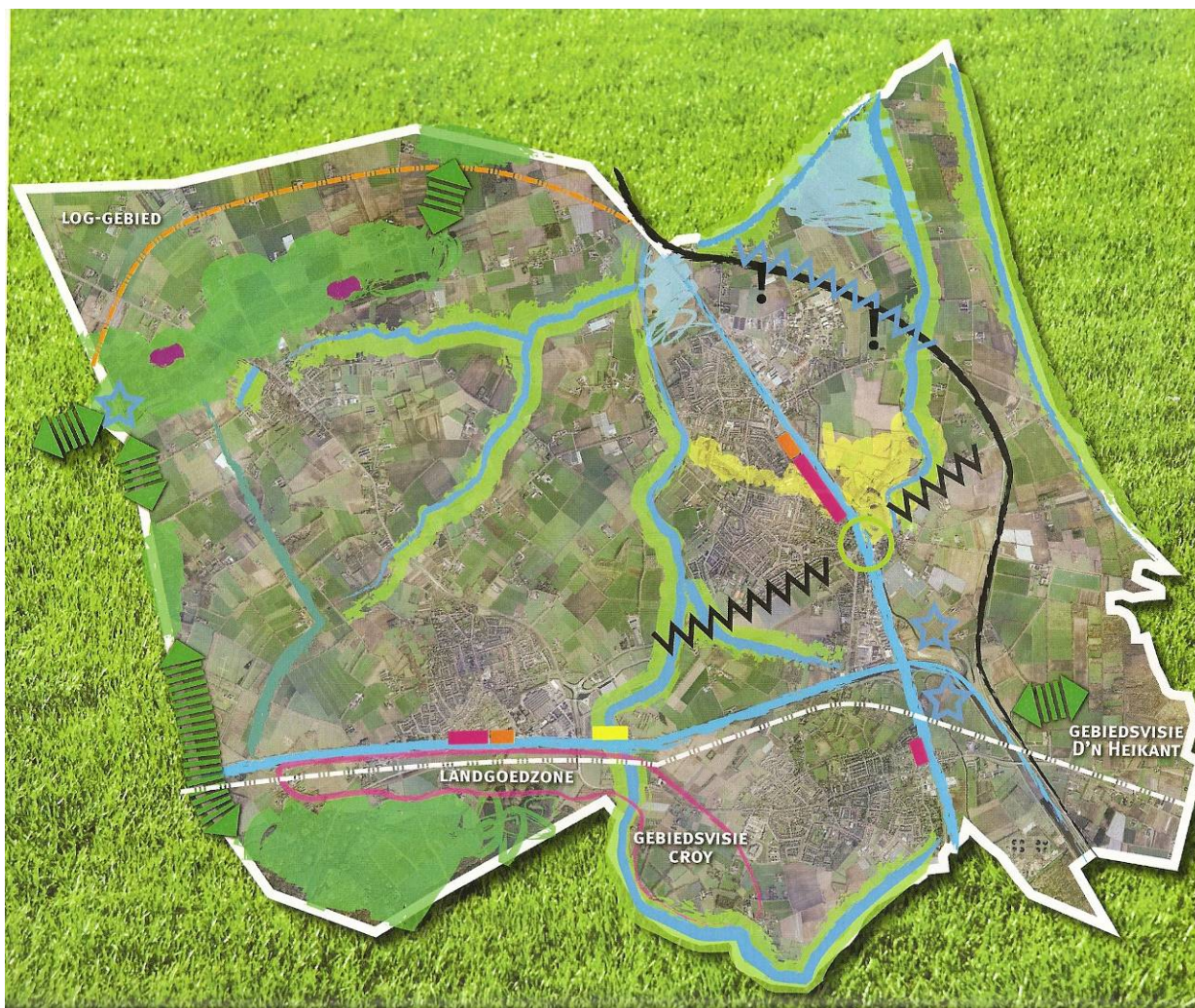
Een eigenaar/beheerder van een boom kan aansprakelijkheid voorkomen door te voldoen aan zijn zorgplicht voor zijn bomen. Er is dan geen sprake van onrechtmatigheid. Er zijn in beginsel drie vormen van zorgplicht. De 'algemene zorgplicht' bestaat uit regelmatig onderhoud en uitwendige controle op gebreken aan de boom (de zogenaamde boomveiligheidscontrole). Afhankelijk van leeftijd, omvang en groeiplaats hebben we het dan over controle die gemiddeld één keer per drie jaar plaatsvindt. Wanneer de boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat bij omvallen of afbreken van een tak er aanzienlijke schade kan ontstaan, dan is er sprake van verhoogde zorgplicht. Verhoogde zorgplicht geldt ook bij bomen met een inherent gevaar. Dit kunnen bijvoorbeeld bomen zijn waarvan bekend is dat de soort makkelijk omvalt. Een dergelijke boom zal minstens jaarlijks moeten worden gecontroleerd en behoeft misschien extra onderhoud. En dan is er nog de onderzoeksplicht. Wanneer uitwendige gebreken worden geconstateerd of andere aanwijzingen bestaan voor een gebrek aan de boom, dan dient een nader onderzoek plaats te vinden. Vervolgens moet ook gehandeld worden naar de uitkomsten en adviezen van de controles en onderzoeken.

3.4 Lokaal beleid

3.4.1 Structuurvisie Laarbeek 2010 – 2020 'Groeï in balans' (2010)

In de Structuurvisie Laarbeek is het ruimtelijk beleid op hoofdlijnen voor de gemeente Laarbeek tot 2020 omschreven. Enkele hoofduitgangspunten die ook van belang zijn voor het bomenbeleidsplan zijn:

- Laarbeek wil een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor de stedelijke regio ('Park ten opzichte van de stad' en 'Waterpoort van de Peel');
- Elk van de vier dorpen moet zelfstandig waarneembaar blijven, de dorpen groeien niet aan elkaar vast en blijven gescheiden door groen en/of agrarisch gebied;
- De gemeente spant zich in voor verbetering van natuur, milieu en landschap en legt nieuwe natuur aan ter behoud en herstel van de biodiversiteit. Natuur- en belangenorganisaties worden betrokken en de inwoners worden uitgebreid geïnformeerd;
- Beken en waterlopen vormen de ruggengraat van het Laarbeekse Landschap en worden veelal ecologisch ingericht;
- Aan de westkant (tussen Ruweeuwsels en MOB-complex) komt een robuuste ecologische verbindingzone in de vorm van een landschapszone die op het hogere schaalniveau de Strabrechtse Heide verbindt met het Groene Woud;
- Het gebied ten zuiden van het Wilhelminakanaal (tussen Croy en Achterbosch) is aangewezen als zone die een landgoedachtig karakter zal krijgen. Lanen en bomenrijen zullen daar een belangrijke rol in spelen;
- De Groene Long in Beek en Donk, het park en Oranjeplein in Mariahout, het Floreffepark en het Kuiperplein in Lieshout en het Heuvelplein en de Kouwenberg in Aarle-Rixtel zijn benoemd als plekken die groen moeten blijven en niet bebouwd mogen worden. Bomen zullen een belangrijke rol spelen bij het behoud van dat groene karakter;
- De visuele kwaliteit van knooppunten, entrees, randen en belangrijke infrastructurele lijnen moet worden verbeterd. Een voorbeeld is de omgeving van de Bosscheweg, de Beekse Brug en de Lieshoutseweg in Beek en Donk. Groen en bomen kunnen hier een belangrijke rol in vervullen.

Visiekaart structuurvisie 'Groeï in balans'

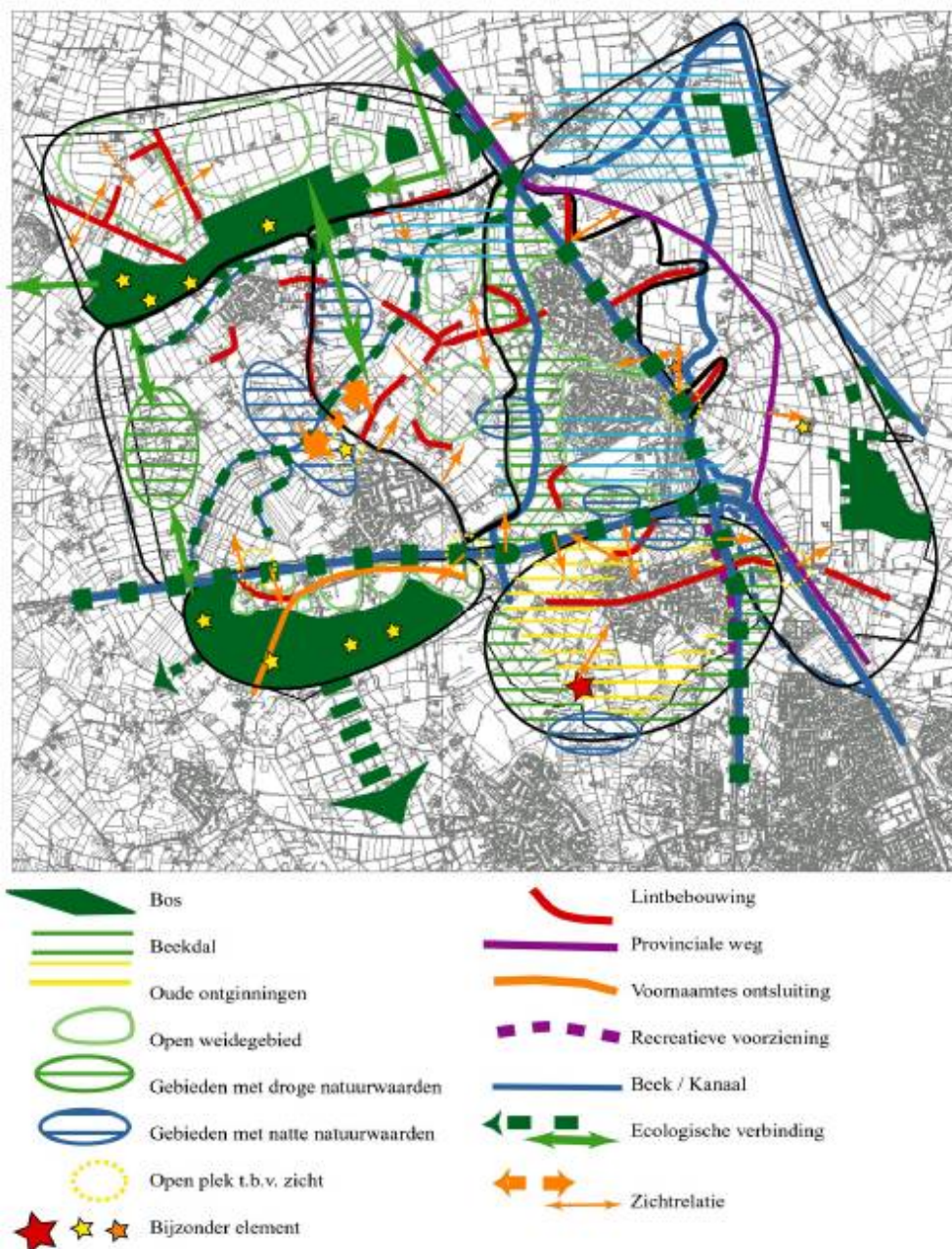
3.4.2 Landschapsonwikkellingsplan (2003)

In november 2003 heeft de gemeenteraad van Laarbeek het Landschapsonwikkellingsplan (LOP) vastgesteld. In dit plan worden de kenmerken van het Laarbeekse landschap benoemd en wordt de gewenste ontwikkellingsrichting omschreven. Het gaat met name om ontwikkellingsen in het buitengebied. Als belangrijkste kernkwaliteiten worden genoemd:

- de grote verscheidenheid in landschapstypen;
- de diversiteit in groenelementen die voor de natuur waardevol zijn en tevens als 'mooi en prettig' worden ervaren;
- de cultuurhistorische waarden, die op verschillende plekken duidelijk waarneembaar zijn.

In het LOP is er voor gekozen om deze kernkwaliteiten als uitgangspunt te kiezen voor de ontwikkellingsrichting. Dit is doorvertaald tot de volgende uitgangspunten:

- het beter zichtbaar maken van de beken en beekdalen;
- het versterken van het gebiedseigen karakter door toepassing van het juiste beplantings-soriment;
- het benutten van zandpaden als ecologische linten met recreatief medegebruik.

Ontwikkelingskaart Landschapsontwikkelingsplan

Voor het bomenbeleidsplan is met name de landschappelijke structuur van belang. De keuzes die in dit bomenbeleidsplan worden gemaakt, moeten deze structuur verder versterken. Ook de boomsoorten moeten aansluiten bij het landschappelijke karakter.

3.4.3 Groenbeleids- en structuurplan (2011)

Het groenbeleids- en –structuurplan heeft betrekking op het openbaar groen in de vier Laar-beekse dorpen. In het plan is per dorp de groenstructuur benoemd, onderverdeeld in de hoofd-groenstructuur, wijkgroen en overig groen. De groenstructuur is vastgelegd op kaart. Beleidsmatig zijn uitgangspunten geformuleerd voor diverse thema's die een rol spelen in het openbaar groen. Dan gaat het om zaken als biodiversiteit, veiligheid, hondenbeleid en ruimte in het groen voor water, spelen en recreëren. Ook zijn markante plekken benoemd die de komende jaren extra aandacht krijgen in hun inrichting en onderhoud.

De belangrijkste beleidsuitgangspunten uit het groenbeleids- en –structuurplan die doorvertaald moeten worden in dit bomenbeleidsplan zijn:

- De hoofdgroenstructuur en het wijkgroen zijn het belangrijkste openbaar groen in de Laarbeekse dorpen. Dit groen wordt daarom opgenomen op de nog op te stellen 'Groene Kaart' waardoor voor verwijdering een omgevingsvergunning nodig is. Ook zal in dit bomenbeleidsplan een compensatieregeling worden uitgewerkt.
- De hoofdgroenstructuur en het wijkgroen worden zoveel mogelijk beschermd middels een passende bestemming in de betreffende bestemmingsplannen.
- De inrichting en het beheer van de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen zijn gericht op eenduidigheid, herkenbaarheid en duurzaamheid met bomen en beplantingen van enig formaat.
- Bij de aanleg van nieuw groen wordt voor beplantingssoorten gekozen die kunnen zorgen voor een grotere biodiversiteit. Ook inrichtingsplannen worden zo ontworpen dat ze leiden tot een hogere waarde voor flora en fauna. Het zorgen voor verschillende gradiënten (hoog-laag, droog-nat, zon-schaduw) speelt hierbij een belangrijke rol.
- De gemeente Laarbeek werkt volgens de goedgekeurde 'gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen' om schade aan flora en fauna te voorkomen.
- De gemeente geeft op een verantwoorde manier invulling aan haar zorgplicht. Voor bomen wordt die invulling nader uitgewerkt in dit bomenbeleidsplan.
- De dorpsentrees en markante plekken in de Laarbeekse dorpen, zoals die zijn aangegeven op de groenstructuurkaarten worden qua beleving en (groene) uitstraling opgewaardeerd zodat ze bijdragen aan een positieve uitstraling en beeldvorming van Laarbeek.
- Voor het groensortiment bij dorpsentrees en markante plekken wordt gekozen voor bijzondere beplantingssoorten met een hogere sierwaarde en een grotere maat.
- De technische uitgangspunten voor groen waarborgen een duurzame groene uitstraling van de hoofdgroenstructuur en van het wijkgroen. Dat betekent dat er in de hoofdgroenstructuur en (in mindere mate) bij het wijkgroen minder ruimte is voor compromissen dan bij overig groen.

Voor de toepassing van groen en bomen zijn in het groenbeleids- en –structuurplan ook uitgangspunten geformuleerd. Zowel bij nieuwe ontwikkelingen als bij herinrichting is het belangrijk om tot een goede keuze te komen van de toe te passen bomen. Enerzijds om de gewenste uitstraling duurzaam te realiseren en anderzijds om het toekomstige beheer zo efficiënt mogelijk uit te kunnen voeren. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- De vitaliteit van de bomen moet optimaal kunnen zijn;
- De bomen moeten zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen worden beheerd;
- Overlast van bomen voor omwonenden moet zoveel mogelijk worden beperkt;
- De bomen moeten zoveel mogelijk kunnen uitgroeien tot hun soortelijke groeivorm (habitus);
- De bomen moeten zoveel mogelijk bijdragen aan een verhoging van de biodiversiteit.

Bovenstaande uitgangspunten leiden tot de volgende richtlijnen voor de toepassing van bomen in Laarbeek:

- De juiste boom op de juiste plek: door de keuze voor bepaalde boomsoorten af te stemmen op de plaatselijke groeiomstandigheden (bodem, vocht), de plaats in de groenstructuur en de gewenste beeldkwaliteit ontstaat een beheerbare situatie.

- Voldoende diversiteit in het sortiment: om een monocultuur te voorkomen is het belangrijk om voldoende diversiteit in het bomenbestand aan te brengen. Daarmee wordt het risico op ziekten en plagen gespreid en ontstaat een grotere biodiversiteit.
- Geen bomen planten waar er eigenlijk geen plaats voor is: een boom die als jonge boom prima past, maar bij het volwassen worden problemen op gaat leveren kan beter op voorhand niet geplant worden.
- Geen bomen planten komt soms ten goede aan bomen die er wel staan: om een fraaie boom op te laten vallen en een hogere belevingswaarde te geven, kan het soms verstandig zijn om meer bomen of beplanting in de omgeving juist achterwege te laten.
- Beter één grote boom dan meerdere kleintjes: de meest waardevolle bomen in de openbare ruimte zijn vaak oude, grote en monumentale bomen. Plant daarom ook bomen die de ruimte hebben om uit te kunnen groeien tot zo'n toekomstig monument. Ook in straatprofielen wordt de voorkeur gegeven aan één rij grotere bomen met een goede groeiplaats boven de toepassing van twee rijen kleinere bomen.
- Zorg voor een goede ondergrondse groeiruimte: de ondergrondse groeiruimte voor bomen bepaalt in belangrijke mate de uiteindelijke beeldkwaliteit en eventuele overlast in de toekomst. Ingezet wordt daarom op duurzame groeiplaatsen die bij voorkeur niet verstoord worden door de aanwezigheid van kabels en leidingen.

Het moge duidelijk zijn dat het hier gaat om richtlijnen. Bij de inrichting van de openbare ruimte moet echter met veel meer belangen rekening worden gehouden. Daardoor is het niet altijd mogelijk om van een optimale situatie uit te gaan. Het is echter wel de leidraad bij nieuwe aanleg of herinrichting van de openbare ruimte waar afhankelijk van de situatie, onderbouwd van kan worden afgeweken.

3.4.4 Huidig kapbeleid en Bomenverordening Laarbeek (2007)

Het huidige bomenbeleidsplan beperkt zich tot de onderdelen kapbeleid en boombescherming. Het kapbeleid bestaat uit een drietrapsraket. Allereerst is er een register met waardevolle en bijzondere bomen. Voor deze bomen geldt dat er in principe geen omgevingsvergunning voor verleend wordt, tenzij er sprake is van onveilige situaties of zwaarwegende maatschappelijke belangen. Vervolgens is er een categorie bomen waar voor kap een omgevingsvergunning nodig is. Bij de beoordeling vindt een belangenafweging plaats tussen het belang van verwijdering en het belang van behoud van de bomen. Daarvoor wordt een standaard beoordelingsformulier gebruikt. Tenslotte is een grote groep bomen vergunningvrij. Dit gaat om bomen met een beperkte waarde of particuliere bomen die niet zichtbaar zijn vanaf openbaar terrein.

**Waardevolle en bijzondere bomen:
eik op het Heuvelplein in Beek en Donk**

Bij een omgevingsvergunning voor vellen kan ook een herplantplicht worden opgelegd. Wanneer dat fysiek niet mogelijk is omdat de plantplaats een andere bestemming krijgt, wordt de herplantplicht omgezet in een persoonsgebonden financiële compensatieplicht. De middelen die daarbij richting de gemeente vloeien worden in een Bomenfonds gestort.

Het kap- en boombeschermingsbeleid is juridisch vastgelegd in de Bomenverordening Laarbeek. De gronden waarop een aanvraag om een omgevingsvergunning afgewezen kan worden zijn:

- natuur- en milieuwaarden;
- landschappelijke waarden;
- beeldbepalendheid / esthetische waarden;
- waarden voor recreatie en leefbaarheid;
- onterechte redengeving waaronder overlast van zaden/pollen en vallend blad.

Wanneer geen van deze weigeringsgronden aan de orde is, wordt de vergunning verleend. Aanvullend hierop zijn er in de bomenverordening nog andere zaken geregeld zoals de afstand van bomen tot de erfgrans, de bestrijding van boomziekten en een verbod om gemeentelijke houtopstanden te bekladden, te beplakken of anderszins te beschadigen.

Tenslotte is in de bomenverordening een bijdrageregeling voor waardevolle en bijzondere bomen opgenomen. Dit geeft het college van Burgemeester en wethouders de mogelijkheid om een financiële bijdrage aan een particuliere boomeigenaar te verstrekken als vergoeding voor onderhoudskosten aan de waardevolle boom. Tot op heden zijn echter nog geen financiële bijdragen verstrekt. Wel wordt er in de vorm van dienstverlening het één en ander gedaan zoals bijvoorbeeld takhout dat vrijkomt bij de snoei van waardevolle bomen ophalen en afvoeren.

3.4.5 Bestemmingsplannen

In het vigerende bomenbeleidsplan (zie paragraaf 3.4.4.) is vastgelegd dat waardevolle en bijzondere bomen en hun standplaats ook via het bestemmingsplan beschermd worden. Bij elke bestemmingsplanherziening worden de bomen van de op dat moment geldende lijst opgenomen in het bestemmingsplan. Inmiddels is dat gebeurd in de nieuwe bestemmingsplannen voor de dorpskommen Beek en Donk, Mariahout en in het bestemmingsplan Buitengebied. Aan de bestemming 'Waardevolle boom' zijn de volgende voorschriften verbonden:

- Binnen de bestemming mag niet gebouwd worden, tenzij wordt aangetoond dat de conditie, levensverwachting, groeiplaats en (beeld)kwaliteit van de boom niet worden aangetast. Hiervoor kan een bomeneffectrapportage gevraagd worden en er kunnen nadere eisen aan een eventuele omgevingsvergunning gesteld worden.
- Voor de uitvoering van diverse werkzaamheden binnen de bestemming is een omgevingsvergunning (voorheen aanlegvergunning) nodig. Dit geldt onder andere voor het aanbrengen van kabels, aanleggen van verhardingen, afgraven of ophogen van de bodem, beïnvloeding van de grondwaterstand, opslag van materialen, verdichting van de grond, bevestigen van materialen aan de boom, snoeien van takken en wortels, enz. Deze werkzaamheden zijn alleen toelaatbaar als er geen directe of indirecte nadelige gevolgen voor de boom te verwachten zijn.
- Voor normale onderhoudswerkzaamheden of werkzaamheden gericht op instandhouding van de boom geldt geen vergunningplicht.

3.4.6 Voorpootrechten

In Laarbeek komt op verschillende locaties nog het zogenaamde voorpootrecht voor. Dit is een zeer oud recht dat grondeigenaren de mogelijkheid biedt om openbare gronden, grenzend aan hun percelen, te beplanten. In de praktijk betekent dit dat grondeigenaren bomen planten in de gemeentelijke bermen. De gemeente mag deze bermen niet beplanten. Het oude recht kan worden gezien als cultuurhistorie en het gevarieerde laanbeeld als een kenmerk van het landschap ter plaatse. Het voorpootrecht levert echter ook verschillende problemen op:

- als rechthebbenden de bermen niet beplanten, vallen gaten in de bomenstructuur;
- als rechthebbenden hun bomen niet goed onderhouden ontstaan onveilige situaties. De boomeigenaar is verantwoordelijk voor zijn bomen maar de gemeente voor de veiligheid van de weg;
- rechthebbenden planten vaak andere bomen dan de gemeente het liefst zou zien.

De gemeente heeft in het verleden het voorpootrecht langs diverse wegen afgekocht van de eigenaar. Daarbij zijn de bomen eigendom van de gemeente geworden. Het voorpootrecht is niet automatisch een argument om een omgevingsvergunning voor het kappen van de betreffende bomen te verlenen.

3.5 Het huidige bomenbestand in Laarbeek

In 2011 is een eerste boomcontrole uitgevoerd waarbij bomen werden gecontroleerd op algemene boomkenmerken en veiligheid. Door het registreren van die kenmerken kan een beeld worden gevormd van het Laarbeekse bomenbestand. De controle die in 2011 is uitgevoerd betrof 15.258 boomlocaties. Met boomlocaties wordt bedoeld: punten op de beheerkaart waar een boom zou moeten staan. Daarbij bleken 1.127 bomen (7%) niet aanwezig of niet in eigendom van de gemeente. Deze zijn bijvoorbeeld in het verleden verwijderd, zonder dat de mutatie is doorgevoerd op de beheerkaart. De controle van 2011 vormt dus tevens een actualisatieslag van de topografische ondergrond en beheerkaart van de gemeente. Uitgaande van het geschatte aantal van 35.000 gemeentebomen betekent dit dat we nu ongeveer 44% van het totale bomenbestand geïnventariseerd en gecontroleerd hebben. Omdat die controle verspreid over de gemeente heeft plaatsgevonden, mogen we aannemen dat dit een representatief beeld geeft van de hele gemeente.

3.5.1 Kwaliteit

Kwaliteit is uit te drukken in diverse aspecten. Denk bijvoorbeeld aan boomtechnische kwaliteit, veiligheid en belevingswaarde. Wij beperken ons in deze paragraaf tot de boomtechnische kwaliteit. Die wordt uitgedrukt in conditie en onderhoudstoestand.

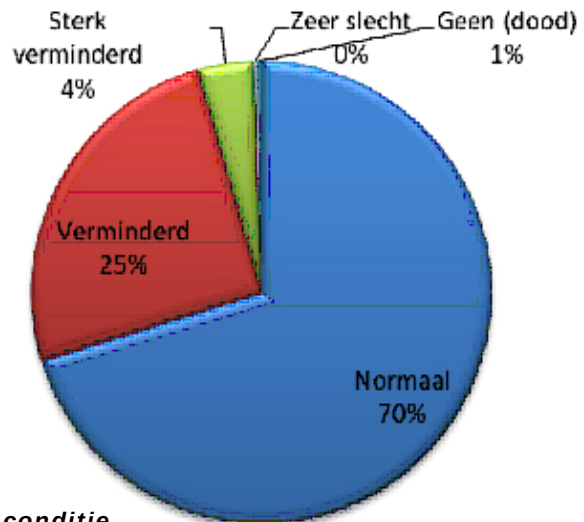
Conditie

De conditie is de toestand van een boom op een bepaald moment. Deze komt tot uiting in de verschijningsvorm van de boom op het moment van opname. Dit hoeft niets te zeggen over hoe de boom zich in de toekomst zal ontwikkelen. Het is echter wel een goede graadmeter van de toestand van de boom zelf.

Conditie wordt uitgedrukt in de klassen:

- Normaal
- Verminderd
- Sterk verminderd
- Zeer slecht
- Dood

In het diagram hiernaast is te zien hoe de conditie van de reeds gecontroleerde Laar-beekse bomen op dit moment is.

Diagram conditie

Parkeerplaats gemeentehuis: boom met duidelijk verminderde conditie

Onderhoudstoestand

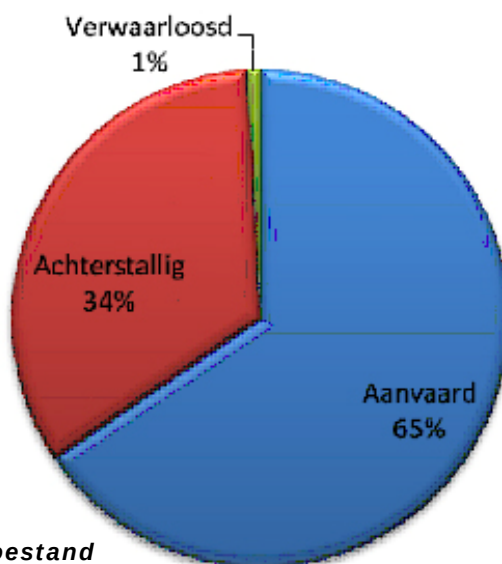
De onderhoudstoestand zegt iets over de wijze waarop het onderhoud aan de bomen is uitgevoerd. Een goed onderhouden boom kan met reguliere snoei worden 'bijgehouden'. Een boom waar lang niets aan is gedaan, heeft een intensieve snoei nodig om weer op een aanvaardbaar kwaliteitsniveau te komen. Een boom die goed is onderhouden:

- voldoet aan zijn functie (voldoende opgekroond bijvoorbeeld);
- heeft weinig tot geen probleemtakken die potentieel risico opleveren (dood hout bijvoorbeeld).

Onderhoudstoestand wordt uitgedrukt in de klassen:

- Aanvaard (de boom is goed onderhouden, reguliere snoei is voldoende)
- Achterstallig (de boom is met één intensieve snoeibeurt op beeld te brengen)
- Verwaarloosd (minimaal twee snoeibeurten nodig om weer op beeld te komen)

Onderstaand diagram geeft de onderhoudstoestand weer van de reeds gecontroleerde Laarbeekse bomen.

Diagram onderhoudstoestand

Achterstallig en verwaarloosd onderhoud zijn ongunstig om de volgende redenen:

- Snoeiwonden zijn relatief groot, met een trage en slechte wondafgrenzing tot gevolg. Slecht afgegrensde wonden vormen tot en met de eindfase zorgpunten vanwege de kans op inrotting en infectie.
- Het wegwerken van achterstallig onderhoud is duur. Er is meer en dikker snoeihout. Dit vergt een grotere inspanning en de inzet van duurder materieel. Tot slot heeft het hogere storkosten tot gevolg.

In dat opzicht is onderhoudstoestand ook een graadmeter van kwaliteit. Het aandeel verwaarloosde bomen is met 1% heel laag. Het aandeel achterstallig onderhoud is met 34% wel een verbeterpunt.

3.5.2 Boomsoorten

Binnen de gemeente zijn diverse boomsoorten toegepast. Bij de boomcontroles van 2011 zijn 42 verschillende hoofdsoorten geregistreerd. Drie soorten steken er met kop en schouders boven-uit: eik, populier en linde. Alle drie worden ze veel in het buitengebied toegepast. Gelet op het feit dat in het buitengebied bijna twee maal zo veel bomen voorkomen als binnen de kernen, is dat logisch. In dat opzicht past dit sortiment bij een landelijke gemeente met veel buitengebied. Het hoge aandeel populieren is kenmerkend voor Laarbeek en vormt het onderscheidend vermogen met andere gemeenten.

De top tien op hoofdsoorten (naar geslachtsnaam):

Quercus (eik)	37,1%
Populus (populier)	21,3%
Tilia (linde)	10,4%
Fraxinus (es)	6,8%
Salix (wilg)	5,0%
Acer (esdoorn)	3,7%
Carpinus (haagbeuk)	2,8%
Fagus (beuk)	2,6%
Platanus (plataan)	1,8%
Betula (berk)	1,4%

Na de geslachtsnaam van een boom volgt de soortnaam, ook wel cultivar genoemd. Van alle bomen zijn ook eventuele cultivars benoemd. Het totaal aantal boomsoorten, uitgesplitst naar cultivar komt uit op 103. Waarschijnlijk zal, bij afronding van de complete boomcontrole, blijken dat nog meer cultivars voorkomen.

De top tien op soorten met cultivars:

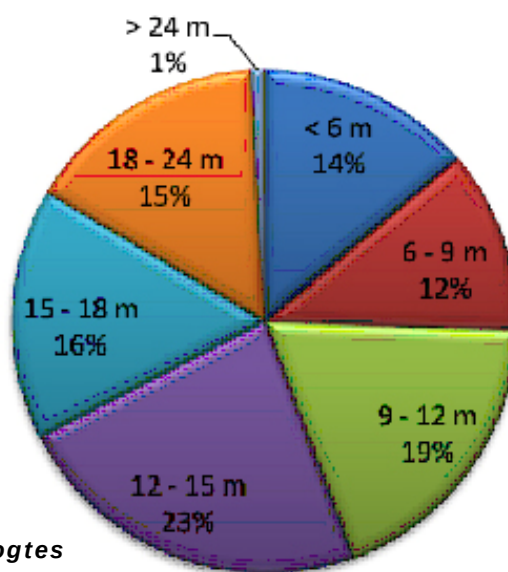
Quercus robur	35,9%
Populus x canadensis	15,8%
Tilia x europaea	5,8%
Fraxinus excelsior	5,7%
Salix alba	5,0%
Populus x canadensis 'Robusta'	4,8%
Fagus sylvatica	2,6%
Tilia cordata	2,2%
Platanus x hispanica	1,8%
Carpinus betulus Frans Fontaine	1,5%

3.5.3 Boomhoogte

De boomhoogte geeft een beeld van de invloed die bomen hebben op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte en de mate waarin ze bijdragen aan het groene karakter. Een grote boom zal een grotere bijdrage leveren aan het groene karakter dan een kleine boom. Indirect zegt boomgrootte ook wat over de leeftijd van de boom. Een grote boom kan immers geen jonge boom zijn. Anderzijds is een kleine boom niet per definitie jong. Dat kan ook een boom van de derde grootte zijn: een boom die zelfs in volwassen toestand nooit meer dan 8 meter hoog zal worden.

De boomhoogtes zijn ingedeeld naar de klassen zoals ze landelijk door het CROW worden gehanteerd:

- < 6 meter
- 6 – 9 meter
- 9 – 12 meter
- 12 – 15 meter
- 15 – 18 meter
- 18 – 24 meter
- > 24 meter

Diagram boomhoogtes

Uit bovenstaand diagram blijkt dat er in Laarbeek sprake is van een vrij evenwichtige verdeling van boomhoogtes. Dit past ook bij het beeld dat wordt aangetroffen in de gemeente. Een mix van diverse leeftijden, maar ook van diverse grootteklassen.

4. Hoe gaan we in de toekomst om met bomen?

De ene boom vinden we belangrijker dan de andere boom. Gevoelsmatig kan iedereen zich daar wel wat bij voorstellen. Maar hoe bepalen we dat verschil nu en hoe gaan we dan met die verschillen om? In dit hoofdstuk geven we antwoord op die vragen. We formuleren een algemene visie en benoemen vervolgens een aantal specifieke categorieën bomen en houtopstanden die we het belangrijkste vinden.

4.1 Algemene visie op bomen en boomstructuren

Het groene, landelijke imago is één van de belangrijkste kenmerken van Laarbeek. De aanwezigheid van bomen speelt een belangrijke rol bij dat imago. Bomen zijn dominante elementen in ons landschap en ons straatbeeld. Bovendien hebben bomen ook een grote financiële waarde. Het planten en onderhouden van bomen kost tijd en geld. Voordat een boom oud is, is er door de jaren heen al veel in geïnvesteerd. We gaan daarom zuinig om met bomen. De echt waardevolle bomen en boomstructuren willen we goed beschermen en behoeden voor kap. We willen onze burgers en bedrijven niet belasten met onnodige regelgeving. Daarom kiezen we voor een beperkt aantal duidelijke regels met een goede balans tussen boombescherming en regeldruk. De nieuwe 'Groene Kaart' gaat hier een belangrijke rol in spelen. Ook realiseren we ons dat het belonen en stimuleren van goed gedrag vaak beter werkt dan het opleggen van regels en beperkingen.

Laarbeek gaat rationeel om met bomen. We kiezen bewust voor de aanplant van bomen en op andere plaatsen, waar bijvoorbeeld de ruimte te beperkt is, ook bewust voor het achterwege laten van bomen. Dat voorkomt ook toekomstige klachten en beheerproblemen. We streven naar tevreden burgers en proberen overlast zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Dit mag echter niet ten koste gaan van de kwaliteit van het bomenbestand. We gaan dus ook rationeel met klachten om.

We streven naar een duurzaam bomenbestand dat qua leeftijd evenwichtig is opgebouwd. Wanneer de leeftijdsopbouw van het bomenbestand te eenzijdig is of wordt, ontstaan er problemen op het gebied van onderhoud, zorgplicht en (beeld-)kwaliteit. Er komen grote pieken in de onderhouds- en vervangingskosten die moeilijk op te vangen zijn. We willen dit tijdig signaleren zodat hier goede sturing aan gegeven kan worden en we er met een vervangingsplan tijdig op kunnen anticiperen. Ook in de toekomst streven we naar voldoende middelen én ruimte om nieuwe bomen tot wasdom te kunnen laten komen. Tenslotte streven we naar een gezond en veilig bomenbestand. We vinden de kwaliteit van ons bomenbestand belangrijker dan de kwantiteit. Groene kwaliteit wordt immers niet alleen bepaald door het aantal bomen. Het bomenbeheer wordt meer gestructureerd en periodieke boomveiligheidscontroles gaan een belangrijke rol spelen. Op die manier geven we verantwoord invulling aan onze zorgplicht en zetten we onze middelen voor onderhoud (snoei) zo efficiënt mogelijk in. Dit leidt tot een duurzaam en goed beheerbaar bomenbestand.

4.2. De 'Groene Kaart'

Niet al het groen is even belangrijk. Daarom is het nodig om hiërarchie aan te brengen. In het bestaande beleid (kapbeleid) is al een tendens ingezet. Op volgorde van belangrijkheid:

1. Gemeentelijke en particuliere waardevolle bomen
2. Gemeentelijke grote groenvlakken zoals bossen, natuurgebieden en parken
3. Gemeentelijke groenstructuren zoals lanen
4. Particuliere grote groenvlakken zoals landgoederen e.d.
5. Particuliere groenstructuren zoals landschapselementen
6. Gemeentelijk overig groen
7. Particulier overig groen

We kiezen ervoor om dit nog verder te specificeren en te onderbouwen. We willen zo min mogelijk regelgeving en een zo duidelijk mogelijk systeem van boombescherming. We proberen vooraf een zo helder mogelijke selectie te maken van welk groen en welke bomen écht belangrijk zijn. Deze komen op een nieuwe zogenaamde 'Groene Kaart'. Het overige groen is zeker ook belangrijk, maar heeft duidelijk een lagere prioriteit dan het groen dat op de 'Groene Kaart' komt te staan. Met particulier groen en particuliere bomen die niet op de 'Groene Kaart' staan willen we ons niet meer bemoeien. Door het raadplegen van de 'Groene Kaart' wordt ook inzicht verkregen in de onderlinge verbanden tussen het groen en de bomen. Het spreekt voor zich dat de 'Groene Kaart' nauw aansluit op de landschappelijke structuur in het buitengebied en de bestuurlijk reeds vastgestelde groenstructuren van de dorpen.

Om te bepalen welk groen en welke bomen op de 'Groene Kaart' moeten komen te staan zijn criteria opgesteld waaraan voldaan moet worden. In bijlage 2 worden deze criteria nader toegelicht. Het gaat om de volgende zes criteria:

1. Beeldkwaliteit: het groenelement markeert de plek door zijn omvang en is sterk bepalend voor de sfeer op deze plek. Het wegvallen van het element veroorzaakt een aantasting van de beeldkwaliteit. Het groene karakter gaat sterk achteruit bij verlies van dit element;
2. Cultuur(historische) waarde: het groenelement draagt bij aan de lokale, historische identiteit en het historisch besef van burgers. Voorbeelden zijn: hoogstamfruitbomen, oude boomgaarden, herdenkingsbomen, bakenbomen, markeringsbomen, kapellenbomen, landgoedbomen en leibomen;
3. Natuurwaarde: het groenelement heeft natuurwaarde omdat het een leefgebied vormt voor bijzondere soorten;
4. Landschappelijke waarde: lijn- of vlakvormige groenelementen die door hun aanwezigheid een belangrijke bijdrage leveren aan het landschap of die een ander belangrijk element versterken/begeleiden;
5. Bijzondere waarde: de boom is bijzonder als gevolg van een weinig voorkomende soort, groeivorm of snoeiwijze;

6. Een goede toekomstverwachting (potentieel waardevolle boom): het groenelement is bijzonder omdat de gemeente of een particulier deze heeft geplant met de intentie deze oud en markant te laten worden (toekomstig monumentale bomen). Denk hierbij aan een markante plek in een woonwijk.

Leilinden bij een oude boerderij hebben cultuurhistorische waarde

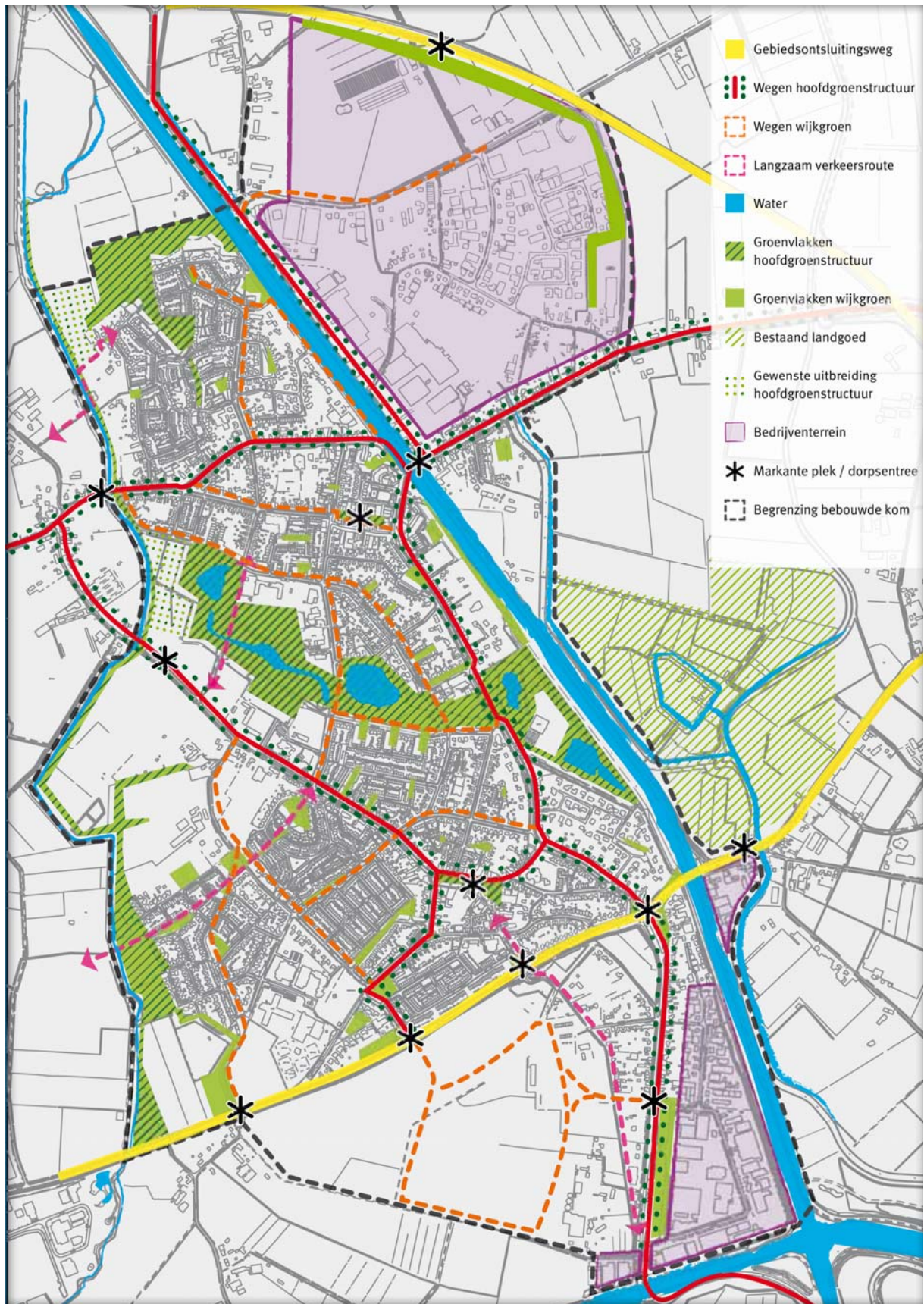
Op hoofdlijnen zijn de elementen die op de 'Groene Kaart' komen te verdelen in drie categorieën:

- Groen- en boomstructuren in de dorpen;
- Groen- en boomstructuren in het buitengebied;
- Waardevolle bomen.

Op alle drie de categorieën wordt in de volgende paragrafen nader ingegaan.

4.3. Groen- en boomstructuren in de dorpen (bestaand beleid)

In het Laarbeekse groenbeleids- en -structuurplan is per dorp een groenstructuur benoemd. Ook zijn diverse beleidskeuzes gemaakt. Veelal zijn die gekoppeld aan de groenstructuur. De beleidskeuzes met betrekking tot de boombescherming zijn niet in het groenbeleids- en -structuurplan gemaakt, maar krijgen een plaats in dit bomenbeleidsplan. Daarbij sluiten we uiteraard wel aan op de reeds bestuurlijk vastgestelde groenstructuur. Deze bestaat uit drie niveaus: de hoofdgroenstructuur, het wijkgroen en overig groen.

Groenstructuurkaart Beek en Donk

4.3.1. Hoofdgroenstructuur

Het belangrijkste groen in de dorpen is opgenomen in de hoofdgroenstructuur. Het gaat om groen dat op het schaalniveau van het totale dorp het aanzien, de uitstraling en het karakter bepaalt. Dit groen is vaak ook bedoeld om de stedenbouwkundige opbouw en historische structuur van een dorp te versterken en de huidige structuur te accentueren.

De hoofdgroenstructuur bestaat uit groenvlakken (parken en plantsoenen) en lijnstructuren (wegen met beplanting). De groenvlakken kunnen heel divers van inrichting zijn. Dat is erg afhankelijk van de functies die het groen vervult. Voor de lijnstructuren geldt dat ze met een eenduidige boombeplanting in de vorm van bomenrijen en/of bomengroepen geaccentueerd dienen te worden. Ook de onderbeplanting zal een eenduidig en rustig beeld moeten geven. Een veelheid aan beplantingssoorten moet worden voorkomen omdat daarmee de eenheid in het beeld verstoord wordt. Groen dat deel uitmaakt van de hoofdgroenstructuur moet duurzaam zijn en voor een langere periode de functie kunnen vervullen. De hoofdgroenstructuur in de dorpen is van een zodanig belang dat deze goed beschermd moet worden en daarom volledig wordt opgenomen op de 'Groene Kaart'. Bij de hoofdgroenstructuur gaat het er om dat het groen als structuur beschermd wordt, niet elke individuele boom of houtopstand in die structuur. Dat betekent dat er, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen, best wel eens een boom gekapt mag worden, zolang de groenstructuur daardoor maar niet wezenlijk wordt aangetast.

Hoofdgroenstructuur Beek en Donk

Het meest karakteristieke onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Beek en Donk is de Groene Long. Dit centrale park vormt het groene hart van Beek en Donk en daarmee het belangrijkste groenvlak van Beek en Donk. In een krans ligt daar het (grotendeels historische) wegenpatroon van de Koppelstraat, Kapelstraat, Heereindsestraat, Pater Becanusstraat en het Heuvelplein omheen. Vanuit deze krans lopen de andere ontsluitingswegen richting het buitengebied. Deze wegen vormen de belangrijkste lijnstructuren die met bomen geaccentueerd moeten worden.

De Koppelstraat is met de dubbele eikenrij erg karakteristiek. Langs de andere wegen is het aantal boom- en beplantingssoorten nog te divers. Bij renovaties kan hier een verbeterslag gemaakt worden door duidelijk te kiezen voor maar één boomsoort per straat.

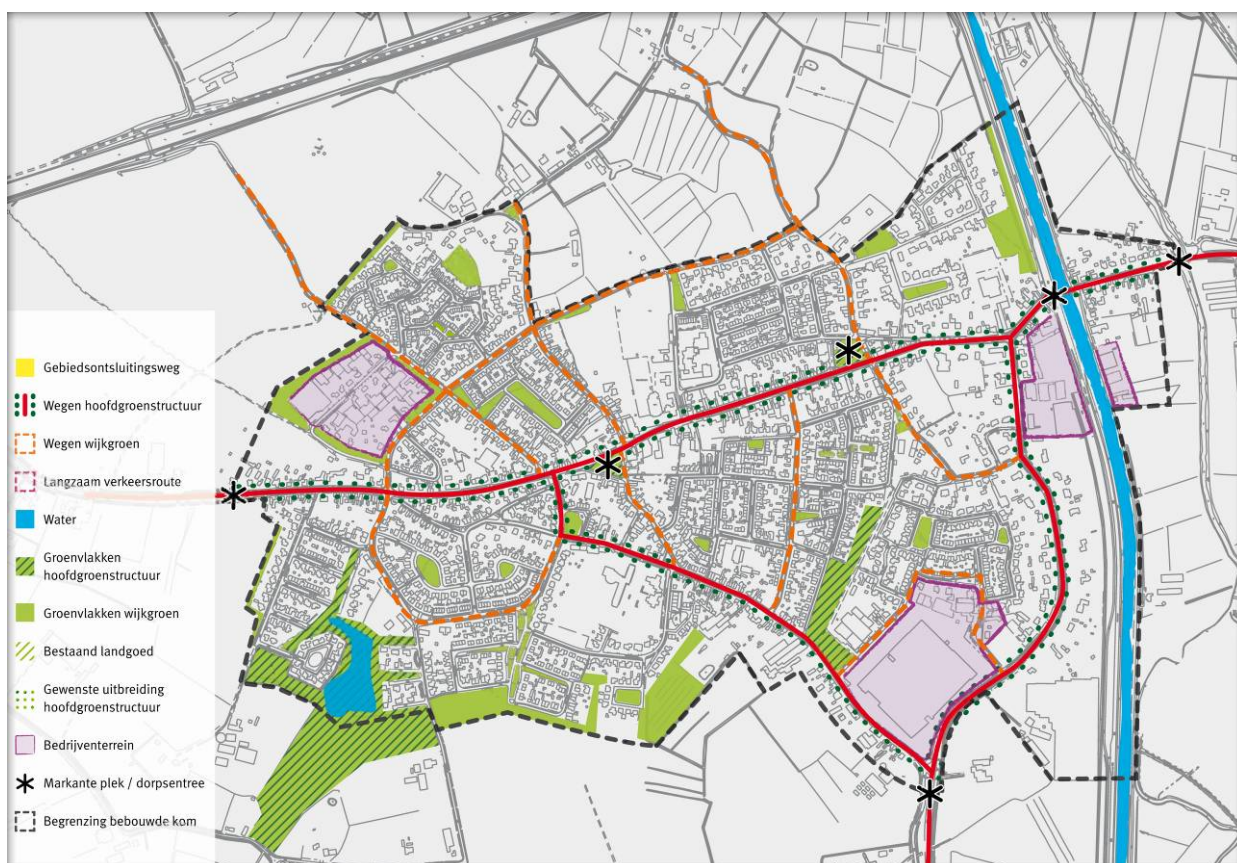
De Koppelstraat in Beek en Donk

Naast de Groene Long zijn de belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur van Beek en Donk de beide pleinen: het Heuvelplein in Beek en het Piet van Thielplein in Donk. De boomstructuur op en langs beide pleinen moet behouden en waar mogelijk verder versterkt worden. Aan de westkant van Beek en Donk is de Goorloop met de daarlangs gelegen ecologische verbindingszone onderdeel van de hoofdgroenstructuur. In het noorden geldt dat voor de groenzone rond en in de wijk De Voorbeemd.

Bij de geplande uitbreiding van het bedrijventerrein Bemmer wordt langs de provinciale weg N279 een royale groenzone gerealiseerd met ruimte voor waterberging. Deze groenzone en de daaraan grenzende bedrijfsgebouwen dienen een hoogwaardige uitstraling te krijgen. Deze nieuwe groenzone zal ook opgenomen worden in de hoofdgroenstructuur.

Hoofdgroenstructuur Aarle-Rixtel

De hoofdgroenstructuur van Aarle-Rixtel is grotendeels opgehangen aan het historische wegpatroon. Dat wil zeggen dat de Klokkengieterstraat-Dorpsstraat-Lieshoutseweg, de Bosscheweg en de Helmondseweg de belangrijkste lijnstructuren vormen in Aarle-Rixtel. Op dit moment is het aantal boom- en beplantingssoorten langs deze straten nog te divers. Bij renovaties moet hier meer eenheid in gebracht worden zodat in iedere straat maar één boomsoort toegepast wordt.

Groenstructuurkaart Aarle-Rixtel

De belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur van Aarle-Rixtel zijn de Kouwenberg en het Heuvelplein. De beide pleintjes dienen hun huidige groene karakter (gras met een drie-hoekige bomenstructuur) te behouden. Ook de brede groenzone tussen Bosscheweg en Zwandreef en het groengebied in het plan Strijp zijn als vlakken onderdeel van de hoofdgroenstructuur.

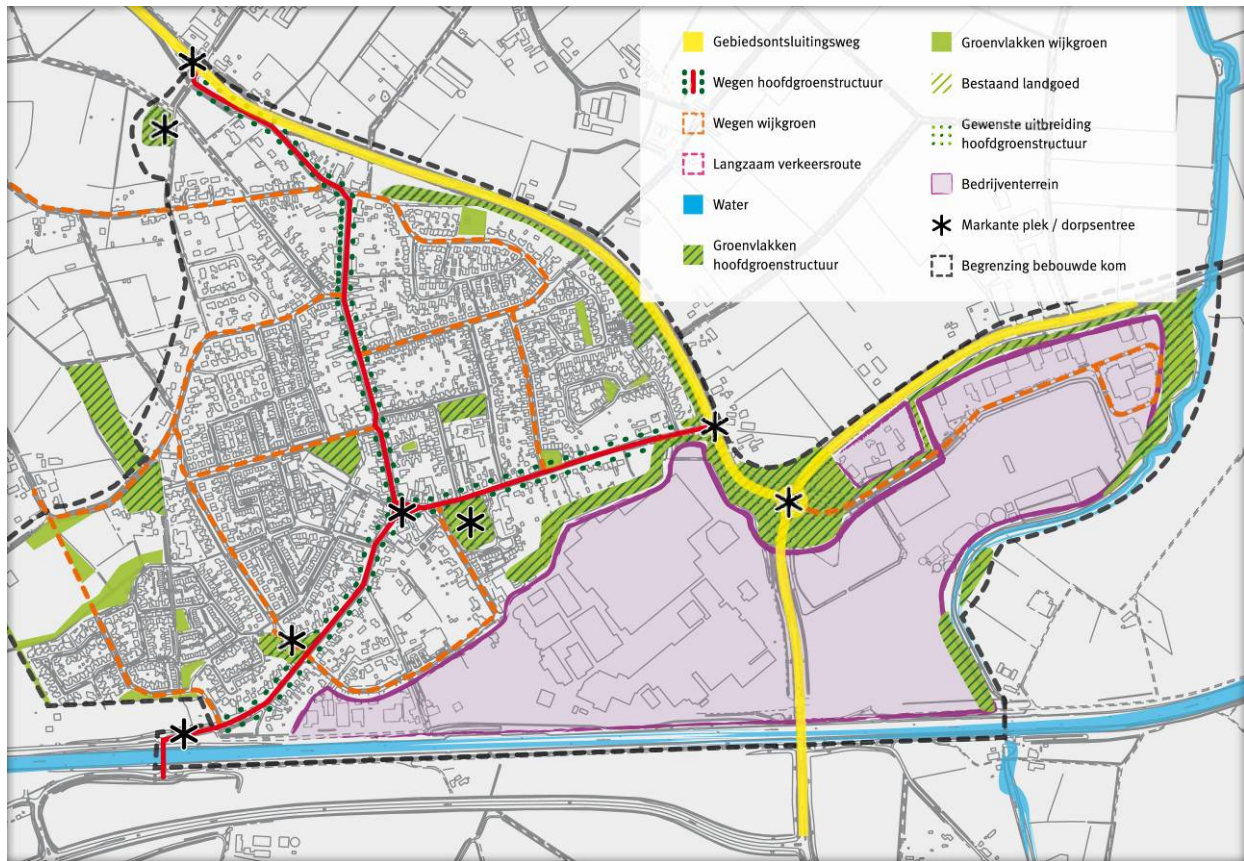
De Kouwenberg in Aarle-Rixtel

Hoofdgroenstructuur Lieshout

De hoofdgroenstructuur van Lieshout bevindt zich voornamelijk langs het historische wegenpatroon en langs de randen van het dorp. Daarnaast zijn er enkele markante plekken die opgenomen zijn in de hoofdgroenstructuur. De Heuvel met de van daaruit lopende Dorpsstraat, Molenstraat en Ribbiusstraat zijn de belangrijkste lijnstructuren in Lieshout. Langs een groot deel van deze wegen staan al lindebomen. Daarom is gekozen voor de linde als boomsoort om de hoofdgroenstructuur te versterken.

Molen Lieshout

Groenstructuurkaart Lieshout

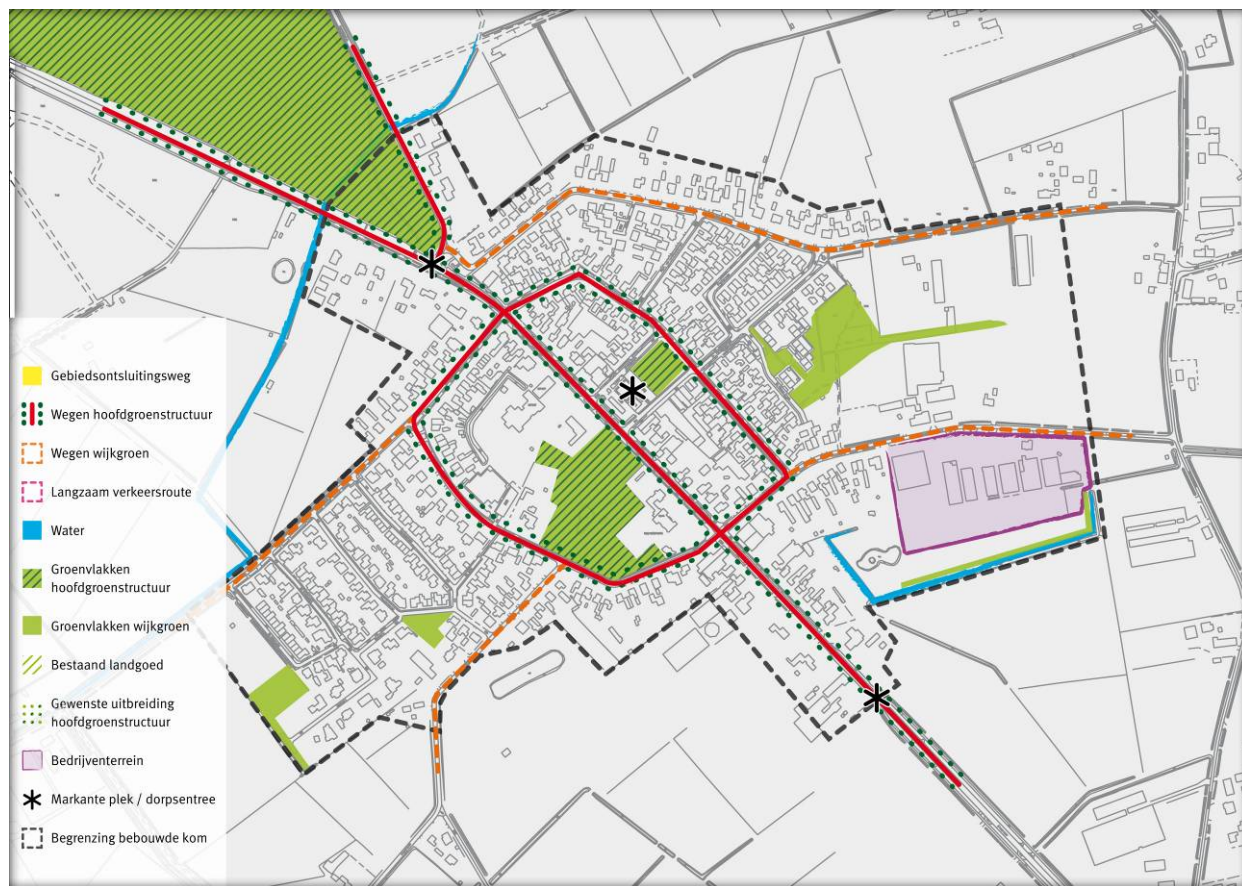
De belangrijkste groenvlakken in de hoofdgroenstructuur zijn de groene pleinen Floreffeplein en Kuiperplein, de kerk met gracht en de omgeving van de beide molens. Het Floreffeplein en het Kuiperplein dienen onbebouwd te blijven en hun groene karakter te behouden. Dat wil zeggen dat het grote grasvelden blijven. De randen van deze groene pleinen dienen wat meer geaccentueerd te worden met bomen. Bij de beide molens moet terughoudend worden omgegaan met de toepassing van (hoge) bomen in verband met de windvang van de molens.

Aan de randen van Lieshout bevinden zich op diverse plaatsen brede groenzones en beplante grondwallen. Dat is het geval langs de Provinciale Weg en rond het bedrijventerrein van Bavaria en De Stater. Deze totale groenzone heeft een afschermende werking en zorgt voor een scheiding tussen wegen en bedrijventerrein enerzijds en woonbebouwing of buitengebied anderzijds. Deels gaat het ook om ecologische verbindingzones langs de Goorloop en het Wilhelminakanaal. Aan de westkant van Lieshout liggen twee beukenbosjes. Al deze groenvlakken worden tot de hoofdgroenstructuur gerekend.

Hoofdgroenstructuur Mariahout

De hoofdgroenstructuur van Mariahout wordt gevormd door het Processiepark en het Oranjeplein in het centrum van het dorp en het Mariahout's bos aan de noordkant. De Mariastraat verbindt deze groene vlakken met elkaar maar zou zelf een wat groener karakter mogen hebben. Een duidelijke boomstructuur zou daar aan kunnen bijdragen. Rond het centrum ligt een ring-

structuur van wegen (Bernadettestraat en Julianastraat). Deze wegen maken eveneens deel uit van de hoofdgroenstructuur.

Groenstructuurkaart Mariahout

4.3.2. Wijkgroen

De tweede categorie die in het groenbeleids- en –structuurplan benoemd is, is het wijkgroen. Dit groen is niet direct van belang in de totale uitstraling van het dorp, maar heeft wel een belangrijke functie op wijk- of buurniveau. Rust en eenduidigheid in de beplanting en de boomsoorten is belangrijk. Bovendien wordt gekozen voor een duurzame groeninrichting die gedurende langere tijd kan functioneren.

Ook wijkgroen bestaat uit groenvlakken en lijnstructuren. De lijnstructuren worden gevormd door het groen langs de buurtontsluitingswegen. De groenvlakken zijn de kleine en grotere pleintjes die een belangrijke functie als speel- en ontmoetingsplek hebben. Andere groenvlakken zijn de grotere houtsingels en groenstroken die een afschermende werking hebben (landschappelijke inpassing). Daarbij kan gedacht worden aan dorpsranden, overgangszones tussen verschillende wijken of buurten of beplantingen rond bedrijventerreinen. Vanwege de bovenlokale functie wordt het wijkgroen ook allemaal opgenomen op de 'Groene Kaart'. Evenals bij de hoofdgroenstructuur geldt voor het wijkgroen dat het groen als structuur beschermd wordt, niet elke individuele boom of houtopstand in die structuur.

4.3.3. Overig groen

Tenslotte blijft de categorie overig groen over. Dit is openbaar groen dat in de diverse woonstraten staat, maar ondergeschikt is aan andere functies. Het groen en de bomen hebben slechts een zeer locale functie in de 'aankleding' van de buurt. Dit groen maakt geen deel uit van de hoofdgroenstructuur of het wijkgroen en is niet opgenomen op de groenstructuurkaarten. Het overig groen wordt dan ook niet opgenomen op de 'Groene Kaart', tenzij het aan één of meer van de in paragraaf 4.2 genoemde criteria voldoet. Alle gemeentelijke bomen die in de categorie 'overig groen' vallen en een grotere stamdiameter dan 10 centimeter hebben, blijven wel vergunningplichtig. Op die manier blijft de mogelijkheid bestaan voor formele inspraak als het voornemen bestaat om de bomen te verwijderen.

4.4. Groen- en boomstructuren in het buitengebied (nieuw beleid)

De groen- en bomenstructuur van het Laarbeekse buitengebied is tot op heden nog niet als zodanig vastgelegd. Door opname op de 'Groene Kaart' gaat dat nu wel gebeuren. In het Landschapsontwikkelingsplan worden wel accenten gelegd, maar is niet expliciet sprake van het vastleggen van de groenstructuren zoals dat voor de dorpskommen in het groenbeleids- en – structuurplan is gedaan. In navolging van de systematiek die voor de dorpskommen is gehanteerd zijn ook in het buitengebied zowel groenvlakken als lijnvormige groenstructuren benoemd.

4.4.1. Groenvlakken

In het buitengebied van de gemeente Laarbeek komen diverse bossen, natuurgebieden, landschapselementen boomgroepen en landgoederen (Eyckenlust en Croy) voor. Deze groenvlakken dienen als elementen behouden te blijven. Dat betekent dat het groene karakter bewaard moet blijven en dat de ecologische kwaliteit minimaal behouden en waar mogelijk versterkt wordt. Ook hier geldt weer dat het niet nodig is om elke individuele boom binnen de groenvlakken te beschermen. Wanneer het beheer er om vraagt, moet er bijvoorbeeld in de beplanting gedund kunnen worden. Bij groenvlakken gaat het er om dat het groenvlak als structuur beschermd wordt, niet elke individuele boom of houtopstand in die structuur.

Op de 'Groene Kaart' worden in elk geval alle groenvlakken opgenomen die ook in het bestemmingsplan een 'groene' bestemming hebben zoals 'bos', 'natuur' of 'landschapselement'. Daarnaast worden ook de groenvlakken die voldoen aan één of meer van de in paragraaf 4.2 genoemde criteria opgenomen op de 'Groene Kaart'. Erfbeplantingen worden niet op de 'Groene Kaart' opgenomen, tenzij ze aan de geformuleerde criteria voldoen.

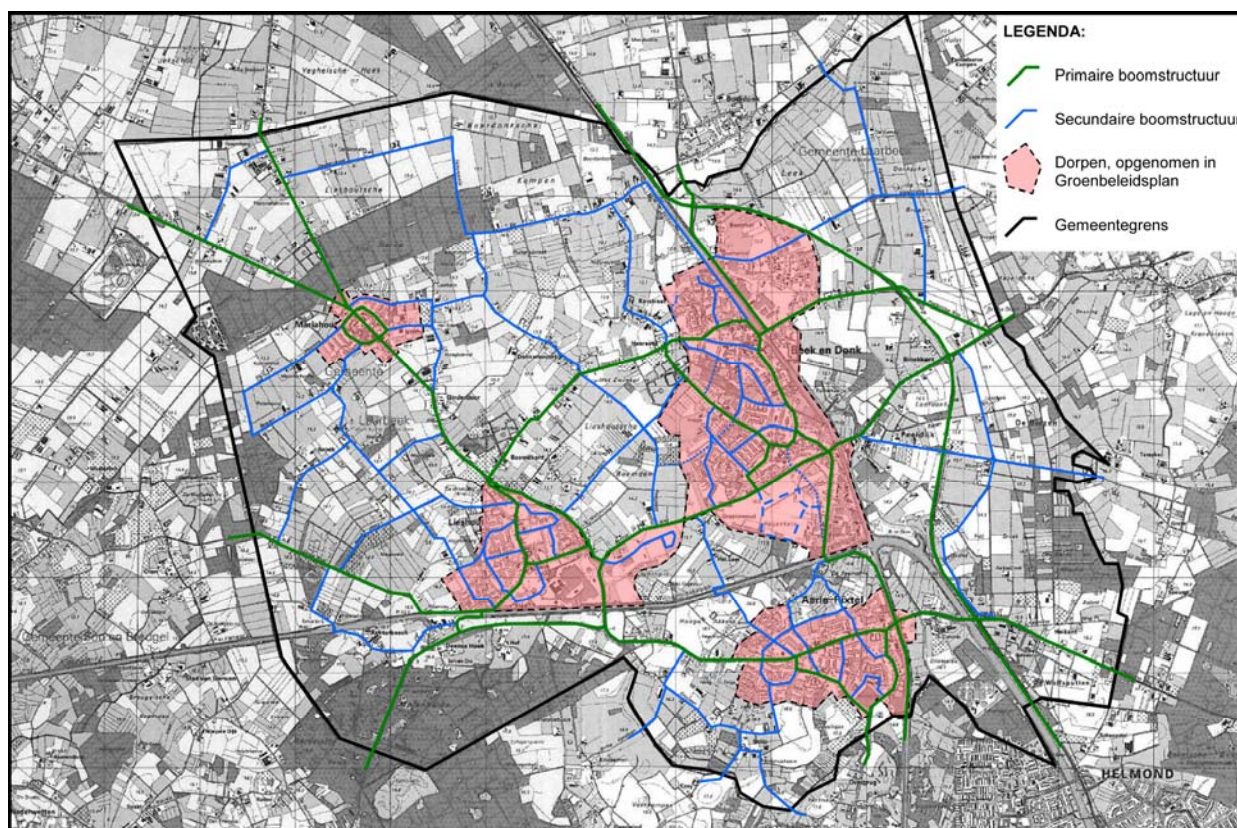
4.4.2. Lijnvormige groenstructuren

Naast de groenvlakken wordt het groene karakter van het Laarbeekse buitengebied voor een groot deel bepaald door aanwezige lijnstructuren zoals bomenrijen, lanen en houtsingels. Voor de lijnstructuren geldt hetzelfde principe als bij de groenvlakken: niet elke individuele boom binnen de lijnstructuur hoeft beschermd te worden, zolang de lijnstructuur maar overeind blijft. In de praktijk betekent dat, dat er bijvoorbeeld in een laan best wel eens een boom weggehaald kan worden vanwege veiligheidsredenen of omdat er een zijweg of inrit aangelegd moet worden.

Het gemeentelijk landschapsonwikkelingsplan geeft een goed beeld van de aanwezigheid van de lijnvormige structuren, maar brengt hierin geen hiërarchie aan. Het is wenselijk om dit wel te doen om op die manier te kunnen bepalen welke lijnstructuren wel en welke niet op de 'Groene Kaart' thuishoren. In aansluiting op de systematiek die voor de groenstructuren in de dorpen is gekozen, is er een boomstructuur in drie niveaus benoemd: de primaire boomstructuur, de secundaire boomstructuur en overige boomstructuren. Op onderstaand kaartje zijn de primaire en secundaire boomstructuur aangegeven. Deze boomstructuren worden (vergelijkbaar met de hoofdgroenstructuur en het wijkgroen in de dorpen) optimaal beschermd en daarom opgenomen op de 'Groene Kaart'. De overige boomstructuren niet, tenzij ze aan één of meer van de in paragraaf 4.2 genoemde criteria voldoen.

**Lijnvormige groenstructuren:
de Sluisweg in Lieshout**

Kaartje boomstructuur Laarbeek

Primaire boomstructuur

De primaire boomstructuur van Laarbeek sluit aan op de hoofdgroenstructuur zoals die voor de dorpen benoemd is. Het gaat om boomstructuren die op de schaal van Laarbeek de uitstraling en het karakter bepalen. Dit betreft in elk geval de (vaak al oude) doorgaande wegen die de dorpen met elkaar verbinden zoals de Herendijk, Beekseweg en Ginderdoor. Deze wegen volgen vaak een cultuurhistorisch patroon gebaseerd op de landschappelijke structuur. Ook de provinciale wegen worden tot de primaire boomstructuur gerekend. Dit zijn veelal drukke wegen die een belangrijke regionale verbindingsfunctie hebben. Langs deze wegen 'presenteert' Laarbeek zich het meest duidelijk aan de buitenwereld. Het is belangrijk dat deze wegen met een duidelijke bomenstructuur het groene karakter van Laarbeek mee ondersteunen. Hoewel de gemeente geen wegbeheerder is en primair niet gaat over de weginrichting, is het wel goed om hier een visie op te hebben.

Secundaire boomstructuur

Deze boomstructuur is vergelijkbaar met het wijkgroen uit het groenbeleids- en structuurplan. De secundaire boomstructuur is lager in rangorde dan de primaire boomstructuur, maar is op de schaal van de omgeving wel van belang en beeldbepalend.

Overige lijnvormige structuren

Naast de primaire en secundaire boomstructuren, zijn er ook nog andere lijnvormige boomstructuren. Deze bomenrijen of –lanen maken geen deel uit van de hoofdstructuur van de gemeente Laarbeek. Ze kunnen niettemin wel voldoen aan één of meer van de in paragraaf 4.2 genoemde criteria. Alleen als dat het geval is, worden de bomen opgenomen op de 'Groene Kaart'. Voor overige lijnvormige structuren, zoals bijvoorbeeld houtwallen of –singels, geldt hetzelfde: als ze aan de criteria voldoen, komen ze op de 'Groene kaart'. Wanneer deze elementen in het bestemmingsplan Buitengebied een 'groene' bestemming hebben gekregen, dan worden ze zondermeer opgenomen op de 'Groene Kaart'.

Lijnvormige structuren zoals houtsingels komen ook op de 'Groene Kaart'

4.5. Waardevolle bomen

De in de voorgaande paragrafen benoemde groen- en boomstructuren bestaan uit meerdere bomen. In de gemeente staan echter ook waardevolle en bijzondere bomen die geen onderdeel uitmaken van een structuur. Deze individuele (solitaire) bomen of boomgroepen kunnen echter zeer waardevol zijn. Zeker als ze solitair staan, zijn het vaak de grootste blikvangers. Omdat het gaat om de meest bijzondere bomen van Laarbeek, krijgen deze bomen het hoogste beschermingsniveau. Waardevolle bomen staan zowel in de dorpskommen als in het buitengebied van Laarbeek.

De bomenwerkgroep van IVN Laarbeek heeft in de nazomer van 2011 in de hele gemeente een inventarisatie uitgevoerd. Daarbij zijn ook de bomen die op de bestaande lijst van waardevolle en bijzondere bomen staan opnieuw bekeken. Alle bomen die voldoen aan één of meer van de in paragraaf 4.2 genoemde criteria, worden op de 'Groene Kaart' opgenomen. Dit geldt zowel voor particuliere bomen als voor gemeentelijke bomen. Het is zeer wel mogelijk dat tijdens de inventarisatie bepaalde waardevolle bomen over het hoofd gezien zijn. Daarom is er in het formele inspraaktraject dat conform de Algemene wet bestuursrecht gevolgd gaat worden nog ruimte om op de 'Groene Kaart' ontbrekende waardevolle bomen aan te melden. Na dit inspraaktraject en de bestuurlijke vaststelling vervangt de 'Groene Kaart' de bestaande lijst van waardevolle en bijzondere bomen.

***De Tulpenboom aan de Magnolia in Beek en Donk:
een zeer bijzondere en waardevolle boom***

5. Boombescherming

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mogelijkheden en instrumenten die Laarbeek hanteert om bomen en groenstructuren te beschermen. Dat gebeurt enerzijds door regels te maken die er voor zorgen dat de meest waardevolle bomen en groenstructuren niet weggehaald worden (kapverbod en toestemmingsstelsel). Anderzijds kan ook ingezet worden op het ondersteunen van de boomeigenaren bij de instandhouding van hun boom (stimuleren). De praktijk leert dat de laatste methode vaak veel effectiever is, meer draagvlak geeft en uiteindelijk dus tot een betere boombescherming leidt. Stimuleren werkt beter dan verbieden en beperkingen opleggen.

5.1. Bomenverordening en 'Groene Kaart'

Het groene karakter van de gemeente Laarbeek wordt bepaald door het totaal aan houtopstanden. Dit zijn dus niet alleen de houtopstanden van de gemeente maar ook die van particulieren. Het is belangrijk dat dit groene karakter in stand gehouden wordt. De gemeente heeft daarom de bevoegdheid om te beslissen over de particuliere en gemeentelijke houtopstanden. Dat recht om te beslissen wordt juridisch geregeld in de 'Bomenverordening 2013 Gemeente Laarbeek' (BVO). Het concept van deze bomenverordening is opgenomen in bijlage 3.

Een belangrijk kenmerk aan het ontheffingen- en vergunningenstelsel in de BVO is de mogelijkheid tot bezwaar. Als een houtopstand onder het kapverbod valt, kunnen belanghebbenden bezwaar maken tegen het besluit van de gemeente om toestemming te verlenen voor het vellen. Bij het maken van een passende verordening is dan ook de balans gezocht tussen:

- de gemeentelijke verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor een fraaie, gezonde leefomgeving (met bomen);
- de wens om burgers en bedrijven niet onnodig te belasten met regelgeving;
- de wens om burgers en bedrijven een formele inspraakmogelijkheid te geven bij de omgang met de gemeentelijke bomen.

Beleidskeuzes:
De Bomenverordening uit 2007 wordt vervangen door een nieuwe Bomenverordening die gebaseerd is op het 'Groene Kaart' model. Dat betekent dat voortaan van de particuliere houtopstanden alleen degenen die op de 'Groene Kaart' staan omgevingsvergunningplichtig zijn.
Alle gemeentelijke houtopstanden die op de 'Groene Kaart' staan en alle gemeentelijke bomen met een stamdiameter (op 1,30 meter hoogte) van meer dan 10 centimeter blijven omgevingsvergunningplichtig.

5.2. Systematiek bescherming

De bescherming van bomen in de gemeente Laarbeek wordt geregeld door het instellen van een kapverbod voor alle houtopstanden die op de 'Groene Kaart' komen te staan. Op deze kaart zijn de meest waardevolle gemeentelijke en particuliere houtopstanden en boomstructuren vastgelegd (zie hoofdstuk 4). Ook vallen onder het kapverbod:

- alle gemeentelijke bomen met een diameter groter dan 10 centimeter;
- houtopstanden aangeplant in het kader van een herplantplicht;

- houtopstanden aangeplant in het kader van een overeenkomst met een publiekrechtelijk orgaan (bijvoorbeeld een overeengekomen landschappelijke inpassing als onderdeel van een bouwplan of gesubsidieerde beplanting met een instandhoudingsplicht).

Alle overige particuliere houtopstanden vallen buiten het kapverbod van de BVO. Let op: deze houtopstanden kunnen nog wel beschermd zijn via de Boswet of een bestemmingsplan!

Om tot deze overzichtelijke systematiek te komen is er op de achtergrond een redelijk ingewikkeld, op maat gemaakt juridisch instrumentarium nodig. Onze inwoners en bedrijven zullen daar gelukkig niets van merken. Voor hen geldt simpelweg de vraag 'staat mijn boom wel of niet op de 'Groene Kaart'?'. Is het antwoord op die vraag 'ja', dan moet een omgevingsvergunning aangevraagd worden. Is het antwoord 'nee' dan kan de boom zonder toestemming van de gemeente verwijderd worden. In bijlage 4 is een stroomschema opgenomen waaruit direct blijkt wanneer een omgevingsvergunning nodig is om een houtopstand te kappen en wanneer niet.

Twee toestemmingsstelsels

In juridische zin moet het werken met de 'Groene Kaart' zoals wij dat voor ogen hebben via twee toestemmingsstelsels geregeld worden. Immers, niet alle houtopstanden die onder het kapverbod vallen, zijn even beschermingswaardig. Om dit onderscheid te kunnen maken moet er gewerkt worden met een ontheffingenstelsel en een vergunningenstelsel. De waardevolle bomen zijn zo bijzonder dat daarvoor het principe 'nee-tenzij' geldt. Deze bomen mogen alleen weg in zeer uitzonderlijke situaties. Daarom geldt daarvoor een ontheffingenstelsel. Alle overige beschermde houtopstanden mogen alleen worden gekapt na zorgvuldige afweging van belangen. Het principe hierbij is 'ja-mits'. Toestemming voor kap gebeurt daarom via een vergunningenstelsel.

Motivatiesystematiek

Voor deze systematiek is gekozen om de volgende redenen:

- Burgers worden niet onnodig belast met regelgeving: voor de meeste particuliere houtopstanden geldt geen kapverbod;
- De meest waardevolle bomen blijven toch goed beschermd;
- Het is een duidelijk systeem: een boom of houtopstand staat wel of niet op de 'Groene Kaart'. Bovendien krijgt iedere particuliere eigenaar van een waardevolle boom of houtopstand waarvan de gemeente voornemens is die op de 'Groene Kaart' te plaatsen vooraf de mogelijkheid tot het maken van bezwaar.
- Burgers houden bezwaarmogelijkheid wanneer gemeentelijke houtopstanden worden gekapt.
- De boombeheerder houdt grip op het gemeentelijk bomenbestand. Alleen na zorgvuldige afweging mogen gemeentelijke houtopstanden worden gekapt en de boombeheerder wordt daarbij geraadpleegd.

Beleidskeuze:

De nieuwe Bomenverordening is gebaseerd op een systeem van ontheffingen en vergunningen om op die manier juridisch invulling aan het bomenbeleid te kunnen geven.

5.3. Ontheffing versus vergunning

5.3.1. Ontheffingenstelsel

Voor de waardevolle bomen geldt een ontheffingenstelsel. Met dit stelsel laten we zien dat deze bomen zwaarder beschermd worden dan de houtopstanden onder het vergunningstelsel.

Voor de kap van deze bomen kan alleen toestemming worden verleend indien:

1. alternatieven om de boom te sparen onmogelijk of niet reëel zijn én;
2. er sprake is van een situatie waarbij het naar boomdeskundige maatstaven niet langer verantwoord is de boom te handhaven, omdat deze schade of letsel kan veroorzaken of;
3. er sprake is van een algemeen maatschappelijk belang dat zo zwaar weegt dat verwijdering van een waardevolle boom gerechtvaardigd kan worden.

Ad 1. Alternatieven

Bij de aanvraag van een ontheffing moet de aanvrager aantonen dat hij alternatieven heeft beoordeeld waarbij de beschermde houtopstand duurzaam in stand kan worden gehouden. Om voor een ontheffing in aanmerking te komen, is het aan de aanvrager om aan te tonen dat die alternatieven onhaalbaar zijn op grond van fysiek-ruimtelijke, (sociaal-)economische en/of maatschappelijke eisen.

Ad 2. Veiligheid

Ontheffing voor het vellen van een waardevolle boom kan worden afgegeven als aantoonbaar sprake is van bedreiging van de (openbare) veiligheid. Hierbij wordt bedoeld op onveiligheid die voortkomt uit instabiliteit of het verval van de boom. Uit een deskundigenrapport moet de veiligheidstoestand van de boom blijken. Ook moet daaruit blijken dat de onveilige situatie onherstelbaar is. Een deskundigenrapport kan ook worden opgesteld door een team bestaande uit de gemeentelijk boombeheerder, een (deskundige) vertegenwoordiger van IVN Laarbeek en een (deskundige) vertegenwoordiger van Stichting Laarbeeks Landschap.

Ad 3. Weging maatschappelijk belang

Ontheffing voor het vellen van een waardevolle boom kan worden afgegeven als sprake is van een belang dat zwaarder weegt dan het boombelang. Er moet dan sprake zijn van een zwaarwegend algemeen maatschappelijk belang waaronder redenen van sociale of economische aard. Het bouwwerk of de aanleg moet in ieder geval bijdragen aan fundamentele waarden zoals bijvoorbeeld veiligheid, volksgezondheid of milieu of een groot sociaaleconomisch belang dienen. Het belang geldt voor een lange termijn.

5.3.2. Vergunningenstelsel

Voor de overige houtopstanden onder het kapverbod geldt een vergunningenstelsel. Uitgangspunt is dat een vergunning wordt verleend, tenzij er voldoende redenen zijn voor een weigering. Toestemming voor kap van deze houtopstanden kan worden geweigerd op grond van de volgende waarden:

- natuur en milieuwaarden;
- landschappelijke waarden;
- cultuurhistorische waarden;

- beeldbepalendheid / esthetische waarden;
- waarden voor recreatie en leefbaarheid;
- specifieke bijzonderheid.

De beoordeling van een aanvraag gebeurt zorgvuldig en zo objectief mogelijk. Daarom werken wij met een standaard beoordelingsformulier (zie bijlage 5) waaraan een puntensysteem is gekoppeld. Middels deze systematiek wordt het belang van verwijdering tegen het belang van behoud afgewogen.

Particuliere houtopstanden

Alle particuliere waardevolle bomen op de 'Groene Kaart' vallen al onder het ontheffingenstelsel. De particuliere houtopstanden die niet op de 'Groene Kaart' staan, vallen niet onder het kapverbod en kunnen zonder gemeentelijke toestemming verwijderd worden. De enige particuliere houtopstanden die onder het vergunningenstelsel vallen zijn dus houtopstanden die deel uitmaken van een vlak- of lijnstructuur die op de 'Groene Kaart' benoemd is. Bij de beoordeling of wel of geen vergunning wordt verleend is de vraag of de structuur wezenlijk aangetast wordt met de verwijdering van de boom of bomen het belangrijkste.

Gemeentelijke bomen

Ook gemeentelijke waardevolle bomen die op de 'Groene Kaart' staan, vallen onder het ontheffingenstelsel. Alle overige gemeentelijke houtopstanden vallen onder het vergunningenstelsel. Het gaat dan om de gemeentelijke houtopstanden die als vlak- of lijnstructuur op de 'Groene Kaart' staan en alle gemeentelijke bomen met een stamdiameter groter dan 10 centimeter. Hoewel het beschermingsniveau bij deze gemeentelijke bomen wat lager ligt dan bij de houtopstanden op de 'Groene Kaart', zijn we toch terughoudend in het weghalen van deze bomen. Ze zijn er immers niet voor niets neergezet en er is jarenlang in geïnvesteerd. Bij de afweging of vergunning kan worden verleend wordt het belang van boombehoud (de weigeringsgronden) en de motivatie om te verwijderen zorgvuldig tegen elkaar afgewogen.

5.4. Bestemmingsplan

Naast de Bomenverordening kunnen ook de diverse bestemmingsplannen bomen beschermen. Via het bestemmingsplan is niet alleen de boom beschermd, maar ook de groeiplaats. Het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden op die groeiplaats is niet toegestaan zonder aanlegvergunning (tegenwoordig omgevingsvergunning). Een dergelijke vergunning wordt alleen verleend als geen onevenredige afbeuk wordt gedaan aan het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de waardevolle bomen en/of hun groeiplaats. Normaal onderhoud is hiervan uitgezonderd. Ook voor bos- en natuurgebieden en landschapselementen geldt een dergelijk regime. Via het bestemmingsplan zijn de houtopstanden die een dergelijke bestemming hebben beschermd.

In de afgelopen jaren zijn in Laarbeek de bomen die op de huidige lijst van waardevolle en bijzondere bomen staan, opgenomen in de nieuwe bestemmingsplannen. We kiezen ervoor om dat beleid te continueren voor de waardevolle bomen die op de 'Groene Kaart' komen te staan.

Beleidskeuze:

Telkens als een nieuw bestemmingsplan wordt opgesteld, worden de waardevolle bomen die op dat moment op de 'Groene Kaart' staan overgenomen in het bestemmingsplan. Bij wijzigingen wordt het bestemmingsplan niet tussentijds herzien.

5.5. Bijdrageregeling waardevolle bomen

De gemeente heeft een bestaande bijdrageregeling die het mogelijk maakt om zowel met diensten als middelen particuliere eigenaren van waardevolle bomen te ondersteunen bij het behoud van hun bomen. Goed onderhoud is immers essentieel om een waardevolle boom te behouden. Omdat we ons realiseren dat stimuleren vaak beter werkt dan verbieden, kiezen we ervoor om de bijdrageregeling ook weer op te nemen in de nieuwe Bomenverordening. Wel willen we de bijdrageregeling beperken tot alleen de waardevolle bomen die op de 'Groene Kaart' staan en in particulier bezit zijn. Het ondersteunen en faciliteren van burgers bij het behoud van waardevolle bomen past bovendien ook prima in de participatiegedachte waarbij burgers en maatschappelijke organisaties actief meehelpen gemeentelijke doelen te realiseren.

Diensten

Een eigenaar van een waardevolle boom heeft, net als elke andere boomeigenaar, te maken met de zorgplicht (zie ook hoofdstuk 9). Een verschil tussen waardevolle bomen en andere houtopstanden is vaak de leeftijd, waardoor een regelmatige boomcontrole extra op zijn plaats is. Wij willen eigenaren van waardevolle bomen ondersteunen door hen te helpen bij het voldoen aan de zorgplicht. Eigenaren krijgen de mogelijkheid om de controle van hun bomen mee te laten nemen in de grote controleronde van de gemeente. Uit die controle volgt een oordeel over de veiligheidsstoestand van de boom en eventueel een advies over te nemen maatregelen. De eigenaar ontvangt de resultaten van de controle en draagt de verantwoordelijkheid om vervolg te geven aan de adviezen. De gemeente neemt in geen geval de verantwoordelijkheid over en maakt daar ook expliciet afspraken over met de boomeigenaar.

Financiële bijdrage

In enkele gevallen kan de gemeente financieel bijdragen in maatregelen die dienen voor het duurzaam behoud van een waardevolle boom. Met duurzame maatregelen worden bedoeld:

- nader onderzoek als dat nodig blijkt na een boomveiligheidscontrole;
- structurele groeiplaatsverbetering;
- groeiplaatsbescherming;
- snoeiwerkzaamheden;
- kroonverankering;
- uitrasteren van de boom.

Het budget dat hiervoor beschikbaar is, is echter beperkt waardoor het noodzakelijk is dat jaarlijks een subsidieplafond wordt vastgesteld door het college. Dit uit zich in maximaal toe te kennen bedragen per boom en een plafond aan het totaal beschikbaar bedrag. Ook zullen door het college nadere voorwaarden worden vastgesteld. Zo kan bijvoorbeeld bepaald worden dat maar één keer per vijf jaar een bijdrage kan worden aangevraagd. De financiële consequenties van dit beleid komen in paragraaf 10.4 aan de orde.

Ook het stimuleringskader Groen-Blauwe diensten (stika) biedt in het buitengebied mogelijkheden voor subsidie op landschapsbomen. Waar dit mogelijk is, zullen wij particuliere boomeigenaren wijzen op deze mogelijkheden en hen daarbij ondersteunen. Daarbij kan ook gedacht worden aan een projectmatige opzet om landschapsbomen van diverse eigenaren in één subsidieaanvraag te bundelen. Zowel in de planvorming als bij de uitvoering zou ook een rol weggelegd kunnen zijn voor bijvoorbeeld de Stichting Laarbeeks Landschap of IVN Laarbeek.

Beleidskeuzes:
In de nieuwe Bomenverordening wordt een bijdrageregeling opgenomen die alleen van toepassing is op de particuliere waardevolle bomen zoals die op de 'Groene Kaart' komen te staan.
We bieden de particuliere eigenaren van waardevolle bomen de mogelijkheid om een overeenkomst met de gemeente te sluiten waarbij de gemeente zorgt voor periodieke boomcontroles en een onderhoudsadvies. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de adviezen blijft bij de boomeigenaar liggen.
Na definitieve vaststelling van de Groene Kaart is het mogelijk om voor het duurzaam behoud van waardevolle bomen in eigendom van particulieren subsidie aan te vragen. Het college stelt daartoe jaarlijks de voorwaarden en een subsidieplafond vast. Voor het jaar 2013 is één en ander opgenomen in bijlage 6.
Onderzocht wordt of met subsidie uit het Stimuleringskader Groen-Blauwe diensten een project voor het collectief onderhouden van waardevolle bomen kan worden opgezet.

6. Compensatie en herplant

Met het opstellen van de 'Groene Kaart' hebben we vastgelegd wat we de belangrijkste bomen en groenstructuren in Laarbeek vinden. Deze groene kwaliteit willen we graag behouden. Daarom vinden we dat er gecompenseerd (herplant) moet worden als er een ontheffing of vergunning verleend wordt om een houtopstand die op de 'Groene Kaart' staat te verwijderen. Om er voor te zorgen dat we hier op een eenduidige manier mee om gaan, is het belangrijk om in beleid vast te leggen hoe we hier invulling aan geven. In dit hoofdstuk gaan we daar verder op in.

6.1. Herplant bij kap van een waardevolle boom van de 'Groene Kaart'

Als een waardevolle boom die op de 'Groene Kaart' staat gekapt moet worden is er sprake van een uitzonderlijk geval. Alleen wanneer de veiligheid in het geding is of wanneer er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang kunnen deze bomen gekapt worden. Voorwaarde is dat er een goede motivatie aan ten grondslag ligt waarbij ook alternatieven uitvoerig zijn onderzocht.

Veiligheid en storm

Bij een waardevolle boom heeft de eigenaar er jarenlang energie in gestoken om de boom zo groot en bijzonder te laten worden. De maatschappij heeft al vele jaren kunnen genieten van een fraaie particuliere boom. Als dan het moment daar is, dat behoud vanwege veiligheid echt niet meer mogelijk of wenselijk is, vinden wij het niet redelijk om een particuliere eigenaar te belasten met de kosten van een herplantplicht. Hetzelfde geldt wanneer een waardevolle boom sneuvelt bij een storm. Niettemin vinden we wel dat de waarde die met het verdwijnen van de boom verloren is gegaan gecompenseerd moet worden. Daarom neemt de gemeente in dit soort gevallen de verantwoordelijkheid op zich om te zorgen voor de aanplant van een nieuwe boom. Dat kan op de grond van de eigenaar van de waardevolle boom, maar eventueel ook op een andere duurzame locatie. De nieuwe boom wordt meteen weer opgenomen op de 'Groene Kaart'.

Bij storm omgewaaide waardevolle boom: overmacht voor de boomeigenaar

Zwaarwegend maatschappelijk belang en vernieling

Wanneer het moeten kappen van de waardevolle boom het gevolg is van moedwillig slecht beheer of vernieling, of wanneer een boom moet wijken voor een zwaarwegend maatschappelijk belang leggen wij wel een herplantplicht op aan de eigenaar. In die gevallen verdwijnt er immers een boom die zonder die omstandigheden best nog langer had kunnen blijven staan. De herplantplicht bestaat in dit geval uit de verplichting om een nieuwe boom in de plantmaat 50-60 (centimeters stamomtrek op 1,30 meter hoogte) te planten op een in overleg met de ge-

meente te bepalen duurzame locatie. Deze nieuwe boom moet vervolgens in stand gehouden worden en wordt ook meteen weer opgenomen op de 'Groene Kaart'. De herplantplicht kan bij uitzondering omgezet worden in een financiële compensatieplicht. In dat geval wordt de boomwaarde bepaald aan de hand van het rekenmodel boomwaarde van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). Hiermee neemt de gemeente de herplantverplichting over en voert die elders in de gemeente uit.

6.2. Herplant bij kappen binnen groenstructuren van de 'Groene Kaart'

Als er bomen of groenvoorzieningen weggehaald worden binnen de groenstructuren zoals die op de 'Groene Kaart' staan, kan de groene kwaliteit worden aangetast. Wij vinden dat een dergelijke aantasting altijd gecompenseerd moet worden via herplant. Daarom leggen we bij een omgevingsvergunning voor de kap van een houtopstand die op de 'Groene Kaart' staat altijd een herplantplicht op.

Bepalen herplantverplichting

Om de grootte van de herplantverplichting te bepalen hanteren we een algemene formule om de zogenaamde groenwaarde te bepalen:

- bij bomen: de stamomtrek in centimeters op 1,30 meter hoogte x een factor 2 is de te compenseren groenwaarde in euro's.
- bij groenvoorzieningen: de oppervlakte in m² x een factor 2 is de te compenseren groenwaarde in euro's.

De berekende groenwaarde moet via herplant gecompenseerd worden.

Om de groenwaarde om te rekenen naar een plantmaat voor bomen moet voor elke € 5,- groenwaarde 1 centimeter stamomtrek teruggeplant worden. De plantmaat betekent de stamomtrek van de te planten boom in centimeters op 1,30 meter hoogte. Om de groenwaarde om te rekenen naar oppervlakte bij toepassing van een gesloten beplanting (bosplantsoen) moet voor elke € 2,- aan groenwaarde één m² bosplantsoen teruggeplant worden. Op die manier is het mogelijk om bomen door bosplantsoen te vervangen en andersom. Ook is het mogelijk om één grote boom te compenseren met twee of drie bomen met een kleinere plantmaat, zolang de totale groenwaarde maar gecompenseerd wordt.

Eisen aan herplant

Bij het opleggen van een herplantplicht wordt bij bomen altijd uitgegaan van een minimale plantmaat van 18-20 (centimeters stamomtrek op 1,30 meter hoogte). Voor bosplantsoen wordt uitgegaan van een minimale plantmaat van 80/100 (hoogte in centimeters). Bij de herplantplicht wordt tevens omschreven welke soorten herplant moeten worden en op welke locatie. De locatie ligt binnen de gemeente Laarbeek op een vanuit de openbare ruimte duidelijk zichtbare plek. De aanvrager van een omgevingsvergunning kan hierin betrokken worden en mag zelf met een herplantvoorstel komen. Wanneer dit voorstel voldoet, zal het onderdeel worden van de omgevingsvergunning. Als het fysiek en boomtechnisch gezien onmogelijk is om een houtopstand terug te planten, zodanig dat deze dezelfde kwaliteit kan krijgen als de gekapte houtopstand, wordt een financiële compensatieplicht opgelegd ter grootte van de berekende groenwaarde. Hiermee neemt de gemeente de herplantverplichting over en voert die elders in de gemeente uit.

Enkele rekenvoorbeelden ter illustratie:

1. Er wordt een boom met een stamomtrek van 165 centimeter gekapt. De groenwaarde wordt vastgesteld op € 330,-. Gedeeld door € 5,- betekent dit er een stamomtrek van minimaal 66 cm. moet worden gecompenseerd. Er wordt een herplantplicht opgelegd voor twee nieuwe bomen met plantmaat 30-40.
2. Er wordt een boom met een stamomtrek van 42 centimeter gekapt. De groenwaarde wordt vastgesteld op € 84,-. Gedeeld door € 5,- betekent dit dat de nieuw te planten boom een minimale omtrek van 17 cm. moet hebben. Omdat de minimum plantmaat is bepaald op 18-20 wordt een herplantplicht opgelegd voor één boom in de maat 18-20.
3. Er wordt 1700 m2 bosplantsoen verwijderd. De groenwaarde wordt vastgesteld op € 3400,-. Besloten wordt om hiervoor bomen terug te planten. Gedeeld door € 5,- moet er dus in totaal een stamomtrek van 680 cm. worden gecompenseerd. Er wordt een herplantplicht opgelegd voor 34 nieuwe bomen met plantmaat 20-25.
4. Er worden 2 bomen met een stamomtrek van respectievelijk 45 en 70 centimeter en een bosplantsoenstrook van 120 m2 gekapt. Op de locatie wordt een huis gebouwd waardoor herplant fysiek niet mogelijk is. De berekende groenwaarde is in totaal € 470,-. De eigenaar moet dit bedrag aan de gemeente betalen die daarmee de herplant overneemt en op een andere locatie uitvoert.

6.3. Groencompensatie bij ruimtelijke ontwikkelingen

Naast de herplantverplichting als voorwaarde bij een omgevingsvergunning, is een ander instrument mogelijk. Bij ruimtelijke ontwikkelingen door derden (bijvoorbeeld projectontwikkelaars) worden bindende afspraken gemaakt over het eindresultaat en de kwaliteit daarvan. Groen maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Hierbij hanteert de gemeente Laarbeek het principe: de financiële waarde van het groen dat verdwijnt wordt ook weer teruggebracht.

Financiële waarde leidend

De financiële waarde van de bomen wordt berekend volgens het rekenmodel boomwaarde van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). De financiële waarde van overige (vlakvormige) houtopstanden wordt gesteld op € 2,00 per m2. De mogelijkheden tot het (verantwoord) aanplanten van groen binnen het project worden getoetst aan de inhoudelijke uitgangspunten zoals die omschreven zijn in paragraaf 7.3 van dit bomenbeleidsplan. De berekende financiële waarde en de mogelijkheden voor groen binnen het nieuwe project vormen de basis waarmee het overleg met de initiatiefnemer wordt aangegaan. In onderling overleg worden afspraken gemaakt over hoeveelheden en kwaliteit van het groen. (Gedeeltelijke) financiële compensatie kan hier ook deel van uitmaken.

6.4. Compensatie bij kap gemeentebomen die niet op de 'Groene Kaart' staan

De gemeente Laarbeek voelt een bijzondere verantwoordelijkheid voor haar eigen houtopstanden. Daarmee hebben we immers zelf een directe invloed op de groene kwaliteit van Laarbeek. Door de belangrijkste groen- en boomstructuren en de waardevolle bomen expliciet te benoemen en op te nemen op de 'Groene Kaart', geven we aan wat we het belangrijkste vinden. Wanneer er toch gemeentelijke houtopstanden die op de 'Groene Kaart' staan gekapt moeten worden, dan geldt ook voor de gemeente het herplantbeleid zoals dat omschreven is in de paragrafen 6.1 en 6.2.

Ook met de gemeentebomen die niet op de 'Groene Kaart' staan, gaan we zuinig om. Dat neemt echter niet weg dat er situaties voor zullen komen waarbij deze bomen verwijderd moeten worden omwille van andere belangen. Via een vergunningprocedure maken we daar een zorgvuldige afweging in. We vinden echter dat het weghalen van gemeentelijke bomen niet ten koste mag gaan van de groene kwaliteit van Laarbeek. Daarom vinden we dat er in kwalitatieve zin compensatie plaats moet vinden. We leggen dan echter geen formele herplantplicht op. Dat instrument passen we alleen toe voor bomen en groenstructuren die op de 'Groene Kaart' staan. Daar gaat het er immers om dat er ook in kwantitatieve zin voldoende groen en bomen blijven, vandaar ook herplant.

Bij de gemeentebomen die niet op de 'Groene Kaart' staan hoeft groene kwaliteit wat ons betreft niet altijd via herplant gewaarborgd te worden. Het kan ook op een andere manier gerealiseerd worden. Bijvoorbeeld door te investeren in goede, duurzame groeiplaatsen of het duurzaam in stand houden van waardevolle bomen. Groene kwaliteit hangt dus niet alleen samen met aantallen bomen, maar ook met de kwaliteit van de bomen.

Enkele voorbeelden ter illustratie:

- In een straat vindt een rioolrenovatie plaats waarvoor 10 bomen gekapt moeten worden. Uitgangspunt is dat de groene kwaliteit gehandhaafd blijft. Uitgaande van de beschikbare bovengrondse en ondergrondse groeiruimte is er boomtechnisch gezien maar ruimte voor 5 bomen. In dat geval wordt er gekozen voor het herplanten van 5 bomen die een voldoende grote en goed ingerichte groeiplaats meekrijgen zodat ze gezond oud kunnen worden zonder in de toekomst beheerproblemen te veroorzaken. Kwaliteit gaat dus boven kwantiteit.
- Op een veldje waar 3 gemeentebomen staan, moet een uitbreiding komen van een zorgcentrum. De 3 bomen moeten daarvoor gekapt worden en er kan geen herplant plaatsvinden op de oude locatie. De gemeente kiest er voor om de groene kwaliteit die verloren gaat te compenseren door op een andere duurzame locatie nieuwe bomen te planten.
- In een straat zorgen 30 bomen links en rechts langs de weg voor flinke overlast en de gemeente besluit op verzoek van de bewoners de bomen te kappen. Omdat de ruimte beperkt is, wordt besloten om maar aan één kant van de weg 15 nieuwe bomen te planten. Omdat slechts de helft van de bomen vervangen hoeft te worden (dus minder kosten), wordt het 'bespaarde' geld in het bomenfonds gestort en ingezet voor het onderhoud van waardevolle bomen.

De invulling van het begrip 'groene kwaliteit' is niet makkelijk meetbaar te maken en is voor een deel subjectief. Om de kwalitatieve compensatie toch wat meer handen en voeten te geven en om er voor te zorgen dat we er op een eenduidige manier mee omgaan, hanteren we de in paragraaf 6.2 omschreven formule om de groenwaarde te bepalen. Dit is het bedrag dat minimaal geïnvesteerd moet worden in compensatie van de groene kwaliteit. De manier waarop de compensatie ingevuld wordt, moet gemotiveerd worden en onderdeel zijn van het kapplan. Vóórdat een omgevingsvergunning wordt verleend is dus duidelijk hoe compensatie gaat plaatsvinden en/of welk bedrag in het Bomenfonds gestort wordt.

6.5. Herplant of compensatie bij illegale kap

Bij kap zonder ontheffing of vergunning terwijl die wel nodig was, is sprake van een strafbaar feit. Er wordt immers een houtopstand geveld waarvan de gemeente via de 'Groene Kaart' heeft aangegeven dat zij deze wil beschermen. De partij die illegaal velt, haalt vaak willens en wetens een element weg dat wezenlijk bijdraagt aan de groene kwaliteit van de gemeente Laarbeek.

Daarom worden hierin twee sporen gevolgd:

- Strafrechtelijke procedure: deze krijgt vorm door het inschakelen van de (milieu)politie die proces-verbaal opmaakt. Vervolgens volgt actie van justitie of een boete voor het handelen zonder omgevingsvergunning.
- Bestuursrechtelijke procedure: deze krijgt vorm in een beoordeling achteraf. Als in een normale procedure de vergunning zou zijn verleend, zou (conform het hiervoor omschreven beleid) een herplantplicht zijn opgelegd. Deze handelswijze wordt nu verricht door middel van het opleggen van een zogenaamde 'zelfstandige' herplantplicht. Deze wordt na constatering van illegale kap achteraf bepaald en opgelegd. Zou de omgevingsvergunning, indien die zou zijn aangevraagd, zijn geweigerd, dan volgt een taxatie van de financiële waarde van de houtopstand conform de methode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). Deze financiële waarde zal dan gecompenseerd moeten worden.

6.6. Beleidskeuzes

In bijlage 7 is een tabel opgenomen waarin in één oogopslag te zien is in welke gevallen een herplantplicht wordt opgelegd, wanneer sprake is van (financiële) compensatie en hoe beiden worden berekend. Hieronder worden de beleidskeuzes met betrekking tot compensatie en herplant nog eens samengevat.

Beleidskeuzes m.b.t. herplant en compensatie:
Bij de kap van waardevolle bomen van de 'Groene Kaart' vindt altijd herplant plaats. Bij kap vanwege veiligheid of stormschade zorgt de gemeente voor herplant. Als er sprake is van kap vanwege een zwaarwegend maatschappelijk belang of vernieling moet door de boom eigenaar een nieuwe boom in minimaal de plantmaat 50-60 (centimeters stamomtrek op 1,30 meter hoogte) geplant worden.
Bij de kap van houtopstanden binnen de groenstructuren van de 'Groene Kaart' wordt volgens een vaste formule de groenwaarde bepaald. Deze groenwaarde moet via herplant gecompenseerd worden.
Bij de kap van overige gemeentebomen die niet op de 'Groene Kaart' staan wordt volgens een vaste formule de groenwaarde bepaald. Dit bedrag moet minimaal geïnvesteerd worden in compensatie van de groene kwaliteit. Dat hoeft niet perse herplant te zijn, maar kan ook op andere manieren.
Bij de compensatie van te verwijderen houtopstanden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen is de financiële waarde van de houtopstand leidend. Bij bomen wordt de taxatiemethode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB) gebruikt. Bij vlakvormige houtopstanden geldt een vast waardebedrag van € 2,00 per m ² .
Bij illegale kap vindt altijd een beoordeling achteraf plaats en wordt alsnog een herplantplicht opgelegd.

7. Bouwen en werken rond bomen

In de openbare ruimte wordt bijna continu gewerkt en gebouwd. Er worden altijd wel nieuwe plannen ontwikkeld en wegen, rioleringen en groen moeten periodiek gerenoveerd worden. Er moet voor gewaakt worden dat planvorming en werkzaamheden ten koste gaan van aanwezige waardevolle bomen. Bij de aanplant van nieuwe bomen is het belangrijk dat de plantplaats goed wordt ingericht zodat de boom zich goed kan ontwikkelen en toekomstige beheerproblemen worden voorkomen. Daarnaast is het belangrijk om bij nieuwe aanplant de juiste keuzes te maken met betrekking tot boomsoorten in relatie tot de beschikbare bovengrondse en ondergrondse groeiruimte. In dit hoofdstuk gaan we hier nader op in.

7.1. Planvorming

Om te waarborgen dat er zorgvuldig wordt omgegaan met bomen en groen bij bouwprojecten is het van belang dat bomen en groen tijdens de planvorming al in beeld zijn. Daarom moeten er tijdens de planvorming een aantal stappen doorlopen worden om tot zorgvuldige afwegingen en juiste keuzes te komen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stappen die moeten worden doorlopen als er rond bomen wordt gebouwd en/of gegraven. Bijlage 8 bevat een schema van de mogelijke instrumenten die daarbij kunnen worden ingezet.

Bij de start van elke planvorming is het belangrijk dat geïnventariseerd wordt of er bomen in het plangebied of de directe omgeving staan. Ook moeten wensen en eisen met betrekking tot beleid, stedenbouwkundige opgave, politieke ambities en belanghebbenden in beeld gebracht worden. Dit alles leidt tot een afspraak over de wenselijkheid van bomen in het plangebied. Vervolgens moet een boomwaardering plaatsvinden, zowel beleidsmatig als technisch (kwaliteit). Dit resulteert in consensus over welke bomen het behouden waard zijn en welke niet. Aan de hand van het overzicht van de bomen die het behouden waard zijn, wordt bekeken in hoeverre ze ook daadwerkelijk inpasbaar zijn binnen een nieuw plan. Daarbij is een goede inmeting en de aanduiding van de groeiplaats van de boom (beschermde zone) van belang. Er worden (technische) randvoorwaarden gesteld waaraan het ontwerp en de uitvoering moeten voldoen zodat de ontwerper precies weet waar hij/zij aan toe is.

Bij het opstellen van een voorlopig- of schetsontwerp komt de vraag komt aan de orde of de wens om de geselecteerde bomen in te passen ook verenigbaar is met alle andere wensen. Daarbij wordt ook gekeken naar alternatieven. Dit afwegingsproces resulteert er in dat de ontwerper en de boombeheerder samen hebben afgestemd welke bomen ingepast worden en welke bomen uiteindelijk toch niet inpasbaar blijken.

De laatste stap in de planvorming is dat het ontwerp verder wordt geoptimaliseerd ten aanzien van bomen. Er wordt aandacht besteed aan boombescherming als bestaande bomen ingepast moeten worden. Voor bomen die moeten verdwijnen wordt een omgevingsvergunning aangevraagd en voor de aanplant van nieuwe bomen worden kwaliteitseisen opgesteld. Het resultaat van deze laatste fase is dat het ontwerp vertaald is in een technisch en juridisch goed bestek met de juiste boombeschermingsmaatregelen.

Plan d'n Hoge Suute in Mariahout

In het hiervoor omschreven proces zijn twee momenten van cruciaal belang voor het maken van keuzes met betrekking tot bomen: de beoordeling welke bomen het behouden waard zijn en het maken van het voorlopig- of schetsontwerp. In die fases wordt beslist over behoud of de verwijdering van bomen. Twee facetten die in die daarbij van doorslaggevend belang kunnen zijn:

- De inmeting
- Als een boom niet op de juiste plek op een kaart staat ingetekend, blijkt dat vaak pas bij de uitvoering. Dan is het te laat om het ontwerp nog aan te passen. Daarom is het belangrijk om bij het inmeten minimaal te zorgen voor:
  - een exacte plaatsbepaling;
  - de NAP hoogte van de stamvoet;
  - een opname van stam- en kroondiameter;
  - de opkroonhoogte;
  - overige bijzonderheden zoals scheefstand of verhoogde/verdikte wortelvoet.
- Beschermde zone

Dit is de zone waarin de kwetsbare wortels, noodzakelijk voor het behouden van de boom, zich bevinden. Aantasting van deze zone heeft gegarandeerd consequenties voor het behoud of de conditie van de boom. Daarom moet deze zone door de boombeheerder worden bepaald en tijdens het hele vervolg van het project in acht worden genomen.

Bestek

In de laatste fase van de planvorming (definitief ontwerp) is het bestek belangrijk. Alles wat intern is bedacht, afgestemd en afgesproken, moet ook als dwingende afspraak bij de uitvoerende partijen terechtkomen. Het gewenste resultaat wordt daarom uitgewerkt in een bestek met tekening.

In het bestek en op de tekening is het beoogde ontwerp technisch uitgewerkt met alle technische eisen die de gemeente Laarbeek stelt. Ter voorbereiding van het bestek stelt een bomen-deskundige of de gemeentelijke boombeheerder een advies op waarin staat aangegeven (vaak ook op tekening):

- alle te behouden bomen;
- van elke te behouden boom de beschermde zone;
- van elke te behouden boom de boombeschermende maatregelen;
- eventueel aanvullende maatregelen zoals snoei om doorrijhoogte te krijgen;
- aangewezen transportroutes en opslagplaatsen (indien reeds bekend).

De boombeschermende maatregelen moeten vervolgens op drie plaatsen in het bestek worden benoemd:

- in deel 1 (aankondiging dat boombeschermende maatregelen onderdeel zijn van het werk);
- in deel 2.2 (technische specificatie en resultaatsverplichting);
- in deel 3 (eisen gesteld aan materialen en de wijze van aanbrengen).

Tot slot is het belangrijk dat in deel 3 van het bestek boetebepalingen worden opgenomen ten aanzien van boomschades. Met betrekking tot werken rond of met bomen verwijzen we standaard naar de besteksvoorwaarden KBB (Kwaliteitseisen Beheerrichtlijnen Bomenbeheer) die zijn opgesteld door het Nationaal Platform Bomen.

Organisatie van de uitvoering

Al tijdens de planvorming moet worden nagedacht over het proces om het ontwerp gerealiseerd te krijgen. Niet alleen het eindresultaat moet gericht zijn op duurzaam boombehoud, ook het uitvoeringstraject om tot dat resultaat te komen. Ronddraaiende hijskranen kunnen immers boomkronen beschadigen en zwaar materieel kan groeiplaatsen bederven. Voor de organisatie van de uitvoering is een checklist opgesteld voor de werkvoorbereider en de toezichthouder. Deze is opgenomen in bijlage 9.

Werken rond bomen

7.2. Werken rond bestaande bomen

Als het goed is, is tijdens het proces van werkvoorbereidingen en werkorganisatie rekening gehouden met de aanwezigheid van bomen in een plangebied. Afspraken daarover zijn vastgelegd in het bestek en gecommuniceerd met betrokkenen. Afgezien daarvan gelden altijd de volgende basisregels ten aanzien van de uitvoering van werken rond bestaande bomen.

- Laat de beschermde zone door de gemeentelijke boombeheerder of een deskundige bepalen.
- Breng altijd boombescherming aan vóór aanvang van het werk. Handhaaf die boombescherming gedurende de gehele looptijd van het project.
- Takken en wortels dikker dan vijf centimeter mogen alleen door een boomverzorger met het European Tree Worker (ETW-)certificaat of onder toezicht van de gemeentelijke boombeheerder worden verwijderd.
- Leg kabels en leidingen bij voorkeur niet binnen twee meter vanaf de stam van een boom.
- Vermijd graafwerk binnen de beschermde zone. Is dat onvermijdelijk? Voer het graafwerk handmatig uit, of maak gebruik van sleufloze technieken.
- Werk met hijskranen en graafmachines altijd buiten de kroon van de bomen.
- Vermijd voertuigbewegingen binnen de beschermde zone.
- Gebruik de ruimte onder een boom niet voor materiaalopslag.
- Laat geen vloeistoffen wegglopen onder bomen.
- Voorkom bronneren in de directe omgeving van bomen in het groeiseizoen (april-september). Kan dat niet anders? Laat dan monitoren hoeveel bodemvocht er beschikbaar is en zorg indien nodig voor tijdige watergift.

7.3. Inrichtingseisen

Bomen groeien het beste als ze in beplanting of gras staan. De betere vochthuishouding en beluchting van de wortels en het ontbreken van grote druk zorgen voor de beste groeiomstandigheden. Waar mogelijk wordt dan ook gekozen voor de aanplant van bomen in beplanting of gras. Dit is echter niet overal mogelijk waardoor ook bomen in verharding zullen worden aangeplant. Het is dan wel extra belangrijk dat deze bomen een goede groeiplaats krijgen. Investeren in goede groeiplaatsen verdient zichzelf uiteindelijk altijd terug. Betere groei van bomen, minder overlastklachten en minder verhardingsopdruk betekenen structureel minder onderhoudskosten.

Welk enorm verschil de kwaliteit van de groeiplaats kan maken, laat de foto hiernaast zien. De bomen in verharding (rechts op de foto) hebben weinig doorwortelbare ruimte. Deze vertonen een minder goede conditie dan de bomen in open grond (links op de foto).

Groeiplaats in relatie tot conditie

Richtlijnen naar grootte, leeftijd en groeiplaats

Een boom heeft voldoende bovengrondse en ondergrondse groeiruimte nodig om zich goed en duurzaam te kunnen ontwikkelen. Een eenduidige norm die voor alle bomen geldt is echter niet te geven. De ruimteclaim voor een goede groeiplaats is immers voor elke boom verschillend. Dit is volledig afhankelijk van zaken als de boomsoort, gewenste omlooptijd, bodemgesteldheid, grondwaterstand en standplaats. De afgelopen jaren is hier veel onderzoek naar gedaan en onlangs is door het Nationaal Platform Bomen een rekenmodel ontwikkeld waarmee voor nagenoeg elke situatie de ontwerpnormen berekend kunnen worden: het TPC Ontwerpnormen rekenprogramma. Door een aantal basisgegevens zoals boomgrootte of boomsoort, stand- en groeiplaats in te voeren wordt binnen enkele ogenblikken een compleet advies gegenereerd. Dit advies bestaat uit de maatvoering voor een ontwerpplan, inclusief verantwoorde graafafstanden en de benodigde obstakelvrije ondergrondse en bovengrondse ruimte.

De toetsnormen uit het rekenprogramma worden op drie niveaus weergegeven: optimaal, redelijk en marginaal. Daarmee worden de kaders en toekomstige beheerconsequenties van de keuzes die bij het ontwerp met betrekking tot bomen gemaakt worden meteen duidelijk. We streven naar de optimale kwaliteit uit het advies, maar vanzelfsprekend is het niet altijd mogelijk te werken conform dit advies. Het is dan wel belangrijk dat de consequenties daarvan worden ingezien: een minder goede groeiplaats betekent op termijn een lagere kwaliteit bomen, meer verhardingsopdruk en meer overlastklachten. Die consequenties moeten worden meegewogen bij aanleg, maar moeten ook worden doorvertaald naar de onderhoudsbudgetten. Er zal dan immers meer geld nodig zijn voor het onderhoud en bomen zullen eerder aan vervanging toe zijn. In bijlage 10 is een voorbeeld opgenomen van een advies dat is gegenereerd door het TPC Ontwerpnormen rekenprogramma.

7.4. De juiste boom op de juiste plaats

Bij de keuze om wel of geen bomen te planten is op de eerste plaats de beschikbare groeiruimte bepalend. Soms is het beter alleen enkele grote bomen op markante plekken neer te zetten of te kiezen voor een enkele rij bomen in een straat in plaats een dubbele rij. En wanneer er echt geen bomen in een straatprofiel passen zetten we ze er ook niet neer. Ook de soortkeuze is erg belangrijk in relatie tot de beschikbare ruimte. We willen geen situaties waarbij te grote bomen worden geplant die later met allerlei kunstgrepen tegen wil en dank moeten worden 'ingepast'. In bijzondere situaties kunnen bomen in bakken worden overwogen.

Ook andere, meer praktische zaken, spelen een rol bij de soortkeuze. Daarbij kan gedacht worden aan de grondsoort, of het om een vochtige of droge standplaats gaat en of er in de winterdag veel strooizout bij de bomen terecht kan komen. Elke boomsoort kent zo zijn eigen randvoorwaarden die bepalend zijn voor een succesvolle ontwikkeling. Omdat we voor duurzame situaties kiezen, vinden we ook dat locatie en boomsoort zoveel mogelijk bij elkaar moeten passen. Daarmee worden ook toekomstige overlastsituaties grotendeels voorkomen.

7.5. Bomen en andere elementen in de openbare ruimte

Bomen zijn niet de enige elementen in de openbare ruimte. En hoewel de inrichtingseisen in het ideaalplaatje leidend zouden moeten zijn, leert de praktijk dat dat niet altijd haalbaar is. Meestal moeten er compromissen worden gesloten. Er moet immers ook rekening gehouden worden met andere elementen in de openbare ruimte, zowel boven als onder de grond. Duidelijk is wel dat

hoe meer afgeweken wordt van de inrichtingseisen, des te lastiger en duurder het beheer en de duurzame instandhouding van een boom wordt.

Openbare verlichting

Bomen en openbare verlichting maken beiden onderdeel uit van de openbare ruimte. Wanneer er bij de inrichting van de openbare ruimte onvoldoende rekening wordt gehouden met de boven- en ondergrondse groeiruimte van bomen kan er op termijn een conflict ontstaan met de openbare verlichting. Het uitgangspunt is een openbare ruimte die duurzaam en goed te beheeren is, waarbij zowel bomen als de openbare verlichting goed tot hun recht komen. Het is daarom van belang om de locaties van bomen en de locaties van lichtmasten gelijktijdig en in samspraak te bepalen. Daarbij is vooral van belang:

- de takvrije stam tot waar de kroon begint;
- de kroonbreedte of kroondiameter van de bomen;
- de lichtpunthoogte.

Wanneer deze gegevens bekend zijn, kan de afstand tussen boom en lichtmast worden bepaald. Die is bij voorkeur zo ruim mogelijk. Bij wegen waar slechts één bomenrij staat, worden lichtmasten en bomen bij voorkeur niet aan dezelfde kant van de weg geplaatst.

Openbare verlichting en bomen

Wegen en verkeer

Bomen verfraaien de openbare ruimte. Het hedendaagse verkeer en de daarvoor benodigde infrastructuur (wegen, fietspaden en voetpaden) vraagt echter ook de nodige ruimte. Dit kan beperkingen opleveren voor de groeiruimte of de locatie van bomen. Uitgangspunt is dat er geen verkeersonveilige situaties gecreëerd worden met de aanplant van nieuwe bomen. In bestaande situaties is dit niet altijd mogelijk. Oudere bomen stammen immers uit een tijd dat de verkeersintensiteit stukken minder was. Wegen zijn aangepast op het gegroeide verkeersaanbod, maar bomen zijn statisch en niet 'meegegroeid' met de infrastructurele aanpassingen.

Ondergrondse infrastructuur

De bodem in de openbare ruimte ligt vol met kabels en leidingen. Riolering, waterleidingen, gasleidingen, elektriciteitskabels en telecomvoorzieningen moeten allemaal hun plek krijgen onder de grond. Deze kabels en leidingen zijn niet zichtbaar in het straatbeeld, maar hun ligging heeft grote invloed op de bovengrondse inrichting van de openbare ruimte. Bij bomen speelt bovendien dat onderhoud aan kabels en leidingen nadelige gevolgen heeft als graafwerkzaamheden plaatsvinden in het wortelpakket. Dat moet dus zoveel mogelijk worden voorkomen of op een verantwoorde manier plaatsvinden. Dergelijke problemen kunnen voor een groot deel voorko-

men worden door bij aanleg al goed na te denken over de ligging van het tracé van kabels en leidingen. Waar mogelijk moeten die zoveel mogelijk gescheiden worden van de groeiplaatsen van bomen. Bij wegen waar slechts één bomenrij staat, worden kabels en leidingen bij voorkeur aan de andere kant van de weg gelegd.

Kabels en leidingen en bomen gaan niet goed samen

7.6. Beleidskeuzes

Ter afsluiting van dit hoofdstuk worden hieronder de beleidskeuzes met betrekking tot bouwen en werken rond bomen nog eens samengevat.

Beleidskeuzes m.b.t. bouwen en werken rond bomen:
Bij bouw- of renovatieprojecten worden bomen op tijd geïnventariseerd en volgt in de ontwerpfase tijdig overleg met de gemeentelijke boombeheerder om zorgvuldige afwegingen en keuzes te maken met betrekking tot bomen.
Bij werkzaamheden rond bestaande bomen wordt de gemeentelijke boombeheerder bij de voorbereiding betrokken zodat schade aan bomen voorkomen kan worden.
Bij de aanplant van nieuwe bomen maken we gebruik van het TPC Ontwerpnormen rekenprogramma. Het advies dat hieruit volgt wordt zoveel mogelijk gevolgd bij de inrichting van plantplaatsen voor nieuwe bomen of het reserveren van middelen hiervoor.
We hanteren het principe 'de juiste boom op de juiste plaats' om toekomstige beheerproblemen zoveel mogelijk te voorkomen.
Bij wegen waar slechts één bomenrij staat, worden lichtmasten en kabels en leidingen bij voorkeur niet aan dezelfde kant van de weg geplaatst/gelegd als de bomen.
Bij bestekken en opdrachten met betrekking tot bouwen en werken rond bomen worden standaard de besteksvoorwaarden van KBB van toepassing verklaard.

8. Probleemsituaties met bomen

Bomen kunnen ook problemen geven en aanleiding zijn voor klachten. Zeker bij grotere bomen spelen zaken als wortelopdruk onder de stoep, teveel schaduw in de tuin of overlast van blad en vruchtval nogal eens. Tegelijkertijd zijn de grote bomen vaak wel de meest waardevolle. Enige overlast zal daarbij altijd geaccepteerd moeten worden, maar het mag geen buitenproportionele vormen aannemen. Maar wat is buitenproportioneel? In dit hoofdstuk worden de mogelijke probleemsituaties in beeld gebracht en wordt beschreven hoe we daar mee om willen gaan.

8.1. Probleemanalyse

Overlast en klachten over bomen zijn vaak van persoonlijke aard. Overlast is bovendien een subjectief begrip. Waar de één de verkoelende werking van een boom toejuicht als een groot pluspunt, ziet de ander dat als schaduwwerking die zijn leefgenot beperkt. Waar de één bloesemdracht en bladval waardeert om de seizoensbeleving, ziet de ander dat als rommel. Als we bomen weg zouden halen vanwege dergelijke subjectieve vormen van overlast, zouden we:

- nooit een consistent beleid kunnen voeren om onze bomenstructuur te behouden en te kunnen ontwikkelen;
- meewerken aan een vorm van kapitaalvernietiging doordat bomen gekapt worden voordat ze hun streefbeeld of eindstadium bereiken;
- ook de positieve waarden van diezelfde bomen wegnemen;
- de burgers tekort doen die wel de positieve kanten van deze aspecten inzien.

Bovendien geldt dat wanneer we het bomenbeheer af zouden stemmen op de wensen van één enkele burger, het onmogelijk is om efficiënt te werken. Het budget is niet afgestemd op individuele wensen, maar op de gemeentelijke maatstaven en het kunnen werken op basis van werkplannen die werkzaamheden van dezelfde aard bundelen.

Tegelijkertijd wil Laarbeek ook een klantgerichte organisatie zijn en streven we naar tevreden burgers. Dat betekent dat we zorgen voor een fraai en gezond bomenbestand dat door onze burgers gewaardeerd wordt. Er wordt naar gestreefd om overlast en klachten zoveel mogelijk te voorkomen. De mening van onze burgers is dan ook belangrijk, maar dat betekent niet dat aan elk individueel verzoek tegemoet gekomen kan worden. De uitdaging ligt in het vinden van een gezonde balans tussen het tegemoetkomen aan individuele verzoeken en het dienen van het algemeen belang. Het is dan ook van belang dat de gemeente zoveel mogelijk één lijn trekt en iedereen gelijk behandelt. Er mag geen sprake zijn van willekeur, maar er blijft wel altijd oog voor maatwerk.

8.2. Basisprincipes

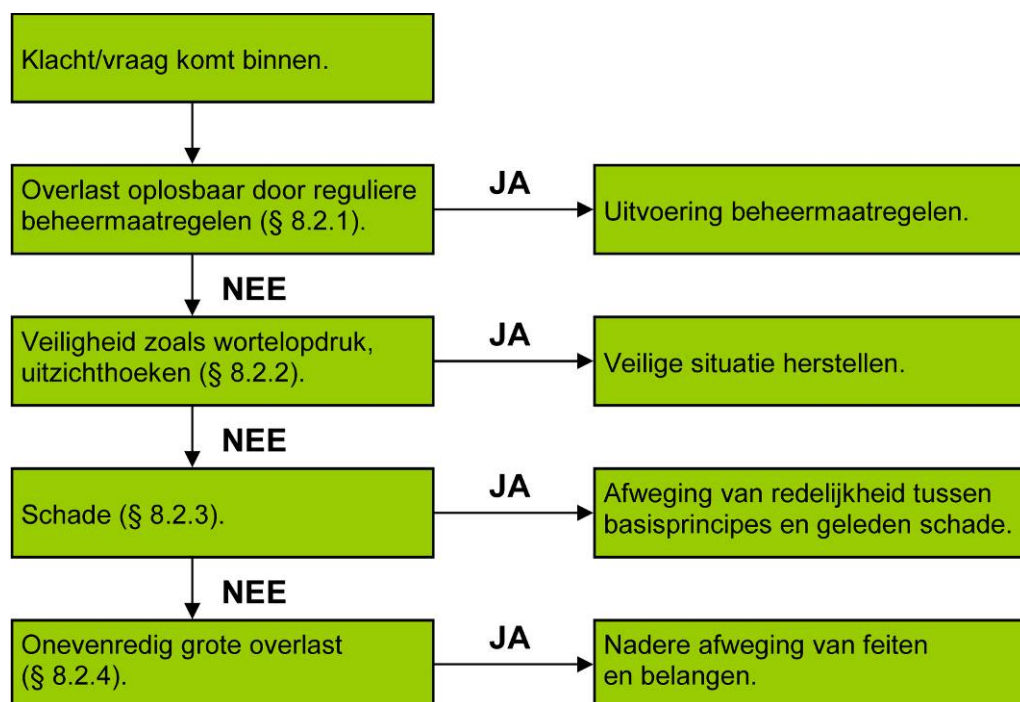
Om de juiste balans te vinden tussen enerzijds dienstbaarheid aan onze burgers en anderzijds het waarborgen van een goede groenstructuur werken we volgens een aantal basisprincipes. Daarbij is het belangrijk om consequent te werk te gaan volgens vaste beleidslijnen. We hanteeren daarbij de beleidsuitgangspunten zoals die op de volgende bladzijde omschreven zijn.

Beleidskeuzes:

1. Elke klacht wordt serieus genomen en objectief beoordeeld. We erkennen dat burgers overlast kunnen ervaren van gemeentebomen en bekijken altijd wat de oplossingsmogelijkheden zijn. We communiceren hierover met de melder. Vaak geeft een heldere uitleg over het gevoerde beleid, beheer en het algemeen belang de melder een beter beeld van de afweging die we als gemeente maken.
2. We zijn terughoudend met het verwijderen van gemeentelijke bomen. De bomen zijn in het verleden met een bepaald doel geplant en dienen een maatschappelijk belang. Er is vaak al jaren energie en geld gestoken in de ontwikkeling van de bomen. Bij bomen speelt daarbij mee dat ze er lang over doen om een grote omvang en hoge waarde te bereiken. Ook al vindt herplant plaats: het duurt jaren voordat de omvang en waarden weer op hetzelfde niveau zijn.
3. In de beoordeling van de overlast maken we ook gebruik van de 'Groene Kaart'. Alleen de meest waardevolle bomen- of boomstructuren van Laarbeek staan op de 'Groene Kaart'. Vanwege het belang van deze bomen vinden we dat burgers daarvan meer overlast moeten accepteren dan van overige gemeentebomen.
4. De aard van een vraag of klacht wordt meegewogen bij de beoordeling. Zo is subjectieve overlast doorgaans geen reden om de inrichting of het beheer van bomen aan te passen. Voorbeelden van subjectieve overlast zijn
  - blad- of bloesemval;
  - lichte zaden en vruchten;
  - allergie;
  - zonlichtbeperking;
  - boomwortels in tuinen;
  - vochtonttrekking uit tuinen door gemeentelijke bomen;
  - aanwezigheid van insecten of rupsen (tenzij de volksgezondheid in gevaar komt);
  - aanwezigheid van vogels en vogelpoep.
5. Er wordt altijd eerst geprobeerd om problemen op te lossen door middel van reguliere beheermaatregelen. Met andere woorden: we gaan niet ad-hoc klachten verhelpen, maar nemen dit mee tijdens reguliere snoeirondes. Dat betekent dat de burger soms enige tijd moet wachten voordat de overlast verholpen kan worden.
6. Goed gemotiveerde, objectieve klachten kunnen wel reden zijn om versneld in te grijpen. Bij objectieve klachten bedoelen we situaties waar de veiligheid in het geding is of waar onevenredig grote overlast of zelfs economische schade ontstaat.
7. De oplossing die wordt gezocht voor een klacht, mag geen structurele meerkosten met zich meebrengen. Kandelaren, scheren of innemen van boomkronen wordt in principe niet ingezet als oplossing. Bij bomen waar in het verleden wel is gekozen voor een dergelijke oplossing, wordt dit beheer voortgezet tot het moment van vervanging. Als op die plekken nieuwe bomen worden geplant, wordt gewerkt volgens het principe 'de juiste boom op de juiste plaats'. Daarmee wordt herhaling van een overlastsituatie voorkomen.

8. Het oplossen van problemen en bestrijden van overlast begint al bij de aanplant van bomen. Het grootste deel van de huidige problemen en overlastsituaties vindt zijn oorsprong in verkeerde keuzes in het verleden. Plantplaatsen die niet of verkeerd zijn ingericht, bomen die te groot zijn geworden voor de locatie waar ze staan of verkeerde soorten zijn hier voorbeelden van. Deze keuzes uit het verleden leiden nu tot klachten en vaak hoge beheerkosten. Tijdens de aanplant van bomen is er dan ook uitdrukkelijk aandacht voor het voorkomen van toekomstige problemen. Dat betekent ook dat er een afweging plaatsvindt tussen hogere aanlegkosten en in de toekomst lagere onderhoudskosten of besparen op de aanleg en accepteren dat er in de toekomst hogere onderhoudskosten en klachten komen.

Bij de beoordeling van verzoeken om bomen te verwijderen of overlastsituaties weg te nemen, werken we volgens onderstaand stroomschema. De nummers verwijzen naar de toelichting in de volgende paragrafen.

8.2.1. Overlast oplosbaar door beheermaatregelen

Er is sprake van oplosbare overlast als deze door middel van beperkte beheeringrepen te verhelpen of te verminderen is. Denk daarbij aan het snoeien van (overhangende) takken en het bestrijden van plaagdieren. Dit zijn maatregelen die al in het reguliere beheer zijn opgenomen en die niet leiden tot extra kosten. Dat kan wel betekenen dat een burger enkele maanden moet wachten tot het probleem is opgelost. Hierover communiceren we helder. Bij afhandeling van de klacht of melding wordt duidelijk aangegeven wat de gemeente gaat doen, waarom en wanneer. Wanneer dezelfde klachten voor één en dezelfde locatie veelvuldig voorkomen, kan dat aanleiding zijn om de planning van het reguliere onderhoud hierop af te stemmen.

Het kan echter niet zo zijn dat verschuivingen in de planning ten gunste van de overlastbestrijding ten koste gaan van de uitvoering van snoeiwerkzaamheden die boomtechnisch gezien noodzakelijk zijn.

Boomtechnisch verantwoord

Een belangrijke voorwaarde bij het bestrijden van overlast is de boomtechnische toets. De boombeheerder van de gemeente bepaalt of een maatregel boomtechnisch verantwoord is. Het oplossen van overlastklachten mag niet leiden tot verminking of vernieling van bomen. Het mag zeker niet leiden tot onveiligheid.

Snoeien moet boomtechnisch verantwoord zijn en mag niet tot verminking leiden

Omvormen of vervangen van bomen

In enkele gevallen kan het omvormen of vervangen van bomen aan de orde komen. Dit kan voorkomen in situaties waarbij:

- de overlast alleen maar zal toenemen;
- het groen bijna aan het einde van zijn omlooptijd is;
- het beperken van de overlast een repeterende (en dus dure) maatregel zal zijn;
- verwijderen of vervangen snel tot een duurzaam resultaat leidt;
- de maatregel past binnen het normale onderhoudsbudget.

Beleidskeuzes:

Overlastsituaties die met regulier beheer en onderhoud op te lossen zijn, worden meegenomen in de eerstvolgende onderhoudsronde.

Oplossen van overlastsituaties mag niet leiden tot verminking of vernieling van bomen of tot onveilige situaties.

8.2.2. Veiligheid

Veiligheidsaspecten hebben vaak te maken met het verkeerskundig gebruik van de openbare ruimte. Denk aan de vlakheid en beloopbaarheid van voetpaden en uitzichthoeken bij inritten en kruispunten. Dit onderdeel wordt getoetst aan de wettelijke normen die worden gesteld in het Burgerlijk Wetboek. De aansprakelijkheid van de wegbeheerder is vastgelegd in artikel 6:174. Ook de boomveiligheid an sich kan reden zijn om toch in te grijpen. Wanneer na een klacht of melding uit boomcontroles blijkt dat een boom een gevaar voor zijn omgeving kan zijn, wordt de boom gekapt.

Beleidskeuzes:

Bomen in Laarbeek zijn veilig, als uit boomcontroles blijkt dat de veiligheid in het geding is, wordt ingegrepen.

Bomen veroorzaken geen verkeersonveilige situaties. Wanneer hier, objectief gezien, sprake van is, wordt naar een passende oplossing gezocht om de veilige situatie te herstellen.

8.2.3. Schade

Economische schade kan door de verzoeker worden aangetoond door middel van schaderapporten en facturen. Daarbij wordt de afweging gemaakt tussen de waarde van de boom en de schade voor de burger. Hierbij wordt gewogen:

- de waarde van de bomen voor de bomenstructuur;
- de hoogte van het schadebedrag;
- de kans op herhaling;
- of dergelijke overlast van bomen redelijkerwijs van een burger mag worden verwacht.

Een burger heeft zelf ook verantwoordelijkheden op het gebied van schadepreventie. Hij moet erop toezien dat gemeentelijke bomen geen schade toebrengen aan zijn eigendommen en zo nodig tijdig maatregelen treffen. Van de gemeente kan redelijkerwijs niet worden verwacht dat zij haar hele bomenbestand controleert om te beoordelen op de kans of boomwortels schade gaan veroorzaken. Wanneer gemeentelijke bomen schade veroorzaken aan eigendommen van derden, is de betreffende particulier vanwege zijn eigen onderhoudsplicht degene die de overlast moet beëindigen door het weggakken van enige wortels. Hij mag daarbij de stabiliteit van de boom niet in gevaar brengen.

Beleidskeuze:

Geclaimde schade door gemeentelijke bomen moet aangetoond worden door overlegging van schaderapporten en facturen. Vervolgens wordt de geleden schade in redelijkheid afgewogen tegen de waarde van de aanwezigheid van de boom.

8.2.4. Onevenredig grote overlast

Groen verwijderen omwille van overlast kan een precedent scheppen. Daarom grijpen we alleen maar in als sprake is van onevenredig grote overlast. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij de val van zware zaden en vruchten, de aanwezigheid van gevaarlijke stekels of giftige vruchten of wanneer er geen daglichttoetreding is in het hoofdvertrek van de woning.

Wanneer we van mening zijn dat er sprake is van objectieve onevenredig grote overlast dan zorgen we voor een uitgebreide motivatie daarvan. Daarmee laten we zien dat de ingreep in het groen goed is overwogen en dat werkelijk sprake is van objectieve overlast. Daarbij wordt het belang van de boom afgewogen tegen het belang van de verzoeker. Onderstaande onderwerpen komen dan aan de orde.

Boombelang

- Welke waarde heeft deze boom voor de bomenstructuur?
- Op welke schaal is deze van belang? Hebben alleen de mensen uit de straat profijt van deze boom of ook andere mensen?
- In hoeverre draagt deze boom bij aan het karakter van de omgeving? Is de boom beeldbepalend voor het straatbeeld of niet?
- Is de boom vitaal? En hoe lang kan deze boom zijn functie nog vervullen?

Belang van de verzoeker

- Wat is de aard van de klachten? Denk aan:
  - gezondheidsredenen;
  - ruimtelijke aspecten zoals schaduwwerking op en toegankelijkheid van particulier terrein;
  - schade aan woningen, bijvoorbeeld door schurende takken of wortelgroei;
  - bruikbaarheid van ramen en deuren van tuin en woning, zoals belemmering van zicht door bladmassa en het belemmeren van de toegang door overhangende takken.
- Hoe lang duurt de overlast op jaarbasis? Heeft men er het hele jaar last van, enkele maanden, weken of dagen?
- Is er sprake van een duurzame situatie?
- Wat kan de verzoeker zelf doen om minder overlast te ervaren en is dit redelijkerwijs van een burger te verlangen?

Waardering groen

Ook de waarde van de boom wordt meegewogen in de overwegingen. In bomen die op de Groene Kaart staan is de gemeente bereid wat meer te investeren dan in de overige bomen. Als het nodig is om bijzondere constructies aan te leggen om de overlast te beperken en bomen zo te kunnen behouden, kan daarvoor in sommige gevallen worden gekozen. Denk bijvoorbeeld aan wortelbruggen om wortelopdruk te verhelpen. Anderzijds wordt ook verwacht dat burgers meer overlast accepteren van deze waardevolle bomen.

Beleidskeuze:

Om te bepalen of er sprake is van onevenredig grote overlast van een boom, worden het boombelang, het belang van de persoon die overlast ervaart en de waarde van de boom zorgvuldig tegen elkaar afgewogen. Hieruit volgt een gemotiveerde beslissing.

8.3. Soort klacht / overlast

In deze paragraaf wordt ingegaan op de diverse soorten van overlast die burgers kunnen ervaren en hoe wij hier over het algemeen mee omgaan.

8.3.1. Overhangende takken

Bomen die dicht bij de erfgrens staan kunnen, zodra ze groter worden, zorgen voor overlast door hun overhangende takken. In het burgerlijk wetboek is bepaald dat de afstand van bomen tot aan de erfgrens minimaal twee meter moet zijn, tenzij de gemeente hier in haar verordening van afwijkt. Dit heeft de gemeente Laarbeek gedaan door deze grens op 0,5 meter te stellen en voor gemeentelijke houtopstanden op nihil. De gemeente mag op openbaar gebied dus bomen tot tegen de erfgrens aanplanten. Waar mogelijk kiezen we natuurlijk voor een ruime plantafstand van bomen ten opzichte van de erfgrens. Voor straatbomen is dit echter in de meeste gevallen niet mogelijk en hangen takken bijna altijd over de erfgrens.

Als burgers overlast ondervinden van overhangende takken, kunnen ze dit melden bij de gemeente. Wij beoordelen vervolgens of het een redelijk verzoek is en of actie nodig is. Als we van mening zijn dat de overlast minimaal is, zullen we zelf geen actie ondernemen en melden we dit terug aan de burger. In die brief wordt vermeld dat de burger zelf het recht heeft om overhangende takken van gemeentelijke bomen te verwijderen. Ook wordt duidelijk de voorwaarde vermeld dat snoeien van de boom nooit mag leiden tot onacceptabele aantasting van het beeld, de veiligheid of gezondheid van de boom. Snoeiwerk zal dus door iemand met kennis van zaken moeten worden uitgevoerd.

Een boom tegen de erfgrens: overhangende takken zijn onvermijdelijk

Beleidskeuze:

Klachten over overhangende takken worden beoordeeld op redelijkheid. Als het verzoek redelijk is, wordt er gesnoeid. Bij minimale overlast wordt niet ingegrepen en wordt aan de burger teruggemeld dat hij/zij zelf het recht heeft om te snoeien mits dat niet leidt tot onacceptabele aantasting van het boombeeld.

8.3.2. Schaduw

Schaduwwerking van bomen kan de lichtinval in huiskamers of op tuinen beperken waardoor het woongenot wordt verminderd en/of planten minder goed groeien. Hinderlijke schaduwwerking doet zich alleen in de zomermaanden voor. In de winter hebben de bomen immers geen blad en staat de zon ook niet hoog aan de hemel. Daarnaast is de overlast subjectief: waar de ene burger grote bomen voor het huis ervaart als overlast (donker binnen), wordt het door een ander juist als prettig ervaren vanwege verkoeling in hete zomers. Grote bomen staan er bovendien vaak langer dan dat de mensen er wonen. Als de bomen er al stonden, op het moment dat de woning betrokken werd, hadden bewoners de situatie ook kunnen voorzien.

Beleidskeuze:

Schaduwwerking is zelden een reden om bomen te kappen. Om schaduwwerking te reduceren kunnen de volgende maatregelen worden genomen:

- Daar waar de verkeerde boom op de verkeerde plaats staat en geen sprake is van een duurzame situatie, kan vervangen of kappen van bomen worden overwogen. Het gaat dan niet om individuele overlast, maar om het vervangen van een totale bomenstructuur.
- Bij extreme situaties van schaduwwerking kan overwogen worden om boomkronen transparanter te maken door gerichte snoei (innemen, opkronen en/of uitdunnen). Het toepassen van deze maatregel tast het beeld niet onherstelbaar aan, maar zorgt wel voor een verhoogde inspanning tot beheer en dus extra kosten.

8.3.3. Afval van blad en bloesem

Nagenoeg alle loofbomen laten in de lente bloesem en in de herfst hun blad vallen. Dit is een natuurlijke cyclus. Bloesem- en bladresten geven de straat enkele weken een rommelig beeld waar een burger zich aan kan storen. Bloesem- of bladresten in de goten kunnen de doorstroming van water verhinderen en straatkolken verstoppert. Afgevallen bloesems of bladeren kunnen, zeker bij nat weer, gladheid veroorzaken waardoor soms gevaarlijke situaties kunnen ontstaan.

Bloesem en bladval is niet te voorkomen. Het hoort immers bij de wisseling van de seizoenen. Vanuit de natuur geredeneerd is het eigenlijk uit den boze om blad op te ruimen. Juist het blad zorgt voor extra voedingsstoffen in de bodem, bescherming van de 'voeten' van planten en bomen en creëert daarnaast een schuilplaats voor allerlei insecten en organismen. Voor bomen in het stedelijk gebied moet echter een balans worden gevonden tussen de verhoogde natuurwaarde en de veiligheid en woongenot van de burgers. Blad en bloesem kunnen door de gemeente met behulp van veegmachines en bladblazers worden opgeruimd. Burgers kunnen zelf hun steentje bijdragen door blad van de gemeentebomen in bladbakken te deponeren.

Bladbakken in Laarbeek

De ervaring leert dat er in de 300 bladbakken die jaarlijks in Laarbeek geplaatst worden veel 'particulier blad' en zelfs tuinafval gedeponerd wordt. Daarmee kan een burger 'besparen' op de kosten van de afvoer van groenafval. Dit is een ongewenst neveneffect van de bladbakken. Ook is het, gezien de kosten van plaatsen, wekelijks leegmaken en verwijderen van de bladbakken, de vraag of het de meest kostenefficiënte oplossing is. Hier staat tegenover dat burgers die blad van gemeentebomen opruimen en in de bladbakken doen, een mooie vorm is van burgerparticipatie. Het is daarom goed om de voor- en nadelen van bladbakken op rij te zetten en de kosten te vergelijken met de kosten van mogelijke alternatieven.

Beleidskeuzes:
Op de val van bloesem in het voorjaar wordt geen actie ondernomen. Eventueel afval wordt via reguliere veegrondes opgeruimd.
Om het blad op te ruimen worden binnen de dorpskommen in het najaar twee opruimrondes gemaakt. Niet alle straten en trottoirs kunnen tegelijk bladvrij gemaakt worden, dus het is mogelijk dat enige tijd gewacht moet worden voordat het blad wordt opgeruimd. We geven bij het opruimen van blad prioriteit aan locaties waar vanwege gladheid de veiligheid in het geding kan komen.
In de dorpen worden in het najaar zo'n 300 bladbakken geplaatst die wekelijks worden geleegd. Het gebruik van de bladbakken in relatie tot de kosten en eventuele alternatieven wordt de komende jaren geëvalueerd.
Bladeren in groenstroken en plantsoenen blijven zoveel mogelijk liggen ter bevordering van het natuurlijk ecosysteem.
In het buitengebied van Laarbeek wordt geen blad opgeruimd of opgehaald tenzij dit noodzakelijk is voor de (verkeers)veiligheid.
Bladval of val van bloesem is nooit een reden om een boom te kappen.

8.3.4. Vruchtval

Vruchten vallen aan het einde van de rijpingsperiode en soms al daarvoor van de boom en kunnen afhankelijk van de standplaats vervolgens overlast veroorzaken. De vruchten vallen op verharding, auto's of in tuinen waar bewoners er vervolgens last van kunnen ondervinden. Overlast ontstaat wanneer zachte vruchten (sierappels en sierperen) op de verharding terecht komen waarna ze worden platgelopen of gereden. De 'smurrie' die dan ontstaat plakt, kan tot slipgevaar leiden en trekt ongedierte (o.a. wespen) aan. Harde vruchten zoals eikels en kastanjes leiden ook tot vervuiling van verhardingen. Ze vallen echter ook op auto's. Daar waar met grote snelheid wordt gereden, is het mogelijk dat de vruchten deukjes veroorzaken. Op stilstaande auto's of langzaam rijdend verkeer leidt vruchtval voor zover bekend niet tot schade.

Paardenkastanjes in de Albers Pistoriusstraat in Aarle-Rixtel: vruchtval hoort bij deze bomen

Bij vruchtdragende bomen zijn de meningen zeer uiteenlopend, van sterke overlast tot en met verrijking van natuurbeleving en woongenot binnen de bebouwde kom. Vruchtbomen leveren bovendien een belangrijke bijdrage aan de (bio)diversiteit.

Beleidskeuzes:
Als straatboom zijn zachte vrucht dragende soorten niet geschikt, ze worden in de toekomst dan ook alleen nog maar toegepast in brede groenstroken of plantsoenen, verder verwijderd van woningen en intensief gebruikte locaties zoals bijvoorbeeld speelgelegenheden.
De val van harde vruchten is niet te voorkomen of te beïnvloeden. Via reguliere veeggrondes worden op de grond gevallen vruchten of restanten opgeruimd. Bij veel vruchtafval en val- of slipgevaar kunnen extra veeggrondes worden ingepland.

8.3.5. Allergie voor bomenstuifmeel

Vooraf in de bloeitijd van de bomen (het voorjaar) zit de lucht vol met stuifmeel. Dit is een natuurlijk proces dat bij de generatieve voortplanting van bomen hoort. Het stuifmeel is zeer licht en wordt door de wind over grote afstanden verspreid. Tijdens de bloeifase kunnen van bomen afkomstig stuifmeel en pollen allergische reacties veroorzaken.

Overlast door stuifmeel is niet structureel op te lossen. Stuifmeel wordt over grote afstanden verplaatst en speelt bij veel boomsoorten in verschillende perioden. Er zijn geen efficiënte maatregelen in de openbare ruimte te treffen die een allergie voor stuifmeel kunnen oplossen. Toch is het aannemelijk dat het weghalen van de directe bron een positief effect heeft op de allergische reactie. Het wegnemen van de bron kan enige verlichting geven maar lost de allergie niet op. Om aan te tonen dat de allergie directe en onaanvaardbare gevolgen heeft, is een doktersverklaring vereist. Met deze verklaring zoekt de gemeente naar oplossingen voor de boom/bomen die directe invloed heeft op de ernst van de allergie.

Beleidskeuze:
Alleen in uitzonderlijke gevallen kiezen we er voor om een boom te kappen vanwege allergie voor bomenstuifmeel. Hiervoor moet een doktersverklaring en/of allergietest worden overgelegd waaruit duidelijk blijkt dat de betreffende boom directe en onaanvaardbare gevolgen heeft.

8.3.6. Druipen

Diverse boomsoorten worden aangetast door bladluizen. Dit is een natuurlijke aantasting die bij het ecologische systeem van de boom hoort. Bladluizen scheiden een kleverige vloeistof uit. Deze honigdauw druipt van de bladeren naar beneden en na enige tijd kan de zwarte roetdauw-schimmel zich er op vestigen. Vooral bij lindebomen komt dit probleem voor, maar ook eiken, esdoorns en haagbeuken kunnen er last van hebben. Honigdauw druipt van de bladeren op onder andere auto's, tafels en stoelen en sierbestrating. Op de plakkerige substantie komen insecten af die voor vogels en andere insecten een lekkernij zijn, maar vaak voor grote ergernissen bij burgers zorgen.

Preventie van luisaantastingen is alleen mogelijk door bij nieuwe aanleg te kiezen voor soorten die met de kennis van dat moment niet luisgevoelig zijn. Het kan dus zijn dat soorten waarvan nu bekend is dat ze niet luisgevoelig zijn over een aantal jaren wel luizen aantrekken. Druipen is daarom niet geheel uit te sluiten. Door het toepassen van biologische bestrijding (lieveheersbeestjes) of het injecteren met knoflookextracten kan de overlastbeleving enigszins beperkt worden. Het gaat vooral om een positief psychologisch effect, feitelijk resultaat is door metingen tot op heden nauwelijks aangetoond. Geheel wegnemen van overlastklachten is met inzet van de huidige toegestane middelen dus niet mogelijk.

Wij erkennen het probleem van druipende soorten maar enige relativering is wel op zijn plaats:

- Honingdauw maakt weliswaar alles onder de bomen vies, maar richt voor zover bekend geen schade aan. De plak kan overal afgewassen worden. Schade aan (auto)lak zoals wel eens wordt geclaimd, ontstaat alleen als gevolg van achterstallig onderhoud aan de auto (langdurig niet wassen).
- De overlast duurt in een gemiddelde zomer niet meer dan 3 maanden: van half juni tot half september. In de overige drie maanden dat de boom in blad staat is de overlast nihil omdat de luizen dan minder actief zijn.
- Iedere regenbui vermindert de overlast met kleine beetjes. De luizen hechten zich niet aan de bladeren waardoor ze door water van de bladeren afspoelen. In koude, natte zomers is de overlast dan ook veel minder dan in warme, droge zomers.

Beleidskeuzes:
Bij de aanplant van nieuwe bomen kiezen we voor soorten waarvan, met de kennis van dat moment, bekend is dat ze niet luisgevoelig zijn.
We snoeien of kandelaren geen bomen enkel ter bestrijding van luizenoverlast.
Kappen of vervangen van druipgevoelige bomen wordt alleen overwogen als: - de bomen het einde naderen van hun levensduur;   - als de bomen of boomstructuren niet op de 'Groene Kaart' staan en de overlast breed ervaren wordt;   - bij rioolvervanging of herinrichtingen de bomen niet kunnen blijven staan.

8.3.7. Insecten en (plaag)dieren

Beestjes en insecten horen bij de natuur. Toch komt het regelmatig voor dat mensen klagen over insecten of vogels die in de bomen zitten. Voor ons is daarbij van belang of er gevaar voor de volksgezondheid is of niet. Wanneer daar geen sprake van is, zoals bij kevertjes, vliegjes en dergelijke, ondernemen we geen actie. Ook bij klachten over vogels die hun poep laten vallen ondernemen we geen actie. Daar waar vogels (bijvoorbeeld roeken) in het 'stedelijk gebied' op een geconcentreerde plek een serieuze plaag vormen kan overwogen worden om ze te verjagen. Zonder ontheffing van de flora- en faunawet is dat echter niet toegestaan.

Anders wordt het wanneer insecten of andere plaagdieren een risico voor de volksgezondheid kunnen vormen. Momenteel is dat feitelijk alleen met de eikenprocessierups het geval. De brandhaartjes van deze rupsen kunnen sterke allergische reacties zoals huidirritatie veroorzaken. Praktisch gezien is het echter niet mogelijk (en ook niet nodig) om de processierups overal te bestrijden. Alleen eikenprocessierupsen op locaties waar veel fietsers en/of voetgangers komen worden actief bestreden.

Door de ervaringen van de afgelopen jaren hebben we de overlastlocaties inmiddels vrij goed in beeld. Bestrijding vindt plaats door bespuiting met een biologisch preparaat. Als de rupsen van de bladeren eten krijgen ze het middel binnen en sterven. Voordeel van deze werkwijze is dat het toegepast kan worden in het stadium wanneer de rups nog geen brandharen heeft.

Eikenprocessierupsen

Op plaatsen waar desondanks toch eikenprocessierupsen verschijnen en waar dat hinderlijk is, volgt een mechanische bestrijding door het wegzuigen van de rupsen. Deze bestrijding kan pas worden ingezet als de rupsen zich verzamelen op de stam van de boom en in koloniën bij elkaar zitten. In dit stadium hebben de rupsen de brandharen die voor gezondheidsrisico's zorgen. In een eerder stadium zitten de rupsen door de gehele kroon verspreid en zijn daardoor niet effectief weg te zuigen.

Beleidskeuzes:
Zolang de volksgezondheid niet in gevaar is wordt niet ingegrepen op de aanwezigheid van insecten of vogels in bomen.
Alleen wanneer vogels een serieuze plaag vormen (bijvoorbeeld roeken) kan overwogen worden om, passend binnen de flora- en faunawet, actie te ondernemen. Overlast van vogelpoep wordt niet bestreden.
De eikenprocessierups wordt in Laarbeek alleen bestreden op locaties waar veel fietsers en/of voetgangers komen. Dat doen we als volgt: - de bekende overlastlocaties worden bespoten met een biologisch preparaat waardoor de rupsen sterven voordat ze de schadelijke brandharen krijgen;   - op locaties waar processierupsen verschijnen en hinder veroorzaken worden ze mechanisch bestreden door de rupsen weg te zuigen;   - de aanwezigheid van eikenprocessierupsen is zelden reden om een boom te kappen. Alleen in gevallen waarbij effectieve bestrijding niet mogelijk is en de boom een gevaar vormt voor de volksgezondheid kan kap overwogen worden.

8.3.8. Wortelopdruk

Jaarlijks gaat er het nodige geld om in het herstellen van verhardingsopdruk door boomwortels. We proberen dit zoveel mogelijk te voorkomen door goede plantplaatsen aan te leggen en de juiste boomsoorten toe te passen. Als wortels eenmaal onder de verharding zitten, kan diktegroei er toe leiden dat de verharding omhoog gedrukt wordt. Hierdoor kan struikel- en valgevaar ontstaan. Als wegbeheerder heeft de gemeente de taak om gevaarlijke situaties te voorkomen of op te lossen. Een volledig 'struikelvrije' gemeente is echter onmogelijk.

Verhardingsopdruk door boomwortels

We doen er uiteraard alles aan om te zorgen voor een veilige leefomgeving, echter relativering is hier wel op zijn plaats. Een wandeling in het bos waar boomwortels grote hoogteverschillen geven wordt niet als gevaarlijk ervaren terwijl hier vele struikelgevaren zijn. Hierdoor wordt duidelijk dat in dergelijke situaties waarbij alertheid vanzelfsprekend is, geen sprake is van een onveilig gevoel. Te ver doorgevoerde veiligheidsmaatregelen kunnen leiden tot gemakzucht en daardoor juist onveiligheid.

Bij problemen met verhardingsopdruk stellen we onszelf eerst de volgende vragen:

- Kan de verharding verwijderd worden? Dit is de meest structurele oplossing die het 'conflict' tussen bomen en verharding op kan lossen. Belangrijk is natuurlijk of de openbare ruimte dan z'n functies kan blijven vervullen.
- Kan de boomspiegel worden verruimd of kunnen opsluitbanden worden verlegd? Ook hier geldt dat de openbare ruimte z'n functies moet kunnen blijven vervullen.
- Kan de verharding worden verhoogd? Als de omstandigheden (peilen e.d.) het toelaten kan de verharding in zijn geheel omhoog worden gebracht, al dan niet met het aanbrengen van een drukspreidende constructie. Dit is een relatief dure oplossing die we alleen toepassen bij bomen of boomstructuren die op de 'Groene Kaart' staan.

Het snoeien van wortels is alleen acceptabel als het geen nadelige gevolgen heeft voor de stabiliteit en de vitaliteit van de boom. Wortelkap binnen de stabiliteitskluit kan onveilige situaties veroorzaken. Daarom mag daar geen wortelkap plaatsvinden, tenzij het wortels zijn met een doorsnede tot circa drie centimeter en er niet meer dan 20% van het volume wordt weggesnoeid. Vóór het snoeien van wortels moet worden nagegaan of er geen belangrijke stabiliteitswortels worden verwijderd. Op de plek waar een wortel is weggehaald vormt de wortel door wondweefsel extra verdikkingen. Ook zullen de wortels weer gaan groeien waardoor na verloop van tijd hetzelfde probleem ontstaat. Wortelsnoei is een relatief goedkope, maar zeker geen duurzame oplossing. Wanneer wortelsnoei wordt overwogen, dient er een vooronderzoek plaats te vinden. Daarbij wordt de boombeheerder of een andere ter zake kundige ingeschakeld om een goed oordeel te kunnen geven over hoe het beste met de situatie kan worden omgegaan.

In situaties waarbij de inspanning voor behoud van de bomen en het herstellen van wortelopdruk niet meer in verhouding staat tot de waarde van de boom of boomstructuur en ook op de lange termijn geen structurele oplossing gevonden kan worden, kan overwogen worden om bomen te vervangen.

Beleidskeuzes:
Bij problemen met wortelopdruk bekijken we eerst of de verharding verwijderd of aangepast kan worden.
Als wortelsnoei wordt overwogen gaat dat altijd in overleg met de boombeheerder of wordt een ter zake kundige ingeschakeld.
Vervanging van bomen vanwege wortelopdruk is alleen aan de orde als de kosten voor behoud van de bomen niet meer in verhouding staan tot de waarde van de bomen en een structurele oplossing niet mogelijk blijkt.

8.3.9. Ingroei van wortels in rioleringen

Bij oudere rioleringen komt wortelgroei in de riolering nog wel eens voor. Dit vermindert de (hydraulische) functie van het riool. Op den duur ontstaan verstoppingen met alle gevolgen van dien. Daarnaast kunnen wortels het riool ook mechanisch (verder) beschadigen en ontwrichten. Zelfs bij moderne rioleringen is het ingroeien van wortels op de koppelpunten moeilijk tegen te houden, omdat wortels zelfs in de kleinste scheurtjes en openingen komen en, eenmaal binnen, hun weg weten te vinden.

Schade aan de riolering door ingegroeide boomwortels

Het is voor de volksgezondheid en hygiëne belangrijk dat rioleringen goed kunnen blijven functioneren. De gemeente is verantwoordelijk voor het in stand houden van het rioolstelsel op openbaar terrein. Op particulier terrein ligt de verantwoordelijkheid voor het riool bij die particulier zelf. Die moet er zelf voor zorgen dat op zijn terrein geen wortels in het riool gaan groeien door ze op tijd te verwijderen. Wanneer te verwijderen wortels dikker zijn dan vijf tot tien centimeter, kan de stabiliteit van de boom aantast worden. Daarom moet de grondeigenaar dat melden bij de gemeente zodat naar een passende oplossing gezocht kan worden. Van de gemeente kan redelijkerwijs niet verwacht worden dat zij overal waar wortels kunnen ingroeien (ook op particuliere terreinen) ondergronds controleert op mogelijke wortelingroei.

Beleidskeuzes:
Als boomwortels de riolering op openbaar terrein verstoppem, grijpen wij altijd in om het probleem op te lossen.
Daar waar wortels van gemeentebomen schade in rioleringen op particulier terrein veroorzaken zijn de kosten voor herstel of vervanging voor rekening van de particulier.

8.3.10. Schade aan bouwwerken

Bomen groeien ondergrond en bovengronds. Op enig moment kan dat tot een confrontatie met bouwwerken leiden. Diverse vormen van schade kunnen voorkomen of worden geclaimd. Door wortelgroei kunnen funderingen van bouwwerken beschadigd raken. Hierdoor kan het voorkomen dat muren gaan scheuren. Deze situatie is echter uitzonderlijk en vindt niet vaak plaats. Daarnaast kunnen takken van bomen de gevel of daken van bouwwerken raken waardoor schade kan ontstaan.

De meeste vormen van schade zijn te voorkomen door in te grijpen voordat schade daadwerkelijk ontstaat. Takken die de huizen raken kunnen meestal met reguliere snoeiwerkzaamheden worden ingekort/verwijderd waardoor de schade(overlast) stopt. Voorkomen is echter beter dan genezen, daarom moet vooraf goed over keuzes worden nagedacht. Zet geen bouwwerken te dicht bij bestaande bomen en plant geen nieuwe bomen te dicht bij bestaande bouwwerken.

Beleidskeuze:

Wanneer er schade aan bouwwerken dreigt te ontstaan onderzoeken we eerst of de schade niet te voorkomen is of structureel opgelost kan worden met behoud van de boom. Is dit niet het geval dan kan tot het kappen van de boom worden besloten. Hieraan gaat een belangenafweging vooraf waarbij de status van de boom (staat die wel of niet op de 'Groene Kaart') in relatie tot het bouwwerk (is sprake van een woning, een schuurtje of een tuinmuurtje) wordt bekeken.

8.3.11. Angst voor omwaaien of afvallende takken

Harde wind of storm kan voor afvallende takken zorgen. In extreme gevallen kunnen bomen ook helemaal omwaaien of afbreken. Daardoor kan schade aan eigendommen of in het ergste geval persoonlijk letsel ontstaan. Wanneer mensen geen vertrouwen hebben in het vermogen van de boom om sterke wind of storm te kunnen doorstaan, ontstaan angstgevoelens. Ondanks goed boombeheer kan het uitwaaien van takken of het omwaaien van bomen niet geheel voorkomen worden.

Bij storm uitgebroken boomkroon, ondanks zorgvuldig beheer niet te voorkomen

Wel kan schade door omwaaien of afvallende takken voor een groot deel voorkomen worden door regelmatig boomveiligheidscontroles uit te voeren. Hierbij worden bomen visueel beoordeeld op zichtbare gebreken die de veiligheid in het geding kunnen brengen. De boomgegevens worden in een digitaal beheersysteem verwerkt en bijgehouden. De zorg van de burger wordt dus serieus genomen en in geval van twijfel komt een expert de situatie beoordelen. Hierdoor wordt eventuele instabiliteit of gevaar van uitscheurende takken of dood hout van bomen tijdig waargenomen. Een goede communicatie over boombeheer en de zorg die de gemeente eraan besteedt kunnen angst voor een groot gedeelte wegnemen.

Beleidskeuze:

Alleen als de boomcontrole er duidelijk aanleiding toe geeft worden bomen gesnoeid, verankerd of gekapt.

8.3.12. Derving van inkomsten

In het buitengebied kunnen bomen schaduw geven op akkers of kassen. Ook onttrekken bomen vocht van percelen. Hierdoor kan een boer of tuinder in de beschaduwde of drogere zone minder opbrengsten genereren. Maar ook binnen de bebouwde kom kunnen er situaties zijn waarbij inkomstenderving geclaimd wordt. Denk bijvoorbeeld aan uitbaters van horecagelegenheden die klagen dat bomen teveel schaduw geven op het terras of dat viezigheid van de bomen het meubilair smerig maakt.

Schaduwwerking en vochtonttrekking zijn zonder het weghalen van de bomen niet op te lossen. Bomen horen in het Laarbeekse buitengebied en elke burger zal een zekere mate van overlast en daarmee samenhangend enige inkomstenderving moeten accepteren. Bovendien kunnen bomen in het buitengebied niet zondermeer weggehaald worden omdat de Boswet er op van toepassing is.

Beleidskeuze:

Vermeende inkomstenderving is voor ons geen reden om bomen te kappen. Daar waar bomen ervoor zorgen dat de voedselveiligheid of bedrijfshygiëne in gevaar komt, kan kap of vervanging een overweging zijn.

9.   Zorgplicht en onderhoud

Uiteraard hebben wij als gemeente de intentie om heel zorgvuldig om te gaan met datgene waarvoor wij verantwoordelijk zijn. Maar dat is geen vrijblijvendheid. Zorgvuldig handelen komt voort uit de wet en komt tot uiting in de vorm van de zorgplicht.

9.1.   Zorgplicht bomen

Elke eigenaar van een boom is zorgplichtig. Deze wettelijke verplichting komt voort uit het Burgerlijk Wetboek (artikel 6:162, lid 2). Feitelijk vermeldt dit artikel dat je aantoonbaar zorgvuldig moet handelen om aansprakelijkheid af te wenden. De boomeigenaar/beheerder moet dus aantoonbaar voldoende zorg aan zijn bomen besteden om te voorkomen dat zijn bomen schade of letsel toebrengen aan anderen. Heeft de gemeente Laarbeek niet aan haar zorgplicht voldaan? Dan kan zij aansprakelijk worden gesteld.

Wat moet?

Het voeren van goed bomenbeleid en het systematisch uitvoeren van de boomcontroles vormen de basis van zorgvuldig handelen. Om aansprakelijkheid af te kunnen wenden, moeten we kunnen aantonen dat we zorgvuldig met ons bomenbestand omgaan. In de praktijk betekent dit dat de volgende gegevens van elke boom overlegd moeten kunnen worden:

- met welke regelmaat de bomen worden gecontroleerd en waarom;
- op welke datum de boom in kwestie voor het laatst is bekeken;
- wat die controle precies inhield;
- wat daarbij is geconstateerd;
- of maatregelen getroffen moesten worden naar aanleiding van het geconstateerde en wat de urgentie daarvan was;
- welke maatregelen zijn getroffen en wanneer.

Wat mag?

Een boomeigenaar heeft zelf de meeste kennis van zijn bomen en van de (openbare) ruimte waarin ze staan. Daarom mogen we zelf beslissen met welke frequentie we onze bomen controleren. De keuzes die we daarin maken, moeten wel zijn vastgelegd en consequent worden doorgevoerd.

9.2.   Hoe voer je goed onderhoud?

Het voldoen aan de zorgplicht vereist regelmatig controleren en maatregelen nemen die noodzakelijk blijken bij die controles. Dat kunnen nader onderzoeken zijn, maar ook snoeimaatregelen. Naast het veilig houden van de bomen, bestaat goed onderhoud ook uit het planmatig werken naar het gewenste streefbeeld. Elke boom moet immers op tijd zijn opgekroond en een goede kroonopbouw hebben. Op hoofdlijnen bestaat goed onderhoud dus vooral uit controleren en snoeien. Daarnaast is tijdig vervangen belangrijk om aftakelingsproblemen te voorkomen.

Dood hout in de boomkroon, bij controle vraagt dit om actie

9.2.1. Controleren

Een gemeente heeft zelf enige vrijheid in het bepalen van haar controlefrequenties. Er bestaat geen wettelijke norm voor voldoende controle, maar anno 2012 bestaat de tendens om de meeste bomen gemiddeld 1 keer per 3 jaar te controleren. In Laarbeek zijn we in 2011 begonnen met een meer gestructureerde boomcontrole. De werkwijze van vóór 2011 voldeed zowel qua controle als qua registratie niet langer. We kiezen er vooralsnog voor om onze bomen volgens onderstaande systematiek te gaan controleren.

Frequentie:	Waarom?	Waar?
1 x / jaar controle	Boom verhoogd risico	Aangewezen n.a.v. controle
1 x / 2 jaar controle	Locatie verhoogd risico	Hoofdwegen, pleinen, speelplekken, scholen, evenemententerreinen
1 x / 3 jaar controle	Geen verhoogd risico	Alle overige bomen

Hiermee worden alle bomen in de gemeente minimaal 1 keer per 3 jaar visueel gecontroleerd. Het is echter mogelijk om hierin nuances aan te brengen. Minder inspecteren mag, als er maar een goede, aannemelijke onderbouwing aan ten grondslag ligt. Daarnaast is een voorwaarde dat die nuancering schriftelijk is vastgelegd en dat de gemeente er structureel naar handelt. Om die nuancering te kunnen maken moeten we echter eerst meer gegevens over onze bomen hebben: waar staan de meest risicovolle bomen en wat zijn de meest risicovolle locaties?

Momenteel wordt de bomendatabase gevuld met boomkenmerken. Als deze volledig gevuld is ontstaat een goed beeld van boomkenmerken, risicovolle plekken en bomen met verhoogd risico. Door deze informatie te koppelen aan omgevingsfactoren, zoals gebruik en gebruiksfrequentie, is het mogelijk om straten of gebieden in de toekomst goed onderhouden en lagere controlefrequentie te geven. We werken dan geleidelijk aan meer naar een zogenaamd boommanagementsysteem toe. Een dergelijke 'op maat systematiek' is waar we binnen enkele jaren naar toe willen omdat dat de beste en uiteindelijk goedkoopste manier is van risicobeheersing. Een boommanagementsysteem vraagt wel een goede coördinatie en werkvoorbereiding.

Beleidskeuzes:
We kiezen er voor om aan de boomcontrole de komende jaren als volgt invulling te geven: - bomen met een verhoogd risico worden jaarlijks gecontroleerd;   - bomen op een locatie met een verhoogd risico worden 1x per 2 jaar gecontroleerd;   - alle overige bomen worden 1x per 3 jaar gecontroleerd.
Binnen enkele jaren werken we toe naar een boommanagementsysteem waarbij controlefrequenties afgestemd zijn op de feitelijke risico's.

9.2.2. Snoeien

Snoeien is voor de boom zelf vaak niet nodig. De meeste snoei gebeurt om de boom goed te laten passen en functioneren in zijn omgeving. Daarom worden bomen opgekroond. Daarnaast worden bomen gesnoeid om gevaarlijke takken of probleemtakken te verwijderen en bomen veilig te houden.

In paragraaf 3.5.1 is al uitgelegd dat de onderhoudstoestand wordt uitgedrukt in de klassen 'aanvaard', 'achterstallig' en 'verwaarloosd'. In de optimale situatie zijn alle bomen op aanvaard beeld. Dat vergt continu aandacht en een forse beheerinspanning. Ons streven is echter om te komen tot 100% van de bomen op aanvaard beeld. Concreet stellen wij onszelf tot doel om het aandeel bomen met een aanvaarde onderhoudstoestand in de komende vijf jaar omhoog te brengen van 65% naar 90%. Dat klinkt wellicht ambitieus, maar het loont de moeite om deze beheerinspanning te doen, omdat:

- het met goed onderhouden bomen gemakkelijker is om te voldoen aan de zorgplicht omdat probleemtakken tijdig worden verwijderd;
- goed onderhouden bomen per snoeironde minder kosten dan achterstallige of verwaarloosde bomen;
- met goed onderhoud overlastklachten kunnen worden voorkomen of beperkt. Denk bijvoorbeeld aan te laag hangende takken of overhangende takken.

Snoei jonge bomen: begeleidingssnoei

Om bomen op aanvaard boombeeld te krijgen/houden is periodiek onderhoud nodig. Vooral in de jeugdfase. Daarom is een 3-jaarlijkse snoei- en controlecyclus wenselijk. Deze intensieve cyclus heeft de volgende voordelen:

- Door frequent onderhoud efficiënt te plannen, hoeft het geen extra kosten met zich mee te brengen. Regelmatig kleinschalig ingrijpen werkt relatief snel ten opzichte van grootschalige ingrepen.

- Door jonge bomen elke drie jaar te snoeien, kan de ontwikkeling van de boom goed worden gevolgd. De boom wordt periodiek 'gezien' en eventuele gebreken komen snel in beeld.
- Door iedere drie jaar te snoeien is het mogelijk om het wegnemen van probleemtakken te doseren en te verdelen over enkele snoeibeurten. Dit komt de conditie en vitaliteit van de boom ten goede.
- Door vaak te snoeien blijven snoeiwonden relatief klein waardoor er minder kans is op aantasting door parasitaire zwammen.

Begeleidingssnoei met de stokzaag

Snoei oudere bomen: onderhoudssnoei

Bij grote bomen, in de onderhoudssnoeifase, ligt dat anders. In deze bomen is alleen snoei nodig als sprake is van probleemtakken. Denk bijvoorbeeld aan dood hout. Een regelmatige inspectie van de bomen moet uitwijzen of sprake is van probleemtakken en hoe hoog de urgentie tot snoeien is.

Beleidskeuzes:

We stellen onszelf tot doel om binnen 5 jaar minimaal 90% van onze bomen op aanvaard beeld te hebben.

Begeleidingssnoei wordt 1 x per 3 jaar uitgevoerd, onderhoudssnoei wordt uitgevoerd naar aanleiding van de uitkomsten van de boomcontroles.

9.2.3. Vervangen

Controleren en snoeien zijn de meest frequente maatregelen aan bomen. Net zo veel aandacht heeft echter het vervangen van bomen. Te snel vervangen kan een vorm van kapitaalvernietiging zijn. Te laat vervangen kan ertoe leiden dat bomen in de aftakelingsfase terecht komen, overmatig dood hout gaan vormen en dat er gaten in lanen gaan vallen.

Bomen behouden

Het komt niet zo vaak voor dat bomen te vroeg worden vervangen. Echter, bij renovaties wordt soms wel als een vanzelfsprekendheid gekozen voor het rooien van alle bomen en het terugplanten van nieuwe bomen. Wij zullen voortaan bij elke ruimtelijke ontwikkeling rond bomen zorgvuldig afwegen of dat wel de meest wenselijke optie is. Een volwassen boom heeft immers al veel geld gekost om hem zo groot te krijgen. Daarnaast heeft die een forse waarde opgebouwd; financieel (boomwaarde), maar ook op het gebied van luchtzuiverend vermogen en beeldkwaliteit. Het zou jammer zijn om die waarden niet te benutten. Tot slot kost het vervangen van bomen ook geld. De oude boom moet gerooid worden, er moet een goede ondergrondse plantplaats gemaakt worden en een nieuwe boom geplant worden. Daarna volgen nog extra kosten voor de nazorg van de jonge aanplant en eventueel inboet.

‘Wegwerpbomen’

Het voortijdig vervangen van bomen kan echter ook een heel bewuste keuze zijn. Soms is op voorhand al duidelijk dat de groeiruimte te beperkt is of dat de bomen op termijn te groot worden voor hun omgeving. De wens om deze bomen aan te planten kan echter zo groot zijn dat geaccepteerd wordt dat de bomen bijvoorbeeld maar 20 jaar meegaan en dan weer vervangen worden door nieuwe bomen. De boom wordt dan meer gezien als straatmeubilair om groen in de straat te brengen. Een keuze voor dit soort ‘wegwerpbomen’ betekent dat bij aanplant met een lagere investering kan worden volstaan. Het inrichten van een duurzame plantplaats kan immers voor een groot deel achterwege blijven. De investering komt echter wel in een hogere frequentie steeds terug. Per saldo zal dit dus niet goedkoper en zeker niet duurzaam zijn.

Tijdig vervangen

Om problemen met aftakelende bomen te voorkomen, is het belangrijk precies op tijd tot vervanging over te gaan. Niet te vroeg, maar zeker ook niet te laat. Afwachten tot het moment van aftakeling, betekent dat:

- bomen mogelijk op een onverwacht moment moeten worden vervangen. Verder uitstel is dan niet meer mogelijk;
- er mogelijk (te) veel lanen tegelijk moeten worden vervangen;
- er op dat moment wellicht geen budget aanwezig is voor vervanging.

We zouden op die manier de grip op de kwaliteit van het bomenbestand en de gelijkmatige inzet van onze capaciteit en middelen verliezen. Structureel vervangen moet daarom vast onderdeel uitmaken van het totale bomenbeheer. Hiervoor is het nodig:

1. structureel middelen te reserveren;
2. elke tien jaar een vervangingsplan op te stellen;
3. elk jaar een werkplan op te stellen.

Ad 1. Bomen hebben niet het eeuwige leven en moeten een keer vervangen worden. Als we dat weten zou het vreemd zijn als we niet tijdig middelen reserveren voor de vervanging van bomen. Aan de hand van het aantal bomen, de gemiddelde levensduur en de gemiddelde vervangingskosten kan een globale doorrekening gemaakt worden. Daarbij gaan we er vanuit dat bomen in de bebouwde kom een gemiddelde levensduur hebben van 60 jaar en bomen in het buitengebied 80 jaar. De gemiddelde vervangingskosten hangen sterk af van het kwaliteits- en ambitieniveau waarvoor gekozen wordt. Hier gaan we in het volgende hoofdstuk verder op in.

Ad 2. Andere disciplines in de openbare ruimte werken ook met vervangingsplannen. Dat is planmatig werken. Door deze ook voor bomen op te stellen, kan beter worden geprioriteerd en beter integraal worden gewerkt. Denk bijvoorbeeld aan de combinatie met een rioolrenovatie of een herprofilering van een weg. Een vervangingsplan kan ook de communicatie met burgers vergemakkelijken. Het is immers duidelijk welke bomen binnen een afzienbare tijdsspanne aan de beurt zijn voor vervanging.

Ad 3. Elk jaar moet opnieuw worden bekeken welke bomen uit het vervangingsplan het meest urgent moeten worden vervangen. Dit is afhankelijk van de toestand van de bomen, maar ook van andere factoren zoals het kunnen aansluiten bij andere projecten in de openbare ruimte.

Beleidskeuzes:
Voor de vervanging van bomen wordt voor de periode 2013-2023 een vervangingsplan opgesteld. Jaarlijks volgt daar een werkplan uit.

9.2.4. Zorgplicht flora en fauna

De zorgplicht vraagt nog een andere vorm van zorgvuldigheid. Artikel 2 van de Flora- en faunawet zegt dat menselijk handelen geen negatief effect mag hebben op flora en fauna. Is dat wel het geval, dan heeft de gemeente een ontheffing op de Flora- en faunawet nodig. Overtreding van deze wet is een economisch delict.

Wat moet?

Om te voorkomen dat er voor iedere handeling een ontheffing aangevraagd moet worden, kunnen we een door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) goedgekeurde gedragscode in het kader van de Flora- en faunawet van toepassing verklaren. Als we aantoonbaar volgens deze gedragscode werken, voldoen we aan de Flora- en faunawet. Voordat activiteiten in of nabij bomen plaatsvinden, moet een goede controle plaatsvinden op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna en zal overeenkomstig de gedragscode gewerkt moeten worden.

Quickscans flora en fauna

De uitvoering van maatregelen mag flora en fauna niet nadelig beïnvloeden. Daarom is het noodzakelijk te weten of op de locatie waar gewerkt wordt beschermde flora en/of fauna voorkomt of vaste rust- en verblijfplaatsen hiervan. Dit kan in beeld worden gebracht door een flora en fauna quickscan en, indien nodig een nader onderzoek. Als er beschermde soorten aanwezig zijn, dan zijn er de volgende mogelijkheden:

1. Er moet gewerkt worden volgens een goedgekeurde gedragscode.
2. Er moet ontheffing worden aangevraagd voor het overtreden van de relevante verbodsbepalingen die in de Flora- en faunawet genoemd worden.

Ad 1. Veelal eisen de gedragscodes dat er tijdens de planvorming van de werkzaamheden een plan van aanpak wordt geschreven voor het zorgvuldig handelen in het kader van de Flora- en faunawet. Medewerkers moeten volgens dat plan van aanpak werken. In een plan van aanpak kan staan dat er quickscans moeten worden uitgevoerd. Waar nodig, laten wij quickscans ruim van tevoren uitvoeren. Hiermee wordt onnodige vertraging in de werkzaamheden voorkomen.

Ad 2. Beschermde soorten mogen niet worden gedood, verjaagd, gevangen of verontrust. Uitvoering van werkzaamheden in of nabij bomen kan in strijd zijn met dit verbod. Als het onmogelijk is dit te voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Het ministerie van EL&I is uitvoerder van deze wet. Als gemeente stemmen wij onze kapactiviteiten af op deze wet. Daarnaast informeren wij anderen over deze wet.

Tijdstip van kappen

Om schade aan natuurwaarden te voorkomen controleren wij of er beschermde soorten gebruik maken van de te kappen boom. Veel voorkomende beschermde soorten in bomen zijn vleermuizen en broedvogels. Wij kappen zoveel mogelijk buiten het broedseizoen. Voor de meeste vogels is dit de periode van 15 maart tot en met 15 juli. In het geval van watervogels is dit van 15 maart tot en met 15 augustus. Als wij toch tijdens het broedseizoen willen kappen, controleren wij vooraf de bomen op de aanwezigheid van vogelnesten. Wanneer er geen beschermde

natuurwaarden worden aangetroffen, voeren wij de kap direct uit. Als wel beschermde natuurwaarden worden aangetroffen, stellen wij de kap uit.

Beleidskeuzes:

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden houden we rekening met de Flora- en faunawet en werken we volgens goedgekeurde gedragscodes. Dit verwachten we ook van onze aannemers.

Kapwerkzaamheden voeren we zoveel mogelijk buiten het broedseizoen uit. Wanneer dat niet lukt, controleren we vooraf de bomen op aanwezigheid van vogelnesten.

9.3. Boomschades

Boomschades komen veel voor. Grondwerken, bronbemalingen, bouwwerken, bouwverkeer maar ook groenonderhoud (maaaien) veroorzaken schades aan bomen. Dat is zorgelijk omdat boomschades leiden tot kwaliteitsvermindering van de bomen en dus stijging van de onderhoudskosten. Bomen die beschadigd zijn, vallen daarna vaak onder de 'verhoogde zorgplicht'. Er is dus extra onderzoek nodig. Daarnaast vertonen deze bomen vaak eerder dan normaal aftakelingsverschijnselen, met de bijbehorende beheerproblemen en –kosten. Tot slot raken sommige bomen zo sterk beschadigd dat voortijdige vervanging nodig is.

Voorkomen van schade

We proberen schades aan bomen zo veel mogelijk te voorkomen. Omdat ook veel externe partijen voor de gemeente werken is het belangrijk dat in alle aanleg- en onderhoudsbestekken bepalingen worden opgenomen over de omgang met boomschades.

Het aanleggen van kabels en leidingen is een bijzonder aandachtspunt. Kabels en leidingen liggen vaak over zeer lange lengtes en kunnen daarbij door diverse wortelpakketten gaan. Op het moment dat een nutsbedrijf kabels of leidingen gaat leggen, moet zij daarvoor toestemming vragen aan de gemeente. Op dat moment kunnen wij eisen stellen aan de uitvoering. Tracé, afstand tot bomen en wegzijde worden dan beoordeeld. Vanzelfsprekend zien we het strengst toe op de meest waardevolle bomen. Indien waardevolle bomen die op de 'Groene Kaart' staan in het geding dreigen te komen, kunnen wij voorschrijven dat er een bomeneffectanalyse wordt uitgevoerd. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de gevolgen van de voorziene werkzaamheden. Bij graaf-

Boomschades zorgen voor kwaliteitsvermindering en hogere onderhoudskosten

werkzaamheden is het van belang dat voldoende afstand tot de boom bewaard wordt en dat stabiliteitswortels niet beschadigd raken. Wanneer wij dat noodzakelijk vinden, schrijven we voor dat sleufloze technieken gebruikt worden.

Afhandelen van schade

Bij kleinere schades, zoals bijvoorbeeld maaischade, kan (als het bestek of de opdracht daarin voorziet) een boete worden opgelegd. Als grotere schade ontstaat aan bomen (bijvoorbeeld bij aanrijdingen of bij graafschades), wordt deze geclaimd bij de (verzekering van de) veroorzaker. Dit claimen dient meerdere doelen. Enerzijds ontvangen we een geldelijke vergoeding voor de veroorzaakte schade, anderzijds gaat van een schadeclaim ook een waarschuwende werking uit voor een volgende keer. Schades aan bomen worden getaxeerd door middel van de landelijk erkende taxatiemethode van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen (NVTB). Ontvangen schadevergoedingen worden toegevoegd aan het gemeentelijk Bomenfonds.

Beleidskeuzes:
In alle aanleg- en onderhoudsbestekken wordt een standaard boetebepaling opgenomen voor het beschadigen van bomen.
Bij grotere schades wordt de schade getaxeerd volgens de methode van de NVTB en vervolgens geclaimd bij de veroorzaker.
Ontvangen schadevergoedingen worden toegevoegd aan het Bomenfonds.

9.4. Voorpootrecht

In paragraaf 3.4.6 zijn de positieve waarden en de knelpunten ten aanzien van het voorpootrecht benoemd. Voorpootrecht is in feite een stukje cultuurhistorisch erfgoed dat kenmerkend is voor onze streek. Om die reden zouden we er voor kunnen kiezen om het voorpootrecht te koesteren. In Laarbeek is in het verleden op diverse plaatsen voorpootrecht afgekocht of is het bij ruilverkavelingen opgeheven. Het gevolg is dat voorpootrecht in Laarbeek alleen nog erg versnipperd voorkomt en dat er van een landschappelijke structuur die hoort bij voorpootrecht (veel populieren en wilgen die ook geoogst en herplant worden) zoals in bijvoorbeeld De Meerij, feitelijk nauwelijks nog sprake is.

Concreet zouden wij het liefste willen dat:

- Locaties waar voorpootrecht op rust, worden beplant, zodat lanen volledig blijven.
- Een sortiment wordt toegepast dat in de omgeving past en aansluit op de landschappelijke structuur. Dus geen gecultiveerde soorten die geen relatie hebben met het buitengebied.

Onze sturingsmogelijkheden hierin zijn echter zeer beperkt. Het betreft immers bomen in eigendom van een particulier. Het merendeel van de bomen valt bovendien buiten het vergunningstelsel omdat:

- het vaak eenrijige populieren en wilgen langs wegen of landbouwgronden betreft. Die vallen sowieso niet onder een kapverbod omdat dat vanuit de Boswet niet is toegestaan.
- de meeste locaties met voorpootrecht geen onderdeel uitmaken van een structuur die op de 'Groene Kaart' is opgenomen.

Sturing door middel van een kapverbod of herplantplicht is daarom niet mogelijk.

Communiceren

Het is een overheidstaak om te zorgen voor een fraai en leefbaar buitengebied. Wij willen dat de voorpootrechten in Laarbeek worden gebruikt ter verfraaiing van het landschap. Wij zijn hierin echter afhankelijk van de medewerking van voorpootrechthouders. Door middel van communicatie sturen wij op het gebruik van voorpootrecht.

Veel knelpunten met voorpootrechten komen voort uit onwetendheid. Daarom zorgen wij voor duidelijke informatie naar voorpootrechthouders. Wij informeren hen over:

- De bijzondere cultuurhistorische betekenis van dit recht;
- De meerwaarde die het heeft (of kan hebben) voor natuur en landschap;
- De rechten van een voorpootrechthouder;
- De plichten van een voorpootrechthouder;
- De consequenties als een voorpootrechthouder niet aan zijn plichten voldoet;
- De partijen waar zij terecht kunnen voor informatie of advies.

***Voorpootrecht in Aarle-Rixtel:
populieren langs de Beekseweg***

De gemeenten Sint-Oedenrode en Schijndel werken met een meldingsplicht voor voorpootrechthouders die hun bomen gaan rooien. Hiermee blijven ze in contact met de partijen die in hun bermen rooien en planten. Zo kunnen ze ook voorwaarden stellen aan het rooi- en plantwerk (veilig werken, berm netjes afwerken enz.) Voor Laarbeek zou dat ook een optie kunnen zijn.

Overnemen

Wij nemen voortaan niet actief voorpootrechten meer over. We kiezen er voor om onze schaarse middelen niet meer te besteden aan het afkopen van voorpootrechten. We besteden deze middelen liever aan het op orde houden van ons eigen bomenbeheer. Als echter een voorpootrechthouder aangeeft geen gebruik meer te willen maken van zijn recht, kunnen wij dit van hem overnemen. Hiermee voorkomen we dat gaten ontstaan in lanen. Afhankelijk van de staat van de bomen, maken we afspraken over het overnemen van de bomen, of het boomvrij opleveren van de berm. Vervolgens wordt de overname notarieel vastgelegd. De gemeente betaalt alleen de notariële kosten. De voorpootrechthouder is van zijn plichten ontheven en de gemeente heeft de berm weer geheel ter beschikking.

Beleidskeuzes:

Wij kopen geen voorpootrechten meer af. Als een voorpootrechthouder zijn voorpootrecht over wil dragen aan de gemeente betalen wij alleen de notariskosten.

Wij lichten voorpootrechthouders voor over het voorpootrecht, het gewenste gebruik daarvan en de rechten en plichten die daar bij horen.

10. Financiële en organisatorische consequenties

In dit hoofdstuk gaan we in op de financiële en organisatorische consequenties van dit nieuwe bomenbeleidsplan. Vragen als ‘wat kost het bomenbeheer?’ en ‘welke werkzaamheden doen we zelf en wat besteden we uit?’ worden in dit hoofdstuk beantwoord.

10.1. Zelf doen of uitbesteden

Voor alle werkzaamheden met betrekking tot het bomenbeheer geldt dat ze zowel uitbesteed kunnen worden als in eigen beheer door de gemeentelijke buitendienst kunnen worden gedaan. We zullen dus een afweging moeten maken welke werkzaamheden we het beste zelf kunnen doen en wat we het beste kunnen uitbesteden. Uitgangspunt is daarbij dat de volgens de begroting beschikbare buitendiensturen volledig en optimaal worden benut. Het gaat om 1.250 uren op de begrotingspost ‘openbaar groen’ en 1.600 buitendiensturen op de begrotingspost ‘boombeheer’. In totaal zijn er dus 2.850 buitendiensturen beschikbaar voor het totale bomenbeheer.

In hoofdstuk 9 is aangegeven dat controleren en snoeien de belangrijkste werkzaamheden binnen het bomenbeheer zijn. Er zijn echter nog meer werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Bij jonge bomen staan vaak boompalen. Die moeten jaarlijks gecontroleerd worden en uiteindelijk na enkele jaren verwijderd worden. Aan jonge bomen moet in droge periodes ook water gegeven worden. En bij diverse bomen moet jaarlijks stamopschot (dunne takken die op de boomstammen gaan groeien) verwijderd worden. En tenslotte moet inboet (vervanging van afgestorven of uitgevallen bomen) plaatsvinden. Deze bijkomende werkzaamheden werden, en worden allemaal door onze eigen buitendienst uitgevoerd.

De boomcontroles

De boomcontroles kunnen gesplitst worden in de reguliere VTA-controles en de nadere onderzoeken. De nadere onderzoeken vragen vaak zeer specifieke kennis en onderzoeksinstrumenten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan trekkrachtproeven om de stabiliteit van een boom te kunnen bepalen. Dit zijn werkzaamheden die wij niet in eigen beheer uit kunnen voeren. Bovendien is het ook verstandiger om dit door een externe partij te laten uitvoeren om discussies over de onafhankelijkheid te voorkomen. Dit ligt anders voor de reguliere VTA-controles. Het is prima mogelijk om deze werkzaamheden in eigen beheer uit te voeren. Daardoor houden we als boombeheerder ‘feeling’ met ons bomenbestand. Bovendien zijn het werkzaamheden die niet erg tijdgebonden zijn en flexibel ingepland kunnen worden. Binnenkort zijn alle Laarbeekse bomen door een externe boomadviseur VTA-gecontroleerd waardoor sprake is van een goede nulmeting. Daarbij zijn alle boom- en inspectiegegevens volledig digitaal verwerkt (zowel grafisch als in een database). Dit is dus een ideaal vertrekpunt om de reguliere VTA-controles voortaan zelf ter hand te nemen. Daarom kiezen we er voor om een viertal medewerkers van binnen- en buitendienst op te leiden tot VTA-controleur en met ingang van 2013 de reguliere VTA-controles zelf uit te gaan voeren.

Snoeiwerkzaamheden

Het uitvoeren van snoeiwerk aan bomen vraagt vakkennis en kan niet door iedereen zomaar uitgevoerd worden. Binnen onze eigen buitendienst zijn enkele vakkundige medewerkers beschikbaar die prima in staat zijn om snoeiwerkzaamheden vakkundig uit te voeren. Wanneer snoeiwerkzaamheden worden uitbesteed is het belangrijk om eisen te stellen met betrekking tot deskundigheid van de uitvoerende personen.

Bomen snoeien door de Laarbeekse buitendienst

Gezien het hoge aantal beschikbare buitendiensturen en de aanwezigheid van de benodigde vakkennis kiezen wij ervoor om een groot deel van het snoeiwerk door de eigen buitendienst te blijven uitvoeren. Daarbij zal vooral ingezet worden op de uitvoering van het reguliere snoeiwerk (begeleidingssnoei en onderhoudssnoei). Voor het meer specifieke, en veelal eenmalige, snoeiwerk aan bomen met achterstallig of verwaarloosd onderhoud zullen wij externe partijen inschakelen. Ook het snoeien en leiden van lei- en vormbomen blijven wij, evenals de afgelopen jaren, uitbesteden.

Vervangen van bomen

Wanneer bomen aan het einde van hun levensduur komen, is vervanging aan de orde. Het grootste deel van de vervangingskosten zit in de aankoop van materialen (bomen, boompalen, bomenzand). Het uitvoeren van de werkzaamheden bij nieuwe aanplant wordt bij grotere, integrale, projecten vaak gecombineerd met andere civieltechnische werkzaamheden en uitbesteed aan een aannemer. De praktijk leert dat bij ongeveer 25% van de vervangingen de werkzaamheden door onze eigen buitendienst worden uitgevoerd.

10.2. Kosten onderhoud en vervanging van bomen

In de hierna volgende paragrafen wordt aan de hand van normbedragen een berekening gemaakt van de kosten van het bomenbestand van de gemeente Laarbeek. De normbedragen zijn afkomstig uit aanbestedingen die Cobra Boomadviseurs heeft begeleid. Het gaat dus om marktconforme eenheidsprijzen. We maken daarbij onderscheid in de kosten van onderhoud van bomen binnen de dorpskommen en in het buitengebied en de kosten van vervanging van bomen.

10.2.1. Kosten onderhoud bomen in de dorpskommen

Nagenoeg alle bomen die staan in de dorpskommen zijn reeds opgenomen in het geautomatiseerde groenbeheersysteem. Deze bomen zijn onderverdeeld naar de zeven hoogteklassen zoals die landelijk door het CROW worden gehanteerd (zie paragraaf 3.5.3). Aan elke hoogteklasse zijn andere normbedragen gekoppeld omdat vooral de hoogte van een boom bepaalt welk materieel (hoogwerker, stokzaag) gebruikt moet worden. Op basis van deze onderverdeling kunnen we een goede inschatting maken van de totale beheer- en onderhoudskosten van deze ongeveer 12.000 bomen. Aan de hand van normbedragen (bron: Cobra Boomadviseurs op basis van aanbestedingen elders) is een berekening gemaakt van de totale kosten. We kiezen bij ons bomenbeheer voortaan voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. Dat betekent dat het aantal bomen op termijn zal verminderen. Daarom is het gerechtvaardigd om in de berekeningen het aantal bomen met 5% te verminderen en te rekenen met een totaal aantal bomen van 11.400. In tabel 1 is het totaaloverzicht van de kosten van beheer en onderhoud van de bomen in de dorpskommen (exclusief vervangingskosten) opgenomen.

Jaarlijkse kosten bomenbeheer binnen de dorpskommen exclusief vervanging							
Omschrijving werk	Uren binnendienst	Uren buitendienst	Kosten binnendienst	Kosten buitendienst	Kosten uitbesteed werk	Totale kosten	Toelichting
Werkvoorbereiding / dienstverlening burger:							
Werkvoorbereiding door binnendienst:	170		€ 14.348			€ 14.348	1)
Klachtenafhandeling, werk stormschade, e.d.:		101		€ 6.010		€ 6.010	2)
Kosten beheerpakket:					€ 1.680	€ 1.680	3)
Overige uitgaven / onvoorzien:					€ 2.500	€ 2.500	
Boomcontroles:							
VTA-controle basis:	60	127	€ 5.064	€ 7.557		€ 12.621	4)
Attentiebomen en nader onderzoek:					€ 2.352	€ 2.352	5)
Snoeiwerkzaamheden:							
Begeleidingssnoei standaard:		229		€ 13.626	€ 2.118	€ 15.744	6)
Begeleidingssnoei achterstallig:		73		€ 4.344	€ 4.394	€ 8.738	7)
Begeleidingssnoei verwaarloosd:					€ 268	€ 268	5)
Onderhoudssnoei standaard:		162		€ 9.639	€ 2.997	€ 12.636	8)
Onderhoudssnoei achterstallig:		57		€ 3.392	€ 3.444	€ 6.836	7)
Snoeien bol-, lei- en fruitbomen:					€ 8.043	€ 8.043	5)
Verwijderen stamopschot:		25		€ 1.488		€ 1.488	2)
Overige werkzaamheden boombeheer:							
Controle boompalen en boombanden:		27		€ 1.607		€ 1.607	2)
Vervangen/verwijderen boompalen en boombanden:		3		€ 179		€ 179	2)
Watergeven jonge bomen:		27		€ 1.607		€ 1.607	2)
Inboeten (vervangen) dode bomen:		45		€ 2.678		€ 2.678	2)
Leiden leibomen:					€ 214	€ 214	5)
Totaal bomenbeheer exclusief vervanging:	230	876	19.412	52.127	28.010	€ 99.549	
Toelichting:							
uurtarief binnendienst = € 84,40 uurtarief buitendienst = € 59,50 uurtarief inhuur hoogwerker = € 18,50			1) 120 uur bomenbeheerder, 50 uur beleidsadviseur 2) uitvoering volledig door de buitendienst 3) abonnement digitale beheeromgeving 4) 60 uur bomenbeheerder, 127 uur buitendienst 5) volledig uitbesteden 6) uitvoering buitendienst, incl. huur hoogwerker voor 50% van het werk 7) 50% uitvoering buitendienst, overig uitbesteden 8) uitvoering buitendienst, incl. huur hoogwerker voor alle werk				

Tabel 1: Jaarlijkse kosten bomenbeheer binnen de dorpskommen exclusief vervanging

10.2.2. Kosten onderhoud bomen in het buitengebied

De ongeveer 23.000 bomen in het buitengebied zijn nog niet allemaal opgenomen in een geautomatiseerd beheersysteem. Ook zijn deze bomen nog niet allemaal geïnventariseerd en gecontroleerd. Het is dus nog niet mogelijk om de exacte kosten van het onderhoud voor deze bomen te bepalen.

Omdat ruim 1/3 deel van de bomen in het buitengebied inmiddels wel al is geïnventariseerd, is het wel goed mogelijk om door middel van extrapolatie de kosten reëel in te schatten. Ook hier geldt dat de bomen ingedeeld zijn in zeven hoogteklassen waaraan aparte normbedragen zijn gekoppeld. En omdat we ook in het buitengebied kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit in ons bomenbeheer wordt voor de berekening het aantal bomen verlaagd. In het buitengebied staan in veel lanen de bomen dicht bij elkaar. Vaak zit er maar ongeveer acht meter tussen terwijl een tussenafstand van 10 of 12 meter voor de ontwikkeling van de bomen veel gunstiger is. Wanneer vervanging van lanen aan de orde is, zal het aantal bomen naar schatting dan ook met minimaal 10% verminderen als gevolg van een grotere onderlinge plantafstand. We kiezen er daarom voor om in de berekeningen het aantal bomen met 10% te verminderen en uit te gaan van een totaal aantal bomen van 20.700. In tabel 2 is het totaaloverzicht van de kosten van beheer en onderhoud van de bomen in het buitengebied (exclusief vervangingskosten) opgenomen.

Jaarlijkse kosten bomenbeheer buitengebied exclusief vervanging							
Omschrijving werk	Uren binnendienst	Uren buitendienst	Kosten binnendienst	Kosten buitendienst	Kosten uitbesteed werk	Totale kosten	Toelichting
Werkvoorbereiding / dienstverlening burger:							
Werkvoorbereiding door binnendienst:	570		€ 48.108			€ 48.108	1)
Klachtafhandeling, werk stormschade, e.d.:		99		€ 5.891		€ 5.891	2)
Kosten beheerpakket:					€ 3.120	€ 3.120	3)
Overige uitgaven / onvoorzien:					€ 2.500	€ 2.500	
Boomcontroles:							
VTA-controle basis:	120	232	€ 10.128	€ 13.804		€ 23.932	4)
Attentiebomen en nader onderzoek:					€ 5.168	€ 5.168	5)
Snoeiwerkzaamheden:							
Begeleidingssnoei standaard:		229		€ 13.626	€ 2.118	€ 15.744	6)
Begeleidingssnoei achterstallig:		212		€ 12.614	€ 12.679	€ 25.293	7)
Begeleidingssnoei verwaarloosd:					€ 90	€ 90	5)
Onderhoudssnoei standaard:		465		€ 27.668	€ 8.603	€ 36.271	8)
Onderhoudssnoei achterstallig:		81		€ 4.820	€ 4.882	€ 9.702	7)
Verwijderen stamopschot:		32		€ 1.904		€ 1.904	2)
Overige werkzaamheden boombeheer:							
Controle boompalen en boombanden:		21		€ 1.250		€ 1.250	2)
Vervangen/verwijderen boompalen en boombanden:		3		€ 179		€ 179	2)
Watergeven jonge bomen:		29		€ 1.726		€ 1.726	2)
Inboeten (vervangen) dode bomen:		52		€ 3.094		€ 3.094	2)
Totaal bomenbeheer exclusief vervanging:	690	1.455	€ 58.236	€ 86.576	€ 39.160	€ 183.972	
Toelichting:							
uurtarief binnendienst = € 84,40 uurtarief buitendienst = € 59,50 uurtarief inhuur hoogwerker = € 18,50			1) 540 uur bomenbeheerder, 150 uur beleidsadviseur 2) uitvoering volledig door de buitendienst 3) abonnement digitale beheeromgeving 4) 120 uur bomenbeheerder, 232 uur buitendienst 5) volledig uitbesteden 6) uitvoering buitendienst, incl. huur hoogwerker voor 50% van het werk 7) 50% uitvoering buitendienst, overig uitbesteden 8) uitvoering buitendienst, incl. huur hoogwerker voor alle werk				

Tabel 2: Jaarlijkse kosten bomenbeheer buitengebied exclusief vervanging

10.2.3. Kosten vervanging van bomen

Bomen hebben niet het eeuwige leven. De ene boom blijft langer staan dan de andere boom, maar we weten dat elke boom op termijn een keer vervangen moet worden. Het is dan ook van belang om hier middelen voor te reserveren. De vervanging van een kleine boom kost uiteraard minder dan de vervanging van een grote boom. Dat geldt voor het rooien van de oude boom, maar ook voor het inrichten van de plantplaats voor de nieuwe boom. Maar het grootste verschil in vervangingskosten zit in de standplaats van de nieuwe boom. Is die in open grond (gras of beplanting) of in verharding? Het inrichten van een plantplaats voor een boom in verharding is tot wel vier keer duurder dan een boom planten in open grond. Het loont dus zeer de moeite om altijd serieus te overwegen of een boom in verharding geplant moet worden of dat er alternatieven zijn waarbij de boom in open grond geplant kan worden. Bovendien hebben bomen in open grond een veel betere groei en minder beheerproblemen in de toekomst. De goedkoopste oplossing is echter om altijd serieus te kijken naar het behoud en de inpassing van bomen bij bijvoorbeeld renovaties. Als een boom langer mee kan, scheelt dat veel geld. Er worden regelmatig bomen weggehaald op het moment dat ze eigenlijk optimaal hun functie vervullen. Onbewust en onbedoeld kiezen we daarmee vaak voor kapitaalvernietiging.

Zoals in paragraaf 9.2.3 al is aangegeven gaan we er in Laarbeek vanuit dat een boom in de dorpskommen gemiddeld 60 jaar oud wordt en dan vervangen moet worden. Voor bomen in het buitengebied rekenen we met 80 jaar. Wanneer we rekenen met een totaal aantal bomen van 32.100 stuks (11.400 bomen in de dorpskommen en 20.700 bomen in het buitengebied) betekent dat, dat er gemiddeld elk jaar ongeveer 450 bomen vervangen zouden moeten worden. De hoogte van het totale vervangingsbudget bepaalt volgens welke kwaliteit de vervanging kan worden uitgevoerd. In de meest optimale variant moet uitgegaan worden van gemiddeld € 465,- per boom. Dat zou betekenen dat er op jaarbasis bijna € 210.000,- nodig zou zijn. In de meest minimale variant, waarin wordt volstaan met een kleine maat boom en geen groeiplaatsverbeteringen, kan volstaan worden met € 100,- per boom. In dat geval is er op jaarbasis € 45.000,- nodig voor de vervanging van bomen. Opgemerkt moet worden dat de minimale variant niet duurzaam is en dat er door de besparing op groeiplaatsverbeteringen in de toekomst weer (du-) beheermaatregelen nodig zijn. Ook zullen de bomen hun normale omlooptijd niet halen.

Afhankelijk van de kwaliteit en het ambitieniveau dat gekozen wordt, variëren de vervangingskosten dus van € 210.000,- tot € 45.000,- per jaar. Hierin zijn ook de kosten opgenomen van de uren van onze eigen buitendienst aan de vervanging van bomen besteedt. Dat gaat in totaal om 269 uren waarvan de kosten op 16.006,00 uitkomen.

10.3. Beschikbare middelen voor boombeheer in Laarbeek

In de Laarbeekse begroting zijn de kosten van het bomenbeheer over een tweetal begrotingsposten verdeeld. Het onderhoud van bomen die in de dorpskommen in de plantsoenen staan wordt betaald uit de begrotingspost 'Openbaar groen'. Het overige bomenbeheer wordt bekostigd via de begrotingspost 'Bomenbeheer'. Omdat er feitelijk geen verschil zit tussen de wijze van bomen beheren in de dorpskommen en in het buitengebied, zou overwogen kunnen worden om alle middelen in de begrotingspost 'Bomenbeheer' samen te brengen. De totaal op dit moment beschikbare middelen staan in tabel 3 vermeld.

Huidige opbouw begroting m.b.t. bomenbeheer		
Begrotingspost	Aantal uren	Kosten
Begrotingspost 'Openbaar groen'		
Urenbesteding binnendienst:	230	€ 19.412
Urenbesteding buitendienst:	1.000	€ 59.500
Budget in euro's op de begroting:		€ 30.000
Totaal:		€ 108.912
Begrotingspost 'Bomenbeheer'		
Urenbesteding binnendienst:	690	€ 58.236
Urenbesteding buitendienst:	1.600	€ 95.200
Budget in euro's op de begroting:		€ 59.403
Totaal:		€ 212.839
Totaal beschikbaar budget in 2013:		€ 321.751

Tabel 3: Huidige opbouw begroting m.b.t. bomenbeheer

Uit bovenstaande tabel blijkt dat we per jaar € 321.751,00 beschikbaar hebben voor het totale bomenbeheer. Gemiddeld geven we in Laarbeek € 10,88 per boom uit aan bomen binnen de dorpskommen en € 10,28 per boom aan bomen in het buitengebied. Daarmee zitten we in vergelijking met de beheerkosten bij andere gemeenten rond het gemiddelde.

De eerste prioriteit ligt bij het planmatig uitvoeren van het bomenonderhoud (boomcontroles en snoeiwerkzaamheden). Door dit meer gestructureerd uit te voeren kan in de toekomst wellicht een efficiëntieslag gemaakt worden waarmee geld bespaard kan worden. Bovendien kan door goed onderhoud de levensduur van bomen verlengd worden. Voor de uitvoering van het onderhoud aan de bomen binnen de bebouwde kommen en in het buitengebied is in totaal jaarlijks een bedrag nodig van € 283.521,00. Dat betekent dat er voor vervanging van bomen jaarlijks nog € 38.230,00 resteert, waarvan € 16.006,00 in de vorm van buitendiensturen. Aanvullend hierop is via het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie Laarbeek € 200.000,00 beschikbaar voor een laanbomenproject waarbij bomen vervangen worden door landschappelijk beter passende soorten. En soms zullen zaken uit het Bomenfonds medegefinancierd kunnen worden (als sprake is van een verbetering van groene kwaliteit). Maar dan zal het slechts gaan om aanvullingen van enkele duizenden euro's per jaar.

Concreet betekent dit dat er gedurende de looptijd van dit bomenbeleidsplan (6 jaar) in totaal ongeveer € 450.000,00 beschikbaar is voor vervanging van bomen waarvan € 100.000,00 in de vorm van buitendiensturen. Omgerekend hebben we dus € 75.000,00 per jaar beschikbaar. In paragraaf 10.2.3 is uiteengezet dat we gemiddeld ongeveer 450 bomen per jaar zouden moeten vervangen. Dat betekent dat er € 167,00 per boom beschikbaar is voor vervanging. Daarmee kunnen we de vervanging van bomen op de meest urgente locaties uitvoeren tegen een kwaliteitsniveau dat iets boven het minimum ligt. Het is wel belangrijk om daarbij de juiste prioriteiten te stellen en zo min mogelijk bomen te vervangen die boomtechnisch gezien nog prima in orde zijn. Het budget is immers krap en voorkomen moet worden dat halverwege de planperio-

de blijkt dat we de verkeerde prioriteiten gesteld hebben. Het opstellen van een meerjarig bomenvervangingsplan kan een handig hulpmiddel zijn om hierin de juiste keuzes te maken. Met het beschikbare budget kunnen we dus een basisniveau waarborgen waar het gaat om de vervanging van gemeentebomen. Echter, wanneer echt grootschalige vervangingen aan de orde zijn of als er een hoger kwaliteitsniveau gewenst wordt, zal er incidenteel aanvullend budget gezocht moeten worden voor boomvervangingen. Dat kan bijvoorbeeld door meevallers in te zetten, maar ook het werven van subsidies is een mogelijke optie. Bij civieltechnische of bouwkundige projecten waarbij bomen voortijdig vervangen moeten worden (terwijl ze boomtechnisch gezien nog niet aan vervanging toe zijn), is het redelijk om de vervanging (gedeeltelijk) uit het betreffende projectbudget te betalen. Het project is immers de reden van een vervanging die anders nog niet nodig was geweest.

10.4. Bomenfonds en bijdrageregeling waardevolle bomen

Bij de vaststelling van het vigerende kapbeleid heeft de gemeenteraad een zogenaamd Bomenfonds ingesteld. In dat fonds zijn bedragen gestort die zijn ontvangen in de vorm van 'financiële herplant' voor gekapte bomen op locaties waar fysiek geen nieuwe boom teruggeplant kon worden. Ook zijn bedragen die verzekeringen hebben uitbetaald als gevolg van aanrijdingschades bij bomen in het Bomenfonds gestort. En tenslotte worden eventuele overschotten op het bomenbeheer in de jaarlijkse exploitatie toegevoegd aan het Bomenfonds. Niet elke euro uit het Bomenfonds mag vrij besteed worden. Bedragen die zijn ontvangen in de vorm van 'financiële herplantplichten' mogen alleen maar worden aangewend voor het herplanten van nieuwe bomen. De gemeente heeft daarmee immers de herplantplicht overgenomen van de eigenaar die een boom gekapt heeft. Geld dat op een andere manier in het Bomenfonds gevloeid is (bijvoorbeeld vergoedingen voor boomschades, rentetoevoegingen) mag wel vrij besteed worden. Dit betekent dat er een scheiding aangebracht moet worden binnen het Bomenfonds.

Ook de beleidskeuzes die met betrekking tot compensatie en herplant gemaakt zijn in hoofdstuk 6 hebben gevolgen voor de opbouw van het Bomenfonds. Daar maken we immers onderscheid in echte herplant en compensatie van groene kwaliteit. Beiden kunnen leiden tot de inbreng van financiële middelen in het Bomenfonds. Alleen bij herplant moet het bedrag ook feitelijk worden uitgegeven aan het planten van een nieuwe boom. Bij compensatie van groene kwaliteit mag het bedrag ook op een andere manier in groen of bomen geïnvesteerd worden.

Tenslotte hebben we er in paragraaf 5.5 voor gekozen om de Bijdrageregeling voor het behoud van waardevolle bomen daadwerkelijk te activeren. Particuliere boomeigenaren kunnen dan een subsidie krijgen voor bepaalde maatregelen die bijdragen aan het behoud van de boom. Deze subsidie wordt bekostigd uit het Bomenfonds. Alleen mogen hiervoor niet de middelen die afkomstig zijn van 'financiële herplantplichten' worden ingezet.

Samenvattend komt het er op neer dat er vijf inkomstenbronnen zijn voor het Bomenfonds:

1. Euro's afkomstig van financiële herplantplichten die alleen maar ingezet mogen worden voor herplant van bomen (financiële herplantplichten);
2. Euro's afkomstig uit compensatievergoedingen voor de kap van gemeentelijke bomen, bestemd voor verbetering van groene kwaliteit;

3. Euro's ontvangen van verzekeringsmaatschappijen als vergoeding voor door derden veroorzaakte boomschades. De besteding is vrij;
4. Euro's als gevolg van rentetoevoegingen. De besteding is vrij.
5. Eventuele overschotten op het bomenbeheer in de jaarlijkse exploitatie. De besteding is vrij.

Het is dus van belang om een administratie bij te houden wat de afkomst is van de middelen in het Bomenfonds en waaraan welke bedragen worden uitgegeven. Op die manier is altijd transparant hoe we omgaan met de compensatieregeling en op welke wijze we het behoud van waardevolle bomen financieel ondersteunen.

Per 31 december 2011 kende het Bomenfonds een positief saldo van € 65.100,00. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen:

- € 18.400,00 afkomstig van financiële herplantplichten die de gemeente daarmee overgenomen heeft. Dit geld moet ook aan feitelijke herplant besteed worden;
- € 10.300,00 afkomstig van compensatievergoedingen voor de kap van gemeentelijke bomen, inzetbaar voor verbetering van groene kwaliteit (inclusief waardevolle bomen);
- € 19.000,00 afkomstig van vergoedingen voor door derden veroorzaakte boomschades;
- € 17.400,00 afkomstig van rentetoevoegingen en exploitatieoverschotten.

Concreet betekent dit dat via het Bomenfonds op dit moment € 46.700,00 beschikbaar is voor de Bijdrageregeling voor het behoud van waardevolle bomen. Zodra de 'Groene Kaart' gereed is, wordt ook duidelijk hoeveel particuliere waardevolle bomen daarop staan. Op dit moment is de inschatting dat het om maximaal 300 bomen zal gaan. Met de subsidievoorwaarden zoals die geformuleerd zijn in bijlage 6, is onze inschatting dat voor de Bijdrageregeling ongeveer € 10.000,00 per jaar nodig is. Daarnaast bieden we de particuliere eigenaren van waardevolle bomen de mogelijkheid om met de gemeente een overeenkomst af te sluiten waarbij vanuit de gemeente gezorgd wordt voor een periodieke boomveiligheidscontrole met onderhoudsadvies. Dit wordt uitgevoerd door een externe partij. Hiervoor is per jaar een budget nodig van maximaal € 1.500,00 dat eveneens ten laste van het Bomenfonds wordt gebracht. Gezien de ontwikkeling van het Bomenfonds in de afgelopen vier jaar is de verwachting gerechtvaardigd dat het momenteel beschikbare budget en de toekomstige aanvullingen voldoende zijn om de Bijdrageregeling de komende jaren duurzaam in stand te kunnen houden.

11. Participatie en communicatie

Communicatie over bomen is erg belangrijk. Het is informatief en vaak voor veel mensen ook educatief. Het zorgt voor een stukje natuurbewustzijn. Bovendien is het erg belangrijk om aan mensen duidelijk te maken waarom de gemeente bepaalde keuzes maakt en dat zij daarbij belangen van mensen, maar ook belangen van bijvoorbeeld natuur, milieu of volksgezondheid mee moet wegen. Een goede communicatie kweekt begrip voor deze belangenafweging en de uitkomst daarvan. Met participatie kan het draagvlak voor bomenbehoud en het investeren daarin nog verder verhoogd worden. Door mensen op allerlei manieren een actieve rol te geven kan het bomenbeleid een breed gedragen plan worden dat 'van iedereen is'. Maatschappelijke organisaties, burgers, bedrijven en gemeente kunnen elkaar aanvullen. Samen zorgen we voor behoud van de meest waardevolle bomen en een goede kwaliteit en diversiteit van het Laarbeekse bomenbestand.

11.1. Participatie en inspraak

Laarbeek betreft burgers, bedrijven en belangengroepen zoveel mogelijk bij haar besluitvorming. Ook bij besluitvorming rondom bomen is dat het geval. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor de klankbordgroep Groen waarin diverse maatschappelijke organisaties zoals IVN Laarbeek, ZLTO, Stichting Laarbeeks Landschap en de Heemkundekringen zitting in hebben. In de klankbordgroep worden plannen van de gemeente in een vroegtijdig stadium besproken en bijgestuurd. De klankbordgroep voorziet de gemeente gevraagd en ongevraagd van advies.

Formele inspraak en bezwaarmogelijkheden zijn er als er een omgevingsvergunning nodig is om houtopstanden die op de 'Groene Kaart' staan of gemeentelijke bomen te kappen. Daarbij volgen we de procedures zoals omschreven in de Algemene wet bestuursrecht. Aanvragen en besluiten over omgevingsvergunningen worden altijd gepubliceerd zodat betrokkenen er hun mening over kunnen geven.

In het groenbeleids- en -structuurplan is vastgelegd hoe de gemeente Laarbeek omgaat met inspraak door burgers en bedrijven. Met het bomenbeleid sluiten we daar op aan. We willen burgers en bedrijven zoveel mogelijk betrekken bij wat er in de gemeente gebeurt. Maar het is niet mogelijk dat ze overal in dezelfde mate inspraak op hebben. Wij kunnen geen consistent beleid voeren en eenduidige boomstructuren creëren als we steeds toe zouden moeten geven aan diverse individuele belangen. Vanzelfsprekend nemen we de mening van groepsvertegenwoordigers wel mee in onze overwegingen voor de uiteindelijke beslissing. Naast de al genoemde klankbordgroep Groen zijn ook de dorpsraden belangrijke gesprekspartners. In woonstraten is juist de inbreng van de buurtbewoners erg gewenst. Het groen in de woonstraten staat ten dienste van het woongenot van die specifieke groep burgers.

Burgers en bedrijven mogen meedenken en meebeslissen over de planvorming binnen de kaders die de gemeente stelt. Mee kunnen denken met de gemeente is belangrijk, maar dat betekent niet dat we het altijd iedereen naar de zin kunnen maken.

Het is belangrijk om betrokkenen vooraf inzicht te geven in de wijze van inspraak en wat de ruimte is om invloed op de planvorming uit te oefenen. Daarbij bestaat onderscheid in het participatieniveau. Hoe hoger het maatschappelijk belang van een boom, hoe lager het participatieniveau van individuele burgers.

In een schema uitgewerkt ziet de participatie er dan als volgt uit:

Groenstructuur	Betrokkenheid	Participatievorm
Primaire boomstructuur Groenvlakken buitengebied Hoofdgroenstructuur Waardevolle bomen	Van belang voor alle inwoners van de gemeente.	Informeren.
Secundaire boomstructuur Wijkgroen	Van belang voor de bewoners van de buurt/wijk.	Raadplegen, adviseren, coproduceren.
Overige bomen Overig groen	Alleen van belang voor de direct omwonenden.	Adviseren, coproduceren, meebeslissen of zelfbeheer.

11.2. Communicatie, voorlichting en educatie

Laarbeek is een groene gemeente. Dat is een enorme kwaliteit en die dragen we nog te weinig uit. Groen en bomen mogen veel meer in de etalage gezet worden. Een goede communicatie is daarbij onontbeerlijk. Communicatie is onmisbaar om het in dit plan geformuleerde bomenbeleid ook goed tot uitvoering te kunnen laten komen. Als gemeente moeten we uitleggen waarom we bepaalde keuzes maken in het bomenbeheer. Ook uit de gehouden bewonersenquête blijkt dat de meeste burgers het erg belangrijk vinden dat de gemeente goed communiceert over de keuzes die gemaakt worden en vooral waarom die keuzes zo gemaakt worden. Goede voorlichting kweekt begrip voor de afwegingen die de gemeente maakt en de uiteindelijke keuzes.

Het communiceren over de inhoud van dit bomenbeleidsplan houdt daarom niet op wanneer de gemeenteraad het plan vastgesteld heeft. Het bomenbeleidsplan is daarna op de gemeentelijke website te vinden zodat belangstellenden er altijd kennis van kunnen nemen. Draagvlak voor het gemeentelijk bomenbeleid krijgen we echter vooral door steeds het belang van bomen uit te blijven dragen. Daarom is ook doorlopend aandacht nodig voor voorlichting en educatie.

Deze eik is bijzonder in het landschap, daarover communiceren creëert draagvlak

Communicatie

Om onze burgers en bedrijven van dienst te zijn, wordt zo goed mogelijk gecommuniceerd wat de gemeente met haar bomen van plan is. We proberen iedereen zo goed mogelijk op de hoogte te houden van ontwikkelingen op het gebied van bomenbeleid of onderhoudsmaatregelen. Zodra maatregelen worden uitgevoerd die van invloed zijn op de directe leefomgeving van burgers of bedrijven worden zij op de hoogte gebracht. Wanneer op grotere schaal gemeentebomen gekapt worden zullen we naast de formele publicaties met betrekking tot de vergunning aanvullend ook een inhoudelijk verhaal communiceren. Daarin maken we de overwegingen die aan onze keuze ten grondslag liggen duidelijk. Hetzelfde geldt voor de aanplant van nieuwe bomen.

Voorlichting en educatie

Voorlichting en educatie kan gegeven worden in tekst en beeld. Maar er kan ook gedacht worden aan andere zaken die de waarde van bomen onder de aandacht kunnen brengen en er voor kunnen zorgen dat het draagvlak voor boombehoud vergroot wordt. Enkele voorbeelden:

- Om het nieuwe bomenbeleid te presenteren kan een publieksfolder ontwikkeld worden die eventueel huis-aan-huis verspreid wordt.
- De 'Groene Kaart' zou via de gemeentelijke website ontsloten kunnen worden zodat iedereen op elk moment de kaart kan raadplegen en de status van de bomen kan bekijken. Daarbij is ook meteen duidelijk voor welke bomen wel en voor welke bomen geen omgevingsvergunning aangevraagd moet worden om ze te vellen.
- Periodiek zou via de Laarbeeker en de gemeentelijke website een artikel over een bijzondere boom in Laarbeek opgenomen kunnen worden: 'de boom en zijn verhaal'.
- Er zou een 'bomenroute' ontwikkeld kunnen worden langs de meest bijzondere bomen van Laarbeek.
- Als bomen gekapt moeten worden, kan er over nagedacht worden om een kunstenaar te vragen om van het vrijkomende hout een kunstwerk te maken dat een plaats krijgt in het gebied waar de boom oorspronkelijk heeft gestaan.
- Jaarlijks wordt in maart de landelijke Boomfeestdag gehouden. In Laarbeek is deze Boomfeestdag jaren geleden opgerekt naar een hele boomplantweek. De activiteiten beperken zich echter tot het planten van bomen en struiken. In educatief opzicht is hier veel meer uit te halen door bijvoorbeeld een lespakket aan te bieden dat kinderen veel meer voorlicht over bomen en het natuurbewustzijn verder vergroot.

Bij veel van de bovenstaande voorbeelden zou een belangrijke rol weggelegd kunnen zijn voor IVN Laarbeek. Natuureducatie is immers hun 'core business'. Het lijkt dan ook verstandig om met hen in overleg te treden om te bekijken hoe gemeente en IVN Laarbeek elkaar kunnen aanvullen met als doel het natuurbewustzijn en de waarde van bomen meer onder de aandacht van burgers en bedrijven te brengen.

Geraadpleegde literatuur

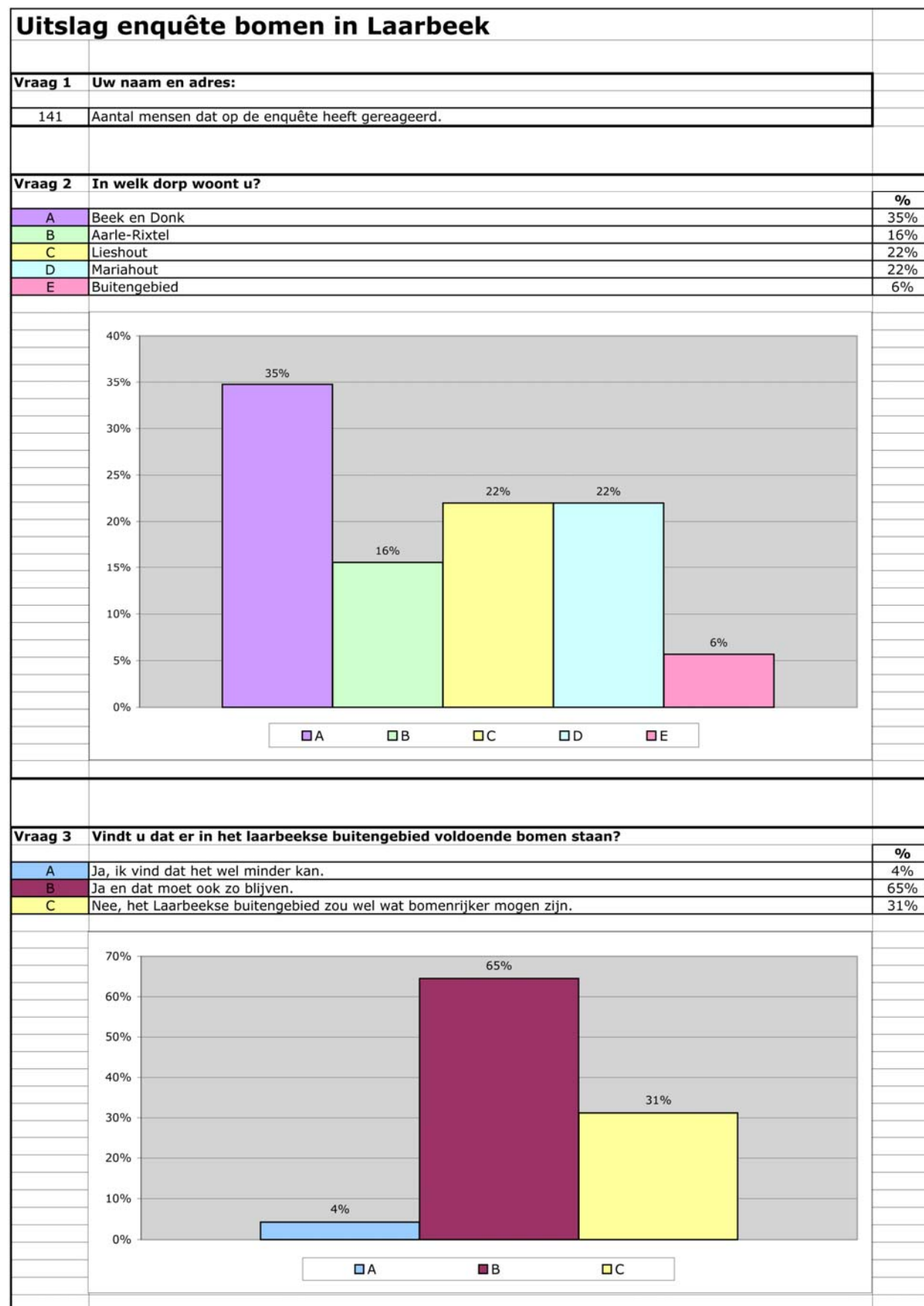
- Rekenmodel Boomwaarde – Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen - 2010
- Boswet – Rijksoverheid - 1962
- Flora- en faunawet – ministerie van LNV – 2002
- Gedragscode Bestendig beheer groenvoorzieningen – Vereniging Stadswerk Nederland en Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners – 2008
- Concept Wet Natuur – ministerie van EL&I - 2012
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht – Rijksoverheid - 2010
- Burgerlijk Wetboek, boek 6 – Rijksoverheid - 1992
- Structuurvisie Laarbeek 'Groei in balans' – gemeente Laarbeek – 2010
- Gedragscode Bestendig beheer groenvoorzieningen – Vereniging Stadswerk Nederland en Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners - 2008
- Landschapsontwikkelingsplan – gemeente Laarbeek – 2003
- groenbeleids- en groenstructuurplan – gemeente Laarbeek – 2011
- Bomenbeleidsplan, onderdeel kapbeleid/boombescherming – gemeente Laarbeek – 2007
- Bomenverordening Laarbeek – gemeente Laarbeek - 2007
- Kwaliteitseisen Beheerrichtlijnen Bomenbeheer KBB - Nationaal Platform Bomen – 2012
- TPC Ontwerpnormen Rekenprogramma – Nationaal Platform Bomen – 2012
- Aanbeveling openbare verlichting deel 3: Ontwerpen – Nederlandse stichting voor verlichtingskunde - 2010

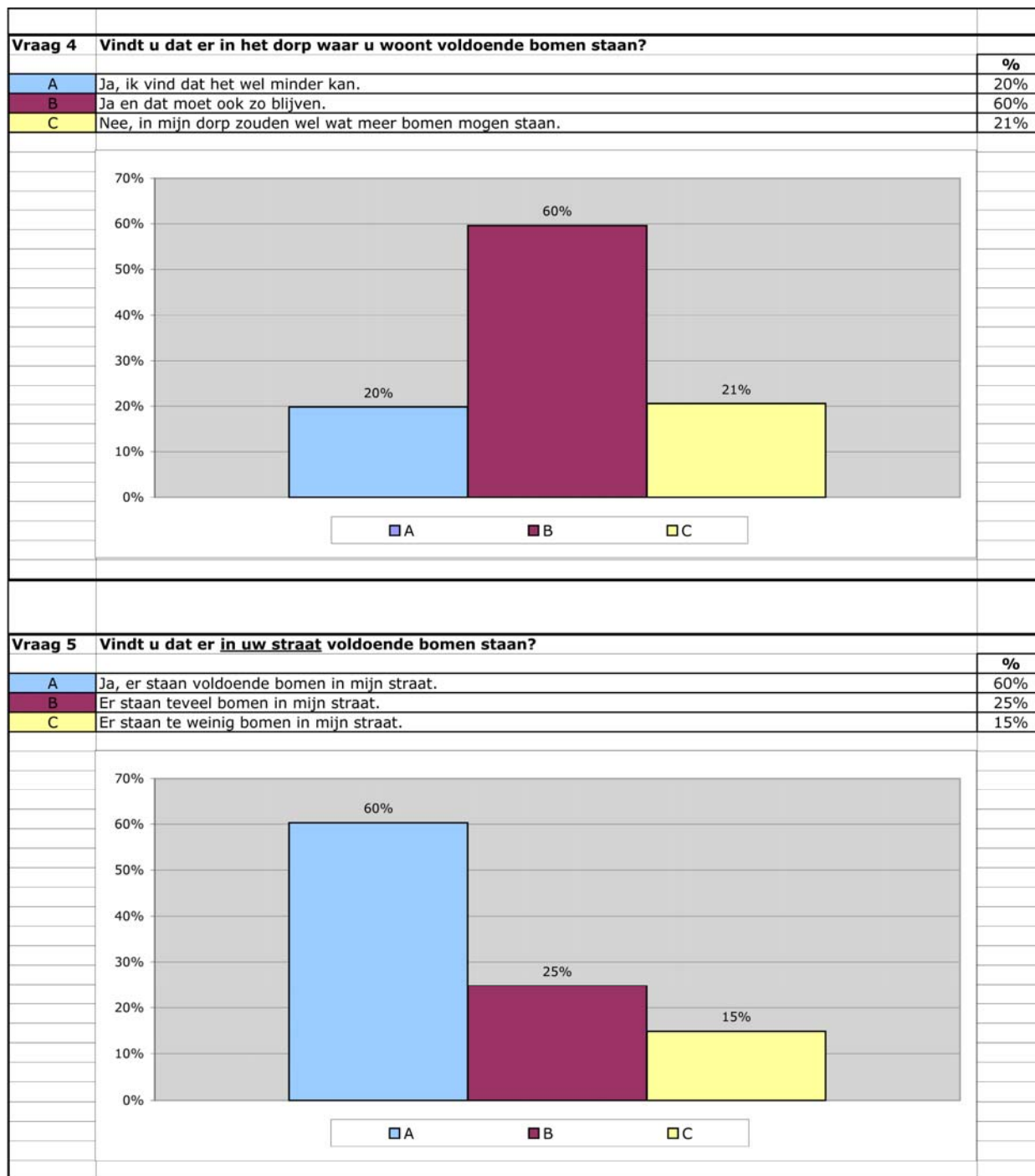

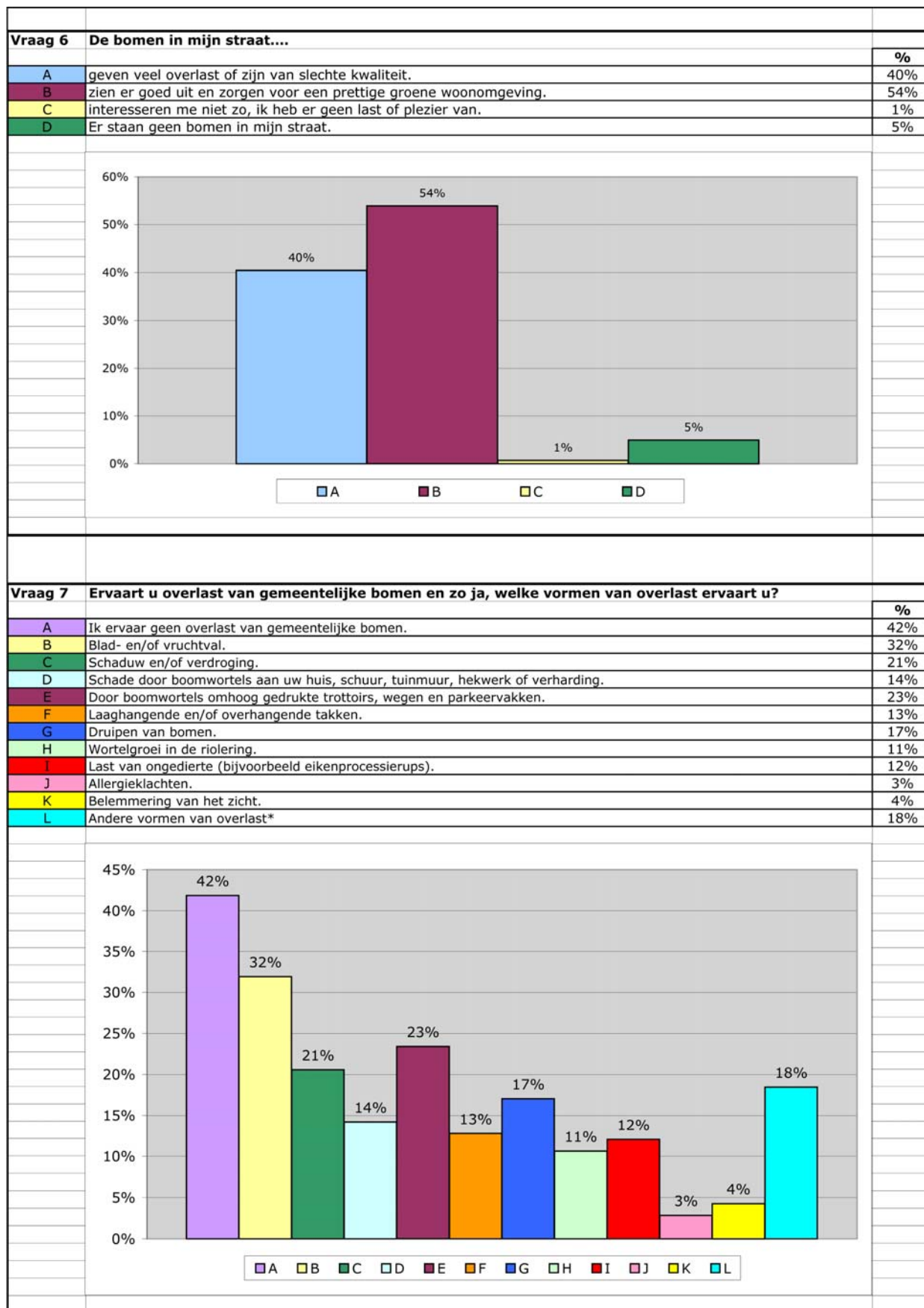
Bijlagen

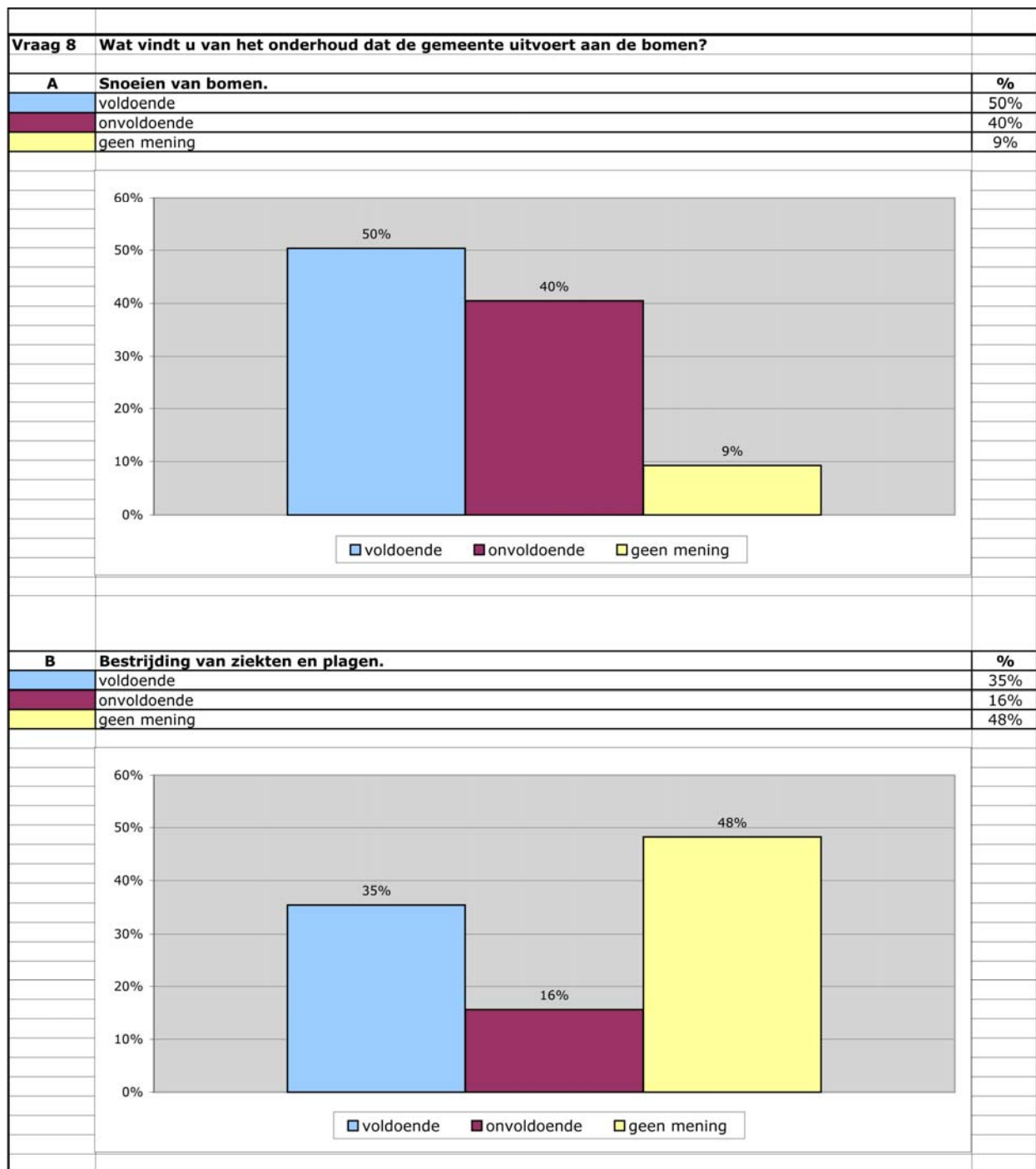

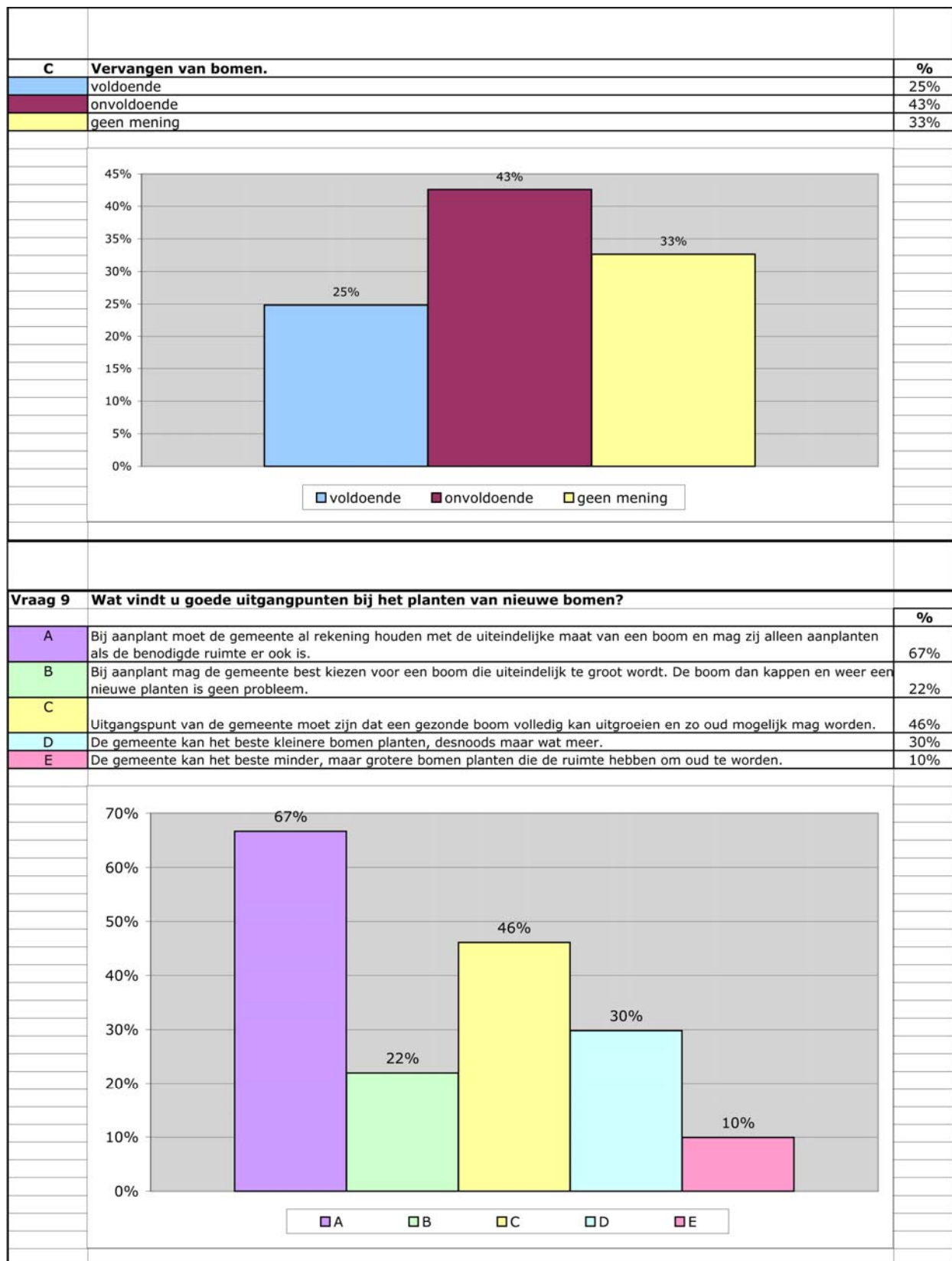
Bijlage 1   Uitkomsten bewonersenquête

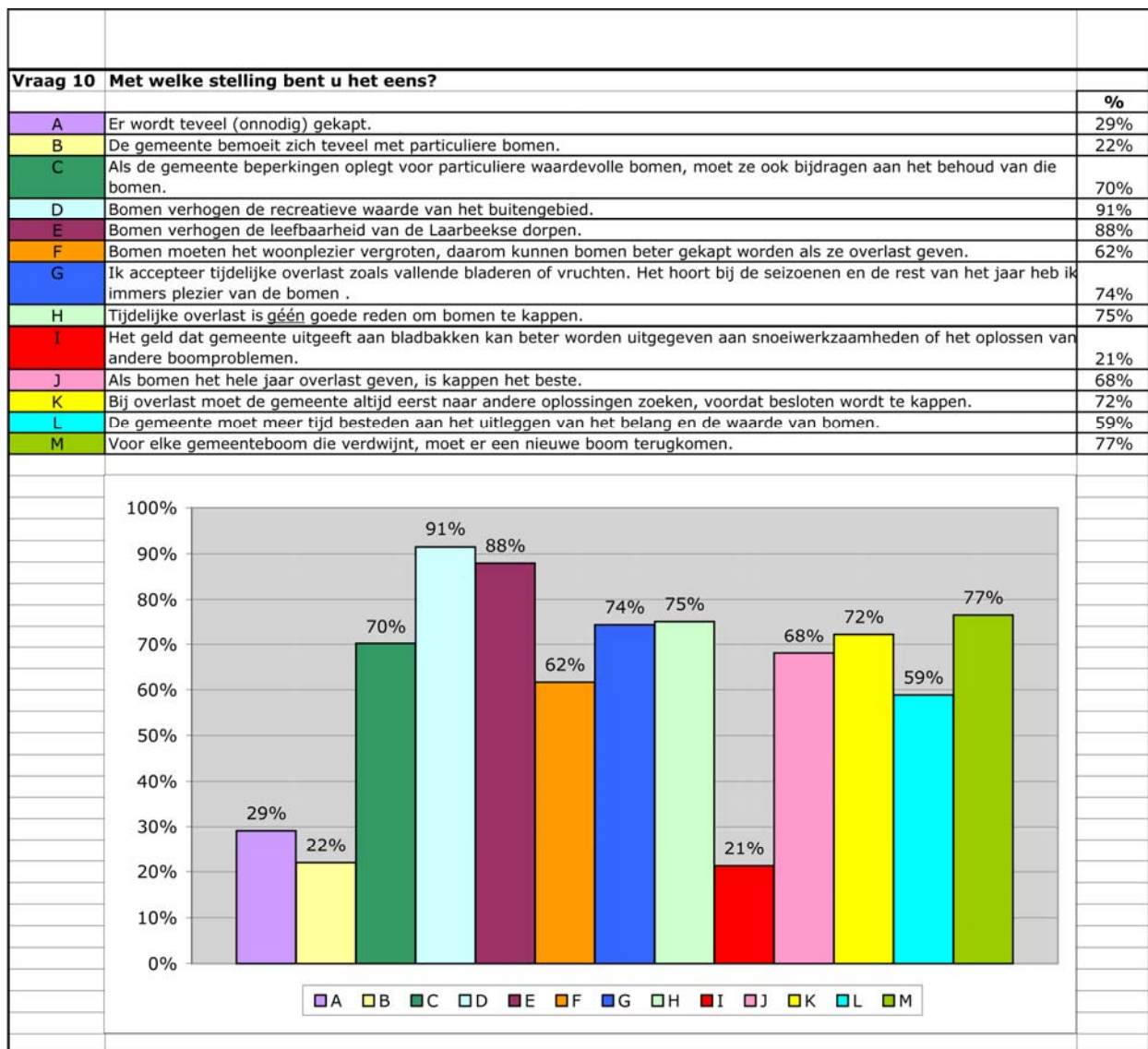

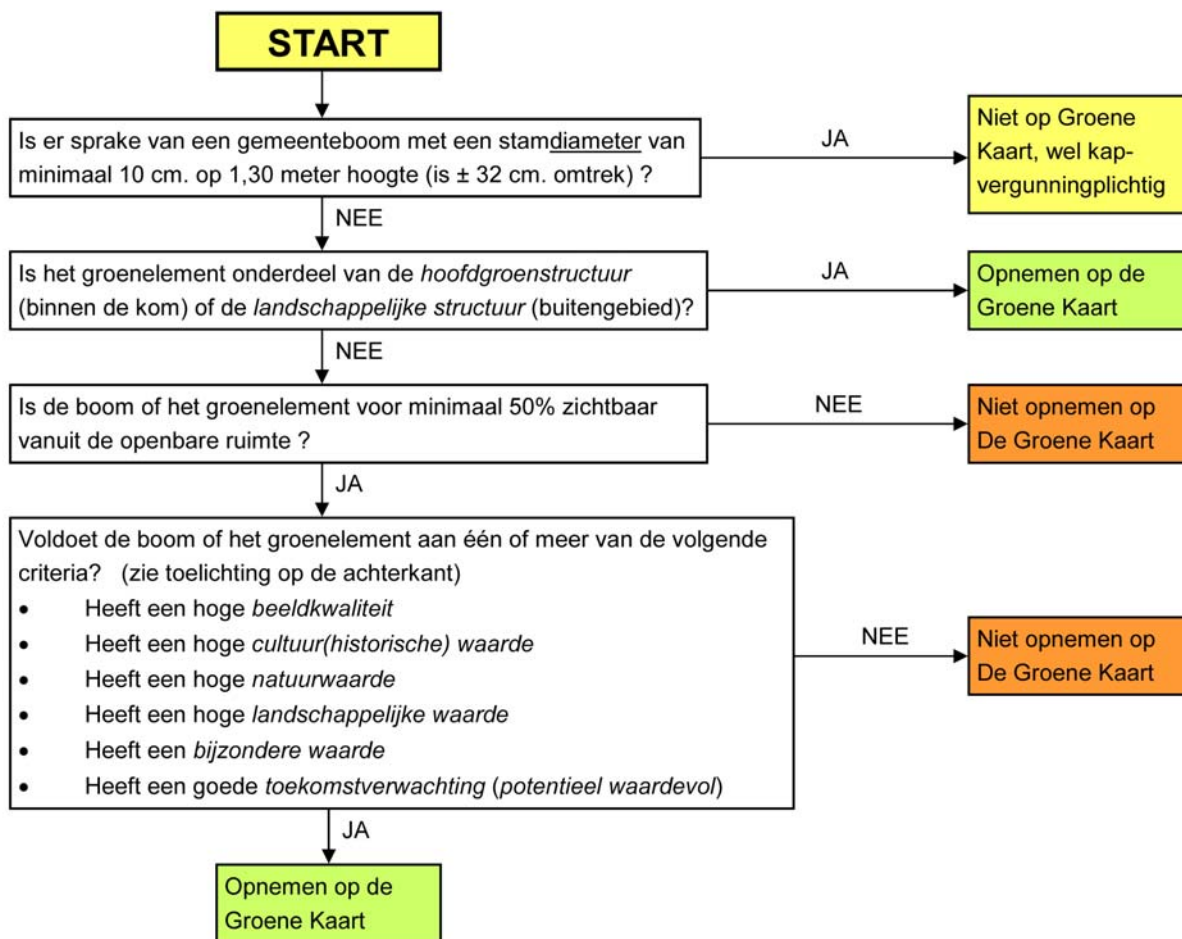

Bijlage 2 Criteria voor opname op de 'Groene Kaart'

Criteria voor opname op de Groene Kaart

Cursieve woorden → zie toelichting op de tweede pagina.

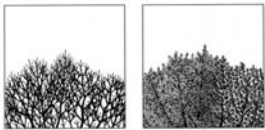
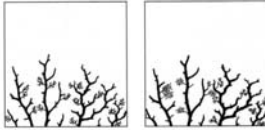

Verklaring Begrippen:

<i>Hoofdgroenstructuur</i>	Deze is benoemd in het Groenbeleids- en structuurplan Laarbeek 2011 en per dorp op kaarten aangegeven. Het gaat om groen en bomen binnen de bebouwde kom.
<i>Landschappelijke structuur</i>	Deze is terug te vinden op de inventarisatiekaart die hoort bij het Landschapontwikkelingsplan Laarbeek 2003. Het gaat om groen en bomen buiten de bebouwde kom.

Criteria:	Omschrijving:	Kenmerken:
<i>Beeldkwaliteit</i>	Het groenelement markeert de plek door zijn omvang en is sterk bepalend voor de sfeer op deze plek. Het wegvallen van het element veroorzaakt een aantasting van de beeldkwaliteit. Het groene karakter gaat sterk achteruit bij verlies van dit element.	- Het groenelement is duidelijk aanwezig en onderscheidt zich in positieve zin van het groen in de directe omgeving. - Het wegvallen van deze groene massa kan in beeld niet worden gecompenseerd door overig groen in de omgeving.
<i>Cultuur(historische) waarde</i>	Het groenelement draagt bij aan de lokale, historische identiteit en het historisch besef van burgers. Voorbeelden zijn: hoogstamfruitbomen, oude boomgaarden, herdenkingsbomen, bakenbomen, markeringsbomen, kapellenbomen, landgoedbomen en leibomen.	- Geplant ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis of concrete aanwijzingen (bordjes) die daar op duiden, óf; - Uit leeftijd, plantlocatie of snoeiwijze blijkt duidelijk dat het groenelement oorspronkelijk is geplant voor een (historisch) nut of gebruik, óf; - Het groenelement is kenmerkend voor een bepaalde stijlperiode of ontwerpfilosofie, óf; - De waarde van het groenelement is onlosmakelijk verbonden met het historische of monumentale gebouw waar het bij hoort.
<i>Natuurwaarde</i>	Het groenelement heeft natuurwetenschappelijke waarde omdat het een leefgebied vormt voor bijzondere soorten.	- Uit inventarisatieverslagen blijkt dat het element minimaal 2 jaar achter elkaar wordt gebruikt als vaste nest- of voedselplaats voor een beschermde soort uit de Flora- en faunawet, én; - Deze soort is zeldzaam op gemeentelijk niveau.
<i>Landschappelijke waarde</i>	Lijn- of vlakvormige groenelementen die door hun aanwezigheid een belangrijke bijdrage leveren aan het landschap of die een ander belangrijk element versterken/begeleiden	- Sortiment, ruimtelijke werking, beheer en omvang van het groenelement zijn typerend voor het landschapstype en passen bij het in het Landschapontwikkelingsplan omschreven landschapstype. - In de directe omgeving zijn geen landschapselementen die de landschappelijke werking kunnen overnemen. - Het landschapselement versterkt de belangrijkste structuren door de gemeente zoals waterlopen, kanalen en (oude) wegen.
<i>Bijzondere waarde</i>	De boom is bijzonder als gevolg van een weinig voorkomende soort, groei-vorm of snoeiwijze.	Binnen de gemeente komen maximaal 5 andere bomen voor met dezelfde eigenschappen.
<i>Goede toekomstverwachting (potentieel waardevol)</i>	Het groenelement is bijzonder omdat de gemeente of een particulier deze heeft geplant met de intentie deze oud en markant te laten worden (toekomstig monumentale bomen). Denk hierbij aan een markante plek in een woonwijk.	- Het groenelement staat op een duurzame standplaats, én - De doelstelling van het groenelement blijkt uit een stedenbouwkundig plan, een ontwerp, een bestemmingsplan of een beeldkwaliteitsplan, óf; - Een particuliere eigenaar meldt een boom aan als 'toekomstboom'.

Conditie:

Normaal	Verminderd	Sterk verminderd	Slecht
Dood → spreekt voor zich			

Bijlage 3   Concept 'Bomenverordening 2013 Gemeente Laarbeek'

Artikel 1   Begripsomschrijvingen

In deze afdeling wordt verstaan onder:

- a. boom: een houtig opgaand gewas zowel levend als afgestorven met een dwarsdoorsnede van de stam van minimaal 10 centimeter op 1,3 meter hoogte boven het maaiveld. In geval van meerstammigheid geldt de dwarsdoorsnede van de dikste stam.
In afwijking van deze minimale dwarsdoorsnede geldt geen minimale dwarsdoorsnede bij toepasbaarheid van artikelen 10, 11,13, 14 en 15 van deze verordening.
- b. houtopstand: één of meer bomen of boomvormers, of andere houtachtige gewassen, mogelijk onderdeel uitmakend van een bomenstructuur.
- c. waardevolle boom: gemeentelijke of particuliere solitaire, of in groepsverband staande boom, die voldoet aan de gemeentelijke criteria voor waardevolle boom.
- d. groenvlakken: vlakken met houtopstanden in het buitengebied die als bos, natuur of landschapselement bestemd zijn in het bestemmingsplan buitengebied of voldoen aan de gemeentelijke criteria voor opname op de Groene Kaart.
- e. lijnstructuren: houtopstanden in lijnvormige beplanting in buitengebieden, die als zodanig zijn aangewezen of benoemd in het Bomenbeleidsplan Laarbeek 2012 of houtopstanden die voldoen aan de gemeentelijke criteria voor opname op de Groene Kaart.
- f. hoofdgroenstructuur: houtopstanden in dorpen die als zodanig zijn benoemd in het Groenbeleids- en groenstructuurplan Laarbeek 2011.
- g. wijkgroen: houtopstanden in dorpen die als zodanig zijn benoemd in het Groenbeleids- en groenstructuurplan Laarbeek 2011.
- h.beschermde houtopstand: een houtopstand waarop het kapverbod van toepassing is.
- i. Groene Kaart: topografische kaart met daarop aangegeven, hoofdgroenstructuren, wijkgroen, lijnstructuren, groenvlakken en waardevolle bomen, met bijbehorend register.
- j. vellen: rooien, kappen, verplanten, het snoeien van meer dan 20 procent van de kroon of het wortelgestel, met inbegrip van kandelaberen; het verrichten van handelingen, zowel boven- als ondergronds, die de dood, de ernstige beschadiging of ernstige ontsiering van de houtopstand ten gevolge kunnen hebben.
- k. dunning: een velling uitsluitend bedoeld als verzorgingsmaatregel ter bevordering van groei van overblijvende houtopstand.
- l. boomwaarde: de monetaire waarde van een boom zoals getaxeerd volgens de meest recente richtlijnen van Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen.

- m. Bomen Effect Analyse: een standaard beoordeling van de gevolgen van voorgenomen bouw of aanleg voor een houtopstand, op basis van landelijke richtlijnen van de Bomenstichting.
- n. bevoegd gezag: bevoegd gezag als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 2 Groene Kaart

1. Burgemeester en wethouders stellen een Groene Kaart met beschermde houtopstanden vast. Jaarlijks stellen Burgemeester en wethouders de mutaties op de kaart met bijbehorend register vast. De kaart en het bijbehorend register bevatten een samenhangend geheel van de volgende beschermde houtopstanden:
  - a. waardevolle bomen;
  - b. groenvlakken;
  - c. lijnstructuren;
  - d. hoofdgroenstructuur;
  - e. wijkgroenstructuren.
2. De eigenaar van een beschermde houtopstand is verplicht het bevoegd gezag onmiddellijk schriftelijk mededeling te doen van:
  - a. het geheel of gedeeltelijk tenietgaan van een beschermde houtopstand, anders dan door velling op grond van een verleende ontheffing of vergunning;
  - b. de dreiging dat de beschermde houtopstand geheel of gedeeltelijk teniet kan gaan.

Artikel 3 Kapverbod waardevolle bomen

1. Het is verboden waardevolle bomen zoals aangeduid op de Groene Kaart te vellen of te doen vellen.
2. Het bevoegd gezag kan ontheffing verlenen van het in het eerste lid gestelde verbod.
3. Het in het eerste lid gestelde verbod geldt niet voor:
  - a. bomen die moet worden geveld krachtens de Plantenziektenwet of krachtens een aanschrijving van het bevoegd gezag, zulks onverminderd het bepaalde in de artikelen 10 en 11 van deze verordening;
  - b. het periodiek scheren, knotten of kandelaberen als noodzakelijke beheermaatregel bij vormbomen ter uitvoering van het reguliere onderhoud;
  - c. het verrichten van snoeiwerkzaamheden aan bomen met achterstallig onderhoud;
  - d. bomen waarvoor voor verwijdering op basis van het vigerende bestemmingsplan een aanlegvergunning nodig is. Beoordeling vindt dan in het kader van de aanlegvergunningprocedure plaats.
4. Het bevoegd gezag kan, indien een waardevolle boom direct gevaar oplevert die noodkap noodzakelijk maakt, besluiten dat de omgevingsvergunning voor het vellen, direct na bekendmaking van het besluit in werking treedt.

Artikel 4 Criteria ontheffing

1. Het bevoegd gezag kan ontheffing om een waardevolle boom te vellen weigeren dan wel onder voorschriften verlenen.

2. Ontheffing voor het vellen van een waardevolle boom kan, mits alternatieven voor behoud uitputtend zijn onderzocht, slechts bij uitzondering worden verleend indien:
  - a. een zwaarwegend algemeen maatschappelijk belang opweegt tegen duurzaam behoud van de waardevolle boom of;
  - b. naar boomdeskundige maatstaven instandhouding niet langer verantwoord is ter voorkoming van letsel of schade.

Artikel 5 Overige Groene Kaart en bomen in eigendom gemeente

1. Het is verboden zonder vergunning van het bevoegd gezag houtopstand in groenvlakken, in lijnstructuren, in hoofdgroenstructuur, in wijkgroen, zoals aangeduid op de Groene Kaart of gemeentebomen dikker dan 10 cm diameter te vellen, onverminderd het gestelde in artikel 3 eerste lid.
2. Het in het eerste lid gestelde verbod geldt niet voor:
  - a. houtopstand die moet worden geveld krachtens de Plantenziektenwet of krachtens een aanschrijving van het bevoegd gezag, zulks onverminderd het bepaalde in de artikelen 10 en 11 van deze verordening;
  - b. het periodiek vellen van hakhout ter uitvoering van het reguliere onderhoud;
  - c. het periodiek scheren, knotten of kandelabereren als noodzakelijke beheermaatregel bij vormbomen ter uitvoering van het reguliere onderhoud;
  - d. het verrichten van snoeiwerkzaamheden aan houtopstand met achterstallig onderhoud;
  - e. dunning van de houtopstand ter uitvoering van het reguliere onderhoud;
  - f. houtopstanden waarvoor voor verwijdering op basis van het vigerende bestemmingsplan een aanlegvergunning nodig is. Beoordeling vindt dan in het kader van de aanlegvergunningprocedure plaats.
3. Het in het eerste lid bedoelde verbod behoudens vergunning geldt eveneens voor:
  - a. houtopstand die is aangelegd op basis van een herplant- en instandhoudingsplicht op grond van de artikelen 10 en 11 van deze verordening;
  - b. houtopstand die is aangelegd op grond van een overeenkomst met een publiekrechtelijk bestuursorgaan.
4. Het in het eerste lid gesteld verbod geldt niet voor houtopstand als bedoeld in artikel 15 tweede en derde lid Boswet.
5. Het bevoegd gezag kan, indien een houtopstand direct gevaar oplevert die noodkap noodzakelijk maakt, besluiten dat de omgevingsvergunning voor het vellen, direct na bekendmaking van het besluit in werking treedt.

Artikel 6 Criteria vergunning

1. Bevoegd gezag kan vergunning om te vellen als bedoeld in artikel 5 eerste lid weigeren dan wel onder voorschriften of beperkingen verlenen.
2. Vergunning voor het vellen van een houtopstand als bedoeld in artikel 5 eerste lid, wordt geweigerd indien de belangen van verlening niet opwegen tegen de belangen van behoud van de houtopstand op basis van één of meer van de volgende waarden:
  - a. natuur- en milieuwaarden;
  - b. landschappelijke waarden;
  - c. cultuurhistorische waarden;

- d. beeldbepalendheid / esthetische waarden;
- e. waarden voor recreatie en leefbaarheid;
- f. specifieke bijzonderheid.

Artikel 7   Aanvraag

1. De ontheffing of vergunning moet schriftelijk en gemotiveerd worden aangevraagd, door of namens dan wel met toestemming van degene, die krachtens zakelijk recht of door degene die krachtens publiekrechtelijke bevoegdheid gerechtigd is over de beschermde houtopstand te beschikken, onder overlegging van een overzicht van de overige vergunningen, ontheffingen of toestemmingen die nodig zijn voor de realisatie van een project.

Artikel 8   Intrekking of wijziging

De omgevingsvergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd:

- a. indien onjuiste of onvolledige gegevens ter verkrijging van ontheffing of vergunning zijn verstrekt;
- b. indien na het verlenen van de omgevingsvergunning, op grond van verandering van inzichten of omstandigheden opgetreden na verlening, wijziging of intrekking noodzakelijk is vanwege het belang of de belangen ter bescherming waarvan ontheffing of vergunning is vereist;
- c. indien beperkingen die aan de omgevingsvergunning zijn gesteld zijn of   worden vervuld;
- d. indien van de omgevingsvergunning geen gebruik wordt gemaakt binnen een daarin gestelde termijn of indien deze termijn ontbreekt, binnen een redelijke termijn.

Artikel 9   Beperking geldigheidsduur

1. De omgevingsvergunning tot vellen als bedoeld in deze verordening vervalt indien daarvan niet binnen maximaal één jaar na het onherroepelijk zijn van de omgevingsvergunning gebruik is gemaakt, tenzij een langere termijn noodzakelijk is vanwege de voorzienbare langere uitvoeringstermijn van een project.
2. In het geval het een omgevingsvergunning voor het vellen van meer dan één beschermde houtopstand betreft, is de omgevingsvergunning voor alle beschermde houtopstand slechts één jaar geldig, ook als in fasen geveld wordt of één of enkele beschermde houtopstand al geveld zijn, behoudens de in het eerste lid gestelde bevoegdheid tot het voorschrijven van een langere termijn.

Artikel 10   Bijzondere voorschriften

1. Tot de aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift dat binnen een bepaalde termijn en overeenkomstig de door bevoegd gezag te geven aanwijzingen moet worden herplant.
2. Indien niet ter plaatse kan worden herplant, kan tot de aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschriften behoren het voorschrift dat een geldelijke bijdrage gestort dient te worden in het gemeentelijk herplantfonds.
3. In het voorschrift als bedoeld in het eerste lid wordt telkens bepaald binnen welke termijn na de herplant en op welke wijze niet aangeslagen herplant moet worden vervangen.

4. Tot aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschriften kan het voorschrift behoren dat pas tot vellen van de beschermde houtopstand op en bij bouw- en aanlegwerken of andere ruimtelijke herinrichting of reconstructie mag worden overgegaan indien andere ontheffingen, vergunningen, toestemmingen of ruimtelijke ordeningsprocedures onherroepelijk geworden zijn en de feitelijke en financiële voortgang van de werken voldoende gewaarborgd is.
5. Tot aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift tot het opstellen en overleggen van een Bomen Effect Analyse in geval van bouw of aanleg van werken nabij de beschermde houtopstand.

Artikel 11   Herplant- /instandhoudingsplicht

1. Indien een beschermde houtopstand waarop het verbod tot vellen van toepassing is, zonder ontheffing van het bevoegd gezag is geveld, dan wel op andere wijze teniet is gegaan, kan het bevoegd gezag aan de zakelijk gerechtigde tot de grond waarop zich de beschermde houtopstand bevond dan wel aan degene die uit andere hoofde tot het treffen van voorzieningen bevoegd is, de verplichting opleggen te herplanten overeenkomstig de door hen te geven aanwijzingen binnen een door hen te stellen termijn.
2. Indien niet ter plaatse kan worden herplant kan worden bepaald dat een financiële bijdrage gestort dient te worden in het gemeentelijk herplantfonds.
3. Wordt een verplichting als bedoeld in het eerste lid opgelegd, dan kan daarbij tevens worden bepaald binnen welke termijn na herplant en op welke wijze niet aangeslagen herplant moet worden vervangen
4. Indien een beschermde houtopstand waarop het verbod tot vellen van toepassing is in het voortbestaan ernstig wordt bedreigd, kan het bevoegd gezag aan de zakelijk gerechtigde tot de grond waarop zich de beschermde houtopstand bevindt dan wel aan degene die uit andere hoofde tot het treffen van voorzieningen bevoegd is, de verplichting opleggen om:
  - a. overeenkomstig de door hen te geven aanwijzingen binnen een door hen te stellen termijn voorzieningen te treffen, waardoor die bedreiging wordt weggenomen;
  - b. een Bomen Effect Analyse op te stellen en aan te bieden aan het bevoegd gezag.
5. Degene aan wie de verplichting als bedoeld in het eerste tot het vierde lid is opgelegd, alsmede zijn rechtsopvolger, is verplicht daaraan te voldoen.

Artikel 12   Schadevergoeding

Burgemeester en wethouders beslissen op een verzoek om schadevergoeding bij weigering van een omgevingsvergunning tot vellen op grond van artikel 17 van de Boswet.

Artikel 13   Afstand van de erfgrenslijn

De afstand als bedoeld in artikel 5:42 Burgerlijk Wetboek is vastgesteld op 0,5 meter voor bomen en op nihil voor heesters en heggen in privaat eigendom en op nihil voor bomen, heesters en heggen staande op openbaar terrein.

Artikel 14 Bestrijding van boomziekten

1. Indien zich op een terrein één of meer bomen bevinden die naar het oordeel van Burgemeester en wethouders gevaar opleveren van verspreiding van een boomziekte of voor vermeerdering van de ziekteverspreiders zoals insecten, is de rechthebbende, indien hij daartoe door Burgemeester en wethouders is aangeschreven, verplicht binnen de bij aanschrijving vast te stellen termijn:
  - a. de boom te vellen;
  - b. conform richtlijnen van de gemeente de gevelde boom direct zodanig te behandelen dat verspreiding van de boomziekte wordt voorkomen.
2. Het is verboden zonder vergunning van Burgemeester en wethouders gevelde bomen of delen daarvan voorhanden of in voorraad te hebben of te vervoeren, indien het een boomsoort betreft die de desbetreffende boomziekte kan verspreiden.
3. Het niet voldoen aan de in het eerste lid bedoelde aanschrijving biedt een basis voor de toepassing van bestuursdwang, waarbij de noodzakelijke werkzaamheden, voor risico en voor rekening van aangeschrevene, door of namens de gemeente kunnen worden verricht.

Artikel 15 Bescherming gemeentebomen

1. Het is verboden om bomen in eigendom van de gemeente:
  - a. te beschadigen, te bekladden of te beplakken;
  - b. daaraan snoeiwerk te verrichten, behoudens door de gemeente opgedragen boomverzorgende taken.
2. Het is verboden zonder vergunning van Burgemeester of wethouders om één of meer voorwerpen in of aan een gemeentelijke boom aan te brengen of anderszins te bevestigen.

Artikel 16 Strafbepaling

1. Degene aan wie een voorschrift als bedoeld in artikel 14, eerste lid is gegeven, is gehouden dienovereenkomstig te handelen.
2. Hij die handelt in strijd met het bij of krachtens artikel 14, tweede lid, artikel 15, eerste en tweede lid bepaalde wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van de tweede categorie. Tevens kan een rechterlijke beoordeling op grond van dit artikel openbaar gemaakt worden. Bij de strafmaatbepaling kan rekening worden gehouden met de boomwaarde.

Artikel 17 Toezicht

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van Burgemeester en wethouders of Burgemeester aangewezen personen.

Artikel 18 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van het tijdstip waarop de door het college van Laarbeek vastgestelde Groene Kaart onherroepelijk is geworden.
2. Op dat tijdstip wordt de op 1 november 2007 vastgestelde Bomenverordening gemeente Laarbeek, ingetrokken.

Artikel 19   Overgangsbepaling

1. De vergunningen of ontheffingen die verleend zijn krachtens de in het vorige artikel, tweede lid, genoemde verordening, blijven van kracht tot de tijd waarvoor zij verleend werden verstreken is, of totdat zij worden ingetrokken.
2. Aanvragen om vergunning of ontheffing die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld volgens het recht zoals dat gold vóór het tijdstip waarop deze verordening in werking is getreden.

Artikel 20   Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als: Bomenverordening 2013 'Gemeente Laarbeek'.
Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van ..... 2013.

de raad van de gemeente Laarbeek

.....

APPENDIX: BIJDRAGEREGELING WAARDEVOLLE BOMEN ALS BEDOELD IN Artikel 2, EERSTE LID, ONDER A VAN DE BOMENVERORDENING GEMEENTE LAARBEEK

Artikel 1 Bijdrageregeling waardevolle bomen

1. Burgemeester en wethouders kunnen een bijdrage verlenen in de kosten van maatregelen, die noodzakelijk zijn voor het duurzaam instandhouden van een waardevolle boom.
2. Burgemeester en wethouders kunnen een bijdrage, als bedoeld in het eerste lid, verlenen voor een waardevolle boom, indien zij een ontheffing tot vellen voor deze waardevolle boom geweigerd hebben.
3. Onder duurzame maatregelen, als bedoeld in het eerste lid, zijn in elk geval begrepen:
  - a. het onderzoek naar de kwaliteit van de waardevolle boom en de groeiplaats;
  - b. structurele groeiplaatsverbetering;
  - c. bescherming van de groeiplaats;
  - d. snoeiwerkzaamheden;
  - e. kroonverankering;
  - f. uitrasteren van de waardevolleboom.
4. De bijdrage kan worden verleend aan:
  - a. de eigenaar van de grond waarop zich de waardevolle boom bevindt, met uitzondering van overheden, natuurbeschermingsorganisaties en andere publiekrechtelijke lichamen;
  - b. een natuurlijk of rechtspersoon die krachtens een persoonlijk of zakelijk recht het feitelijke gebruik heeft van de grond waarop zich de waardevolle boom bevindt.
5. Burgemeester en wethouders kunnen, naast het in het eerste en tweede lid van dit artikel bepaalde, diensten verlenen voor het onderhoud en de instandhouding van een waardevolle boom. Desgewenst kunnen zij hiervoor een schriftelijke, meerjarige overeenkomst sluiten.

Artikel 2 Procedure bijdrageregeling waardevolle bomen

1. Een aanvraag om een bijdrage of dienstverlening als bedoeld in het eerste lid, respectievelijk vijfde lid van artikel 1 moet schriftelijk worden ingediend bij Burgemeester en wethouders.
2. De aanvraag dient ondertekend te zijn door zowel de eigenaar als de gebruiker van de grond waarop zich de waardevolle boom bevindt.
3. De bijdrage wordt slechts verleend indien een begroting van de kosten, opgesteld door een deskundig boomverzorger dan wel door de gemeente, wordt bijgevoegd en vooraf door Burgemeester en wethouders is goedgekeurd.
4. Burgemeester en wethouders kunnen nadere voorwaarden stellen aan vorm en inhoud van de aanvraag en de aanvraagprocedure.

Artikel 3 Hoogte van de bijdrage

1. Burgemeester en wethouders stellen jaarlijks de bijdragen vast voor de in artikel 1 bedoelde maatregelen. Zij kunnen een maximumbijdrage vaststellen voor de maatregelen te verrichten aan één waardevolle boom.

2. De bijdrage wordt alleen toegekend voor de kosten, die vooraf door Burgemeester en wethouders zijn goedgekeurd.
3. De bijdrage wordt verleend onder de voorwaarden dat:
  - a. de maatregelen worden uitgevoerd door een deskundig boomverzorger;
  - b. de maatregelen binnen 1 jaar na toekenning worden uitgevoerd;
  - c. de waardevolle boom in alle opzichten behoorlijk in stand wordt gehouden en zich kan ontwikkelen.
4. Aan het verlenen van de bijdrage kunnen door Burgemeester en wethouders nadere voorwaarden worden gesteld.

Artikel 4   Uitbetaling bijdrage

De bijdrage wordt uitbetaald indien:

- a. Burgemeester en wethouders is gebleken dat de maatregelen naar behoren zijn uitgevoerd;
- b. binnen uiterlijk 15 maanden na toekenning van de bijdrage de rekening van de boomverzorger is overgelegd.

Artikel 5   Het vervallen van de bijdrage

1. De toekenning van de bijdrage vervalt, zodra:
  - a. degene aan wie de bijdrage is toegekend ophoudt eigenaar te zijn of anderszins onbevoegd wordt over de waardevolle boom te beschikken;
  - b. de houtopstand teniet is gegaan;
  - c. niet wordt voldaan aan de bepalingen van deze bijdrageregeling;
  - d. niet wordt voldaan aan de voorwaarden gesteld bij toekenning van de bijdrage;
  - e. de eigenaar een privaatrechtelijke rechtspersoon is, die ontbonden wordt.
2. Ingeval het eigendom van de waardevolle boom gedeeltelijk overgaat of de waardevolle boom gedeeltelijk teniet gaat, bepalen Burgemeester en wethouders of en in hoeverre voor het overblijvende deel van de waardevolle boom verdere verlening van de bijdrage plaatsvindt.

BOMENVERORDENING 2013 'GEMEENTE LAARBEEK'

TOELICHTING ARTIKELSGEWIJS

Artikel 1   Begripsomschrijvingen

a. Boom

Afbakening van het begrip boom is van belang in verband met het aangeven van de ondergrens van de bescherming. Het betreft zowel vitaal als afgestorven houtachtig gewas. Hiermee kan voorkomen worden dat een kwaadwillende boomeigenaar er voor zorgt dat een gezonde boom dood gaat of `bij vergissing` een gezonde boom kapt. Het kan tevens wenselijk zijn om dode bomen te bewaren vanwege hun ecologisch waardevolle functies of omdat er wettelijk beschermde diersoorten in nestelen. Door de minimale doorsnede en de meerstammigheid kunnen zeer oude struiken ook juridisch beschermd zijn.

b. Houtopstand

Een kernbegrip van deze verordening, waarop het kapverbod en de omgevingsvergunningplicht van toepassing zijn. Door dit begrip centraal te stellen indien sprake is van vergunningplichtige bomen, boomvormers of andere houtachtige gewassen wordt duidelijk dat de bescherming in dat geval betrekking heeft op meer dan bomen alleen.

Boomvormers. Een boomvormer is een houtig, opgaand gewas met ontwikkeling van één of meer hoofdtakken. Een boomvormer kan uitgroeien tot een boom, een meerstammige boom of een boomachtige struik. In het alledaagse spraakgebruik heeft een boom één of slechts enkele stammen. In de natuur bestaat er echter een geleidelijke overgang: heester - struik - struikachtige boom - (meerstammige) boom.

h. Beschermd houtopstand

Een houtopstand is beschermd indien daarop het kapverbod van deze verordening van toepassing is. Dit betreffen onder andere de beschermde houtopstanden van de Groene Kaart maar ook gemeentelijke bomen met een doorsnede van meer dan 10 cm. Tevens zijn houtopstanden die zijn aangeplant in het kader van een herplantplicht en houtopstanden die zijn aangeplant door middel van een overeenkomst met een overheidsorgaan beschermd door middel van het kapverbod.

i. Groene Kaart

Er is bewust gekozen voor een topografische kaart en niet alleen voor een register van beschermde houtopstanden. Een kaart zorgt voor een coherent geheel (groene verbindingen vallen eerder op). De Groene Kaart met het bijbehorend register zorgt voor meer structuurbescherming en ook voor betere randvoorwaarden voor ruimtelijke (groene) inrichting dan alleen een lijst met beschermde houtopstanden. Een Groene Kaart sluit bovendien goed aan bij de systematiek van andere ruimtelijke instrumenten en daardoor is integraal omgevingsbeleid eenvoudiger te realiseren.

j. Vellen

Elke wijze van het te gronde richten van een houtopstand ongeacht of dit gedeeltelijk is, bijvoorbeeld bij kappen, of volledig, zoals bij rooien (inclusief stobbe verwijderen). Ook ingrepen die een ingrijpende wijziging betekenen, zoals kandelabereren of het snoeien van meer dan 20 procent van het kroonvolume, vallen onder vellen. Dit om het ernstig beschadigen of ontsieren van een boomkroon tegen te kunnen gaan. Het instandhouden door periodieke snoei van de door kandelabereren of knotten ontstane kroonvorm is niet ontheffing- of vergunningplichtig. De eerste keer kandelabereren of knotten is wel ontheffing- of vergunningplichtig. Het verwijderen van hoofdwortels, waarvan kan worden aangenomen dat daardoor de houtopstand ernstige schade oploopt, valt eveneens onder het begrip vellen. Door de verordening ook van toepassing te laten zijn op het ernstig beschadigen of ontsieren van samengestelde verschijningsvormen, worden grootschalige ingrepen in een houtopstand eveneens ontheffing- of vergunningplichtig.

l. Boomwaarde

De richtlijnen van de Nederlandse Vereniging van Taxateurs van Bomen en houtige gewassen (NVTB, Postbus 683, 7300 AK Apeldoorn, tel. 055-5999449) voor de monetaire boomwaarde worden jaarlijks vastgesteld aan de hand van de prijsindexcijfers van het CBS, marktprijsgemiddelden en andere kengetallen. De richtlijnen gelden als de meest deskundige methodiek voor de wijze van vaststellen van de geldwaarde van bomen en worden in de rechtspraak erkend. Het spreekt overigens voor zich dat beschermde houtopstand ook vele andere waarden dan monetaire waarde kunnen vertegenwoordigen.

m. Bomen Effect Analyse

Waardevolle houtopstanden worden regelmatig (ernstig) beschadigd of vernietigd door bouw en aanleg van huizen, wegen, rioleringen of kabels en leidingen. Vaak gebeurt dit ongewenst en onbedoeld, omdat er te laat is gekeken naar de gevolgen voor de bomen, waardoor ze niet ingepast of (onherstelbaar) beschadigd raken. De Bomen Effect Analyse (BEA) is de landelijke richtlijn van de Bomenstichting voor een nauwgezette en onafhankelijke beoordeling, voorafgaand aan de voorgenomen bouw of aanleg. Deze standaardisering waarborgt de boomtechnische kwaliteit en garandeert een goede beoordeling van alle effecten en mogelijke alternatieven. Een BEA dient uitgevoerd te worden door een deskundig boomverzorger of boomtechnisch adviseur. De resultaten van deze beoordeling kunnen vervolgens worden meegenomen in de besluitvorming rond bouw of aanleg.

n. Bevoegd gezag

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geeft de term 'bevoegd gezag' weer. Nu de aanvraag tot vergunning of ontheffing tot het vellen van beschermde houtopstanden voortaan een aanvraag tot een omgevingsvergunning is, dient de term 'bevoegd gezag' gehanteerd te worden i.p.v. Burgemeester en wethouders.

Artikel 3   Kapverbod

Er is in artikel 3 bewust gekozen voor een ontheffingenstelsel in plaats van een vergunningenstelsel om aan te geven dat in beginsel een ontheffing slechts bij hoge uitzondering wordt verleend. Ook bij interpretatieverschillen, bij gerede twijfel of bij tegenstrijdige deskundigenadviezen en vergelijkbare randgevallen geldt dat de ontheffing niet wordt verleend.

Een ontheffing is dus een uitdrukking van een juridisch voorzorgsbeginsel. Dit in tegenstelling tot een vergunning die bij twijfelgevallen in beginsel wel verleend wordt.

Er wordt voor het kapverbod in deze verordening geen onderscheid gemaakt tussen vitale en afgestorven beschermde houtopstand. Hiermee kan voorkomen worden dat een kwaadwillende boomeigenaar er voor zorgt dat een gezonde beschermde houtopstand dood gaat of 'bij vergissing' een gezonde beschermde houtopstand kapt. Het kan tevens wenselijk zijn om dode bomen te bewaren vanwege hun ecologisch waardevolle functies of omdat er wettelijk beschermde diersoorten in nestelen.

Indien voor een beschermde houtopstand een herplantplicht wordt opgelegd zal voor de kap van de herplant wederom een kapverbod gelden.

Artikel 4   Criteria

Indien bouw of aanleg ter plaatse van de beschermde houtopstand de reden tot de ontheffingsaanvraag is, moet allereerst duidelijk zijn in welke mate een maatschappelijk belang met de realisatie gediend is. Vervolgens moeten voorafgaand aan een eventuele ontheffing de alternatieven voor (her)inrichting of aanpassing van de plannen voldoende onderzocht zijn en als onmogelijk of zeer onwenselijk zijn aangemerkt.

Indien gevaarzetting (voorkomen van letsel of schade) reden tot de ontheffingsaanvraag is, moeten voorafgaand aan een eventuele ontheffing de (boomverzorgings-) alternatieven voor kap voldoende onderzocht zijn en als onmogelijk of zeer onwenselijk zijn aangemerkt.

Artikel 7   Aanvraag

Aanvragers kunnen slechts zijn: eigenaren van of zakelijk gerechtigden tot een beschermde houtopstand. Zakelijk gerechtigden zijn in beginsel degenen die een notariële akte kunnen overleggen betreffende een recht van erfpacht, pacht, opstal, erfdienstbaarheid, vruchtgebruik of pootrecht betreffende de beschermde houtopstand.

Huurders hebben een persoonlijk en geen zakelijk recht. Zij moeten dus de schriftelijke toestemming voor kapaanvraag van de verhuurder, die eigenaar van de beschermde houtopstand is, overleggen. De eigenaar van een beschermde houtopstand kan bij (huur)overeenkomst of bij machtiging zijn huurders het recht tot omgevingsvergunningaanvraag verlenen. Na ontbinding van de huurovereenkomst is de omgevingsvergunning voor het vellen van een beschermde houtopstand die altijd zaaksgebonden is, nog van toepassing op het project. Voorschriften van de omgevingsvergunning dienen dan door de eigenaar van het perceel nagekomen te worden.

De indieningsvereisten voor een omgevingsvergunning zijn in de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor) verplicht voorgeschreven. Buiten deze verplichte indieningsvereisten zijn in artikel 5 van deze verordening aanvullende indieningsvereisten gesteld. De indieningsvereisten samen maken dat alle informatie aanwezig is om een goede inschatting te maken ten aanzien van de omgevingsvergunningverlening.

Algemene indieningsvereisten staan in artikel 1.3 Mor:

Artikel 1.3 Indieningsvereisten bij iedere aanvraag (omgevingsvergunning red)

1. In de aanvraag vermeldt de aanvrager;
  - a. de naam, het adres en de woonplaats van de aanvrager, alsmede het elektronische adres van de aanvrager, indien de aanvraag met een elektronisch formulier wordt ingediend;
  - b. het adres, de kadastrale aanduiding dan wel de ligging van het project;
  - c. een omschrijving van de aard en de omvang van het project;
  - d. een omschrijving van de aard en omvang van de gevolgen van het project voor de fysieke leefomgeving, voor zover die gevolgen relevant zijn voor de beoordeling van de aanvraag;
  - e. indien de aanvraag wordt ingediend door een gemachtigde: zijn naam, adres en woonplaats, alsmede het elektronisch adres van gemachtigde, indien de aanvraag met een elektronisch formulier wordt ingediend;
  - f. indien het project wordt uitgevoerd door een ander dan de aanvrager: zijn naam, adres en woonplaats.
2. De aanvrager voorziet de aanvraag van een aanduiding van de locatie van de aangevraagde activiteit of activiteiten. Deze aanduiding geschiedt met behulp van een situatietekening, kaart, foto's of andere geschikte middelen.
3. De aanvrager doet bij de aanvraag een gespecificeerde opgave van de kosten van de te verrichten werkzaamheden.

Artikel 8 Intrekking of wijziging

In dit artikel zijn de gronden aangeven voor intrekking, wijziging van de omgevingsvergunning die verstrekt is op grond van deze verordening (artikel 2.31, lid 2 Wabo).

De intrekking van de omgevingsvergunning voor het vellen van een beschermde houtopstand- indien sprake van sanctie- is geregeld in hoofdstuk 5 Wabo. Het gezag dat bevoegd is een omgevingsvergunning te verlenen kan deze dan geheel of gedeeltelijk intrekken indien:

- de omgevingsvergunning is verleend op grond van onjuiste of onvolledige opgave;
- niet overeenkomstig de omgevingsvergunning is of wordt gehandeld;
- de aan de omgevingsvergunning verbonden voorschriften of beperkingen niet zijn of worden nageleefd;
- de houder van de omgevingsvergunning leeft de voor hem geldende regels niet na (artikel 5.19, lid 1 Wabo).

Tevens is het mogelijk op grond van artikel 2.33, eerste lid onder e Wabo de omgevingsvergunning die van **rechtswege** is verleend in te trekken indien deze betrekking heeft op een activiteit die ontoelaatbaar ernstige nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving heeft of dreigt te hebben en het opleggen van voorschriften daar geen oplossing voor biedt (art. 2.31, eerste lid, aanhef en onder c, Wabo).

Bij wijziging of intrekking van de omgevingsvergunning dient wederom de reguliere of- indien voorgeschreven- de uitgebreide procedure te worden gevolgd.

Artikel 9   Beperking geldigheidsduur

Dit artikel blijkt nodig te zijn om misbruik van (zeer) oude omgevingsvergunning tegen te gaan.

Artikel 10   Bijzondere vergunningsvoorschriften

De voorschriften die herplant inhouden moeten concreet en precies worden uitgewerkt, bijvoorbeeld naar locatie, boomsoort of grootte. Uit de rechtspraak naar aanleiding van de herplantplicht blijkt dat beleidsmatige uitwerking van aard en omvang van de herplantplicht noodzakelijk is.

De omgevingsvergunning heeft een zaaksgebonden karakter (art. 2.25 Wabo). Om die reden is de vergunninghouder niet degene aan wie de vergunning is verleend, maar degene die verantwoordelijk is voor uitvoering. De naleving van de voorschriften m.b.t. herplant, valt daarom tevens onder zijn verantwoording. Wanneer de omgevingsvergunning gelding krijgt voor een ander dan de aanvrager of houder van de omgevingsvergunning moet tenminste een maand tevoren dit aan het bevoegd gezag worden mee gedeeld. Zie hiervoor het Besluit omgevingsrecht artikel 4.8 (Bor). Dit onder vermelding van:

- a. naam en adres vergunninghouder- aanvrager
  - b. de omgevingsvergunning of omgevingsvergunningen krachtens welke de activiteiten worden verricht;
  - c. de naam, het adres en het telefoonnummer van degene voor wie de omgevingsvergunning zal gaan gelden;
  - d. de contactpersoon van degene voor wie de omgevingsvergunning zal gaan gelden;
- het beoogde tijdstip dat de omgevingsvergunning zal gaan gelden voor de onder c bedoelde persoon.

Artikel 11   Herplant- /instandhoudingsplicht

Herplantvoorschriften zijn concreet en eenduidig en moeten zeer gedetailleerd soort, locatie en plantwijze voorschrijven. De wijze waarop de zelfstandige herplant- en instandhoudingsplicht wordt uitgevoerd, gebeurt op beleidsmatige wijze. De uitwerking kan deel uitmaken van een breder opgezet handhavingsbeleid. Factoren die daarbij een rol spelen, zijn de ernst van de overtreding, de mate van (on)verantwoordelijkheid die aan de overtreder kan worden toegekend en de feitelijke mogelijkheden tot uitvoering van een herplant.

Artikel 5:18 Wabo biedt de mogelijkheid- indien sprake is van een herstel, - of instandhoudings-sanctie van het velverbod- onder oplegging van last onder bestuursdwang of dwangsom, bij het besluit tot herplantverplichting tevens te bepalen dat de uitvoering van het besluit tevens geldt voor de rechtsopvolger.

Artikel 12   Schadevergoeding

De Boswet schrijft voor dat een gemeentelijke verordening dit artikel moet bevatten.

Artikel 14   Bestrijding van boomziekten

Dit artikel is bedoeld om besmettelijke boomziekten zoals de iepziekte adequaat te kunnen bestrijden. Belangrijk is dat verspreiding van potentieel broedhout en de besmetting wordt voorkomen. In het derde lid is een bijzondere bestuursdwang bevoegdheid in aanvulling op de algemene gemeentelijke bestuursdwang bevoegdheid opgenomen, vanwege de ernst van de zaak en noodzaak snel te kunnen handelen vooral voor een afdeling "Groen".

Artikel 16   Strafbepaling

De Wabo verbiedt in artikel 2.3 het handelen in strijd met een voorschrift uit een omgevingsvergunning. Door artikel 5.4 Invoeringswet Wabo is het handelen zonder omgevingsvergunning of het handelen in strijd met een omgevingsvergunning strafbaar gesteld in de Wet economische delicten. Om die reden zijn de strafbepalingen van artikel 16 van deze verordening niet van toepassing op dergelijk handelen maar de bepalingen van de Wet economische delicten.

Overtreding van artikel 3 lid 1, van deze verordening en overtreding van voorschriften op grond van artikel 10 van deze verordening, heeft als strafmaat een hechtenis van maximaal 6 maanden, taakstraf en/of een geldboete tot maximaal €19.000 (artikel 6 Wed). De boomwaarde kan verhogend op de geldboete werken. Indien de boomwaarde hoger is dan een vierde gedeelte van € 19.000, kan een geldboete worden opgelegd van maximaal € 74.000.

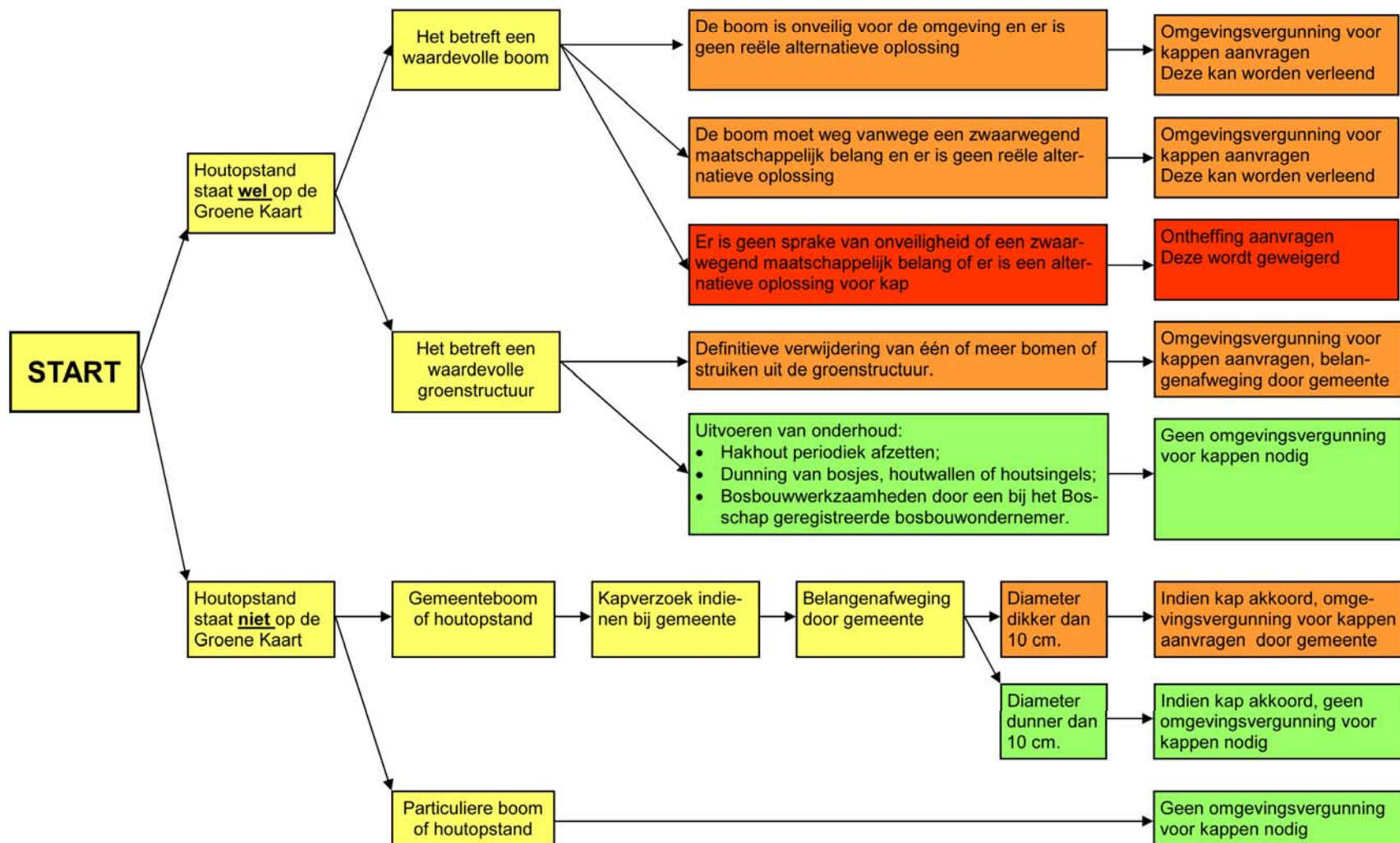
De op grond van artikel 16 van deze verordening ingestelde strafvervolgning laat onverlet de mogelijkheid van het instellen door Burgemeester en wethouders van een privaatrechtelijke vordering tot schadevergoeding wegens schade aan gemeentelijke houtopstand.

Artikel 17   Toezichthouders

Ter toezicht op de naleving en het toezicht op de uitvoering en handhaving van het verbod een beschermde houtopstand te vellen of te doen vellen zonder omgevingsvergunning (art. 5.13 Wabo), zijn de aangewezen toezichthouders bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning te betreden zonder toestemming van de bewoner. Wel dienen toezichthouders daarbij in het bezit te zijn van een machtiging, met toestemming tot betreding, van Burgemeester en wethouders.

Bijlage 4 Stroomschema wel/geen omgevingsvergunning voor vellen

STROOMSCHEMA: Met behulp van dit schema kunt u bepalen wanneer u bij de gemeente een omgevingsvergunning aan moet vragen voor het kappen van een boom of houtopstand en wanneer dat niet nodig is.

Bijlage 5   Standaard beoordelingsformulier omgevingsvergunning voor vellen

Gemeente Laarbeek - Bomenbeleid 2013 Standaardbeoordelingsformulier Aanvraag omgevingsvergunning vellen	
 = door beoordelaar in te vullen gegevens	

Registratie en behandlingsgegevens	
Behandelend ambtenaar	
Datum aanvraag	
Datum beoordeling	
Omgevingsvergunningsnummer	

Gegevens aanvrager	
Voorletters en naam	
Straat en huisnummer	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer	
Emailadres	
Locatie houtopstand	

Juridische controle	
1 Is de aanvrager eigenaar of gerechtigde?	ja / nee
2 Staat de houtopstand op de 'Groene Kaart'?	ja / nee
3 Is er een meldingsplicht Dienst Regelingen (Art. 2 en 3 Boswet.) Indien ja, voorgenomen kap	ja / nee
4 Is er sprake van samenloop met andere procedures	ja / nee
5 Zijn andere vergunningen reeds verstrekt	ja / nee / n.v.t.

Gegevens houtopstand	
Type houtopstand	boom / bomenrij of -laan / bomengroep / landschapselement
Soort en aantal	
Locatie, kadastrale gegevens, voortuin/achtertuin	

Algemene gegevens aanvraag	
Reden van de aanvraag:	
Aard belang: <i>(keuze invullen in onderstaand blokje Eindoordeel belangenafweging')</i>	Groot maatschappelijk belang ► 50 punten extra Algemeen belang ► 25 punten extra Persoonlijk belang ► geen extra punten
Specifieke bijzonderheid	

Eindoordeel belangenafweging (eerst scoreformulier op bladzijde 2 invullen)	
Score voor belang van behoud van de houtopstand	0
Score voor belang van verwijdering van de houtopstand	0
Eventuele extra score voor aard belang	
Totale score	0

Toelichting op de uitkomst van de beoordeling / interpretatie van de score	
<u>Afweging belang van behoud van de boom versus belang van verwijdering van de boom:</u>	
* Uitgangspunt is dat een kapvergunning wordt verleend tenzij er voldoende redenen zijn voor een weigering. * Voor een weigering van een kapvergunning moet een particuliere houtopstand minimaal 40 punten scoren voor behoud, * Wanneer een houtopstand (meer dan) 40 punten scoort voor behoud, wordt alleen kapvergunning verleend als de score voor verwijderen hoger is dan de score voor behoud. * Een onder 'Algemene gegevens' aangegeven 'specifieke bijzonderheid' kan reden zijn om hiervan af te wijken. * Wanneer de conditie/stabiliteit van een houtopstand zeer slecht is en er sprake is van een gevaarlijke en onveilige situatie, wordt de vergunning zondermeer verleend. Bij spoedeisendheid kan dat zelfs direct.	

Beoordeling:

Bij een kapaanvraag voor meerdere bomen, wordt één beoordeling gemaakt als de bomen als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd. Zijn er veel onderlinge verschillen tussen de bomen/beplantingen, dan vinden afzonderlijke beoordelingen plaats.

Belang van behoud:			
De houtopstand in relatie tot zijn standplaats/locatie:	omschrijving:	punten:	score:
Zichtbaarheid	Volledig zichtbaar vanaf de openbare weg	10	
	Gedeeltelijk zichtbaar vanaf de openbare weg	5	
	Niet of nauwelijks zichtbaar	0	
Verschijningsvorm	Boom > 50 jaar of boom met bijzondere habitus of snoeivorm	10	
	Potentieel waardevolle boom voor de toekomst of landschapselement	5	
	Geen bijzondere verschijningsvorm	0	
Aanwezigheid	Houtopstand bepaalt karakter/sfeer op schaal van de wijk/het dorp	10	
	Houtopstand bepaalt karakter/sfeer op schaal van de locatie	5	
	Houtopstand is onopvallend in het geheel	0	
Vervangbaarheid	Na kap verdwijnt de locatie	10	
	Na kap kan een kleinere boomsoort op de locatie geplant worden	5	
	Na kap kan dezelfde boomsoort terugkomen	0	
De waarde(n) van de houtopstand:			
Landschappelijke waarden	Onderdeel van hoofdgroenstructuur of primaire boomstructuur	10	
	Onderdeel van wijkgroen of secundaire boomstructuur	5	
	Geen onderdeel van benoemde groenstructuur	0	
Mate van aantasting van de groenstructuur	Structuur wordt wezenlijk aangetast (meer dan 20%)	10	
	Structuur wordt enigszins aangetast (5 - 20%)	5	
	Structuur wordt voor minder dan 5% aangetast	0	
Cultuurhistorische waarden	Cultuurhistorisch waardevol als onderdeel van een groter geheel	10	
	Cultuurhistorisch waardevol als individueel object	5	
	Geen/nauwelijks cultuurhistorische waarde	0	
Waarde voor recreatie / leefbaarheid	Houtopstand heeft grote belevingswaarde voor veel mensen	10	
	Houtopstand heeft relatie met recreatief gebruik in de nabijheid (bv picknick)	5	
	Houtopstand heeft geen/nauwelijks functie m.b.t. recreatie / leefbaarheid	0	
Natuurwaarden	Grote zichtbare ecologische waarde of door onderzoek aangetoond	10	
	Zichtbare nest- of schuilgelegenheid aanwezig	5	
	Gering/algemeen voorkomend	0	
Milieu waarde	Houtopstand voorkomt milieuhinder (lucht, licht, geluid) voor een grote groep	10	
	Houtopstand voorkomt milieuhinder (lucht, licht, geluid) voor een kleine groep	5	
	Houtopstand heeft geen/nauwelijks een functie m.b.t. milieuhinder	0	
Totale score voor behoud van de houtopstand (maximaal 100):			

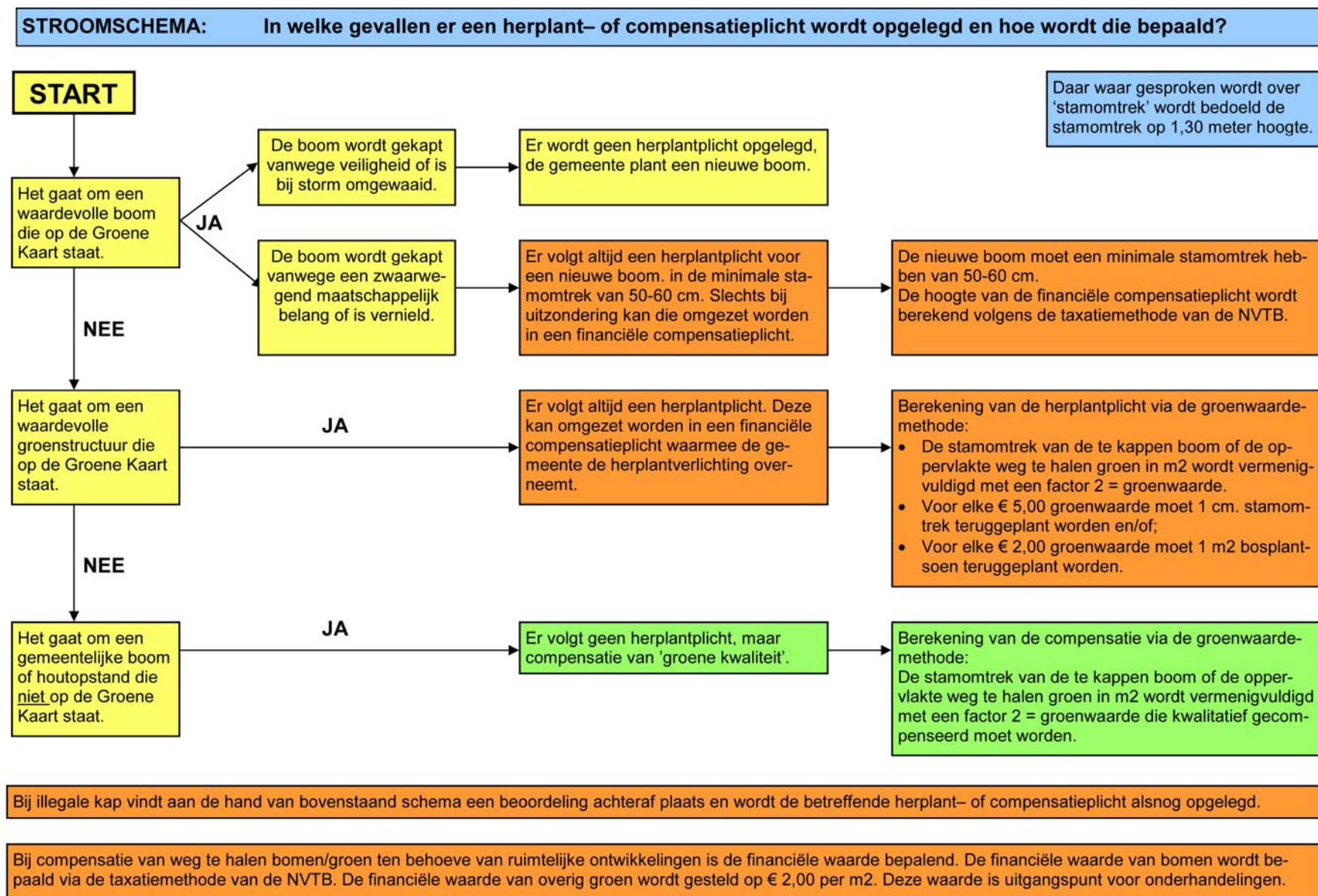
Belang van verwijdering:			
De fysieke toestand van de houtopstand:	omschrijving:	punten:	score:
Conditie van de houtopstand	Slecht	10	
	Matig	5	
	Goed	0	
Stabiliteit van de houtopstand	Slecht	10	
	Matig	5	
	Goed	0	
Levensverwachting houtopstand	minder dan 5 jaar	10	
	tussen de 5 en 15 jaar	5	
	meer dan 15 jaar	0	
Bovengrondse groeiruimte	nu en in de toekomst voldoende	10	
	nu nog goed, in de toekomst onvoldoende	5	
	nu al onvoldoende	0	
Ondergrondse groeiruimte	nu en in de toekomst voldoende	10	
	nu nog goed, in de toekomst onvoldoende	5	
	nu al onvoldoende	0	
Afstand tussen boom en bebouwing of openbare weg	< 4 meter	10	
	4 - 10 meter	5	
	> 10 meter	0	
De overlast/schade die de houtopstand veroorzaakt:			
Periode overlast	het gehele jaar	10	
	seizoensgebonden	5	
	< enkele weken per jaar of n.v.t.	0	
Tijdsduur overlast per dag	> 10 uur	10	
	2 - 10 uur	5	
	< 2 uur	0	
Economisch nadeel/schade	gering of niet van toepassing	10	
	matig en/of eenmalig	5	
	ernstig en/of wederkerend	0	
Is schade/overlast op andere manier te voorkomen/verminderen	ja, grotendeels	10	
	ja, voor een beperkt deel	5	
	nee	0	
Totale score voor verwijdering van de houtopstand (maximaal 100):			

Bijlage 6   Bijdrageregeling waardevolle bomen

Voorwaarden en subsidieplafond 2013

- Subsidie is alleen mogelijk voor particuliere waardevolle bomen zoals aangegeven op de Groene Kaart. Andere overheden of natuurbeherende organisaties kunnen geen gebruik maken van de Bijdrageregeling.
- Subsidie is alleen mogelijk als ook een overeenkomst voor de VTA-controle met de gemeente gesloten wordt.
- Voor een waardevolle boom kan slechts 1 x per 5 jaar subsidie worden aangevraagd voor onderhoudsmaatregelen.
- Om in aanmerking te kunnen komen voor een subsidie zullen de werkzaamheden door een deskundige moeten worden uitgevoerd. Hiervoor moet een offerte ingediend worden waaruit blijkt welke (onderhouds)maatregelen genomen worden en wat ze kosten.
- Er wordt 50% subsidie verleend op het offertebedrag met een maximum van € 250,- per boom.
- Wanneer zeer kostbare (onderhouds)maatregelen nodig blijken die redelijkerwijs niet van een particuliere boomeigenaar verwacht mogen worden, kan het college van burgemeester en wethouders besluiten om een hogere bijdrage te verlenen.
- Er wordt voor 2013 een subsidieplafond van € 10.000,00 ingesteld.
- Subsidieaanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld.

Bijlage 7 Stroomschema compensatie en herplant

Bijlage 8 Instrumenten t.b.v. planvorming rond bomen

Fase:	Instrument t.b.v. bomen:	Resultaat fase:
Fase 0: Startnotitie		
Bomen aanwezig (in plangebied of binnen een afstand van 500 m)?	Quickscan gebied	Consensus over de wenselijkheid van bomen in het gebied.
Wensen en eisen - Beleid - Stedenbouwkundige opgave - Politieke ambities - Wensen belanghebbenden	Inventarisatie	
Fase 1: Haalbaarheidsonderzoek		
Boomwaardering (status)	Boomwaardering	
Boomwaardering (technisch)	Kwaliteitsbeoordeling	Consensus over bomen die behoudenswaardig zijn (en welke niet!)
Fase 2: Nota van uitgangspunten		
Overzicht behoudenswaardige bomen: - Lijst met kenmerken - Kaart met exacte inmeting - Aanduiding beschermde zone	Inpasbaarheidsonderzoek	Ontwerper weet precies welke eisen ten aanzien van bomen worden gesteld.
Technische randvoorwaarden waaraan het ontwerp én de realisatie daarvan moeten voldoen .	Randvoorwaarden	
Fase 3: Voorlopig ontwerp		
Zijn de bomenwensen verenigbaar met de overige wensen?	Bomeneffectanalyse	Ontwerper en groenbeheerder hebben samen afgestemd welke bomen worden ingepast. En welke toch niet duurzaam inpasbaar blijken.
Zijn alternatieven mogelijk (zowel in groen als overige disciplines)?	Verplantbaarheidsonderzoek	
Fase 4: Definitief ontwerp		
Optimalisatie ontwerp ten aanzien van bomen	Boombewust ontwerp Boombewust bestek	Ontwerp, bestek en boombeschermingsplan vormen samen een technisch en juridisch sluitend contractdocument.
Worden bomen ingepast ?	Aanstelling bomenwacht Bomenbeschermingsplan	
Worden bomen gekapt?	Vergunning / ontheffing	
Worden nieuwe bomen geplant?	Kwaliteitseisen bomenbeleid	

Bijlage 9 Checklist m.b.t. uitvoering en toezicht

Inzet mensen	Eisen en richtlijnen
Zijn de juiste keurmerken gesteld aan het uitvoerend personeel?	Alleen medewerkers van de gemeente Laarbeek of European Tree Workers (ETW) mogen werkzaamheden aan bomen uitvoeren.
Is er voldoende gekwalificeerd personeel op het werk aanwezig?	Bij werkzaamheden die mogelijk bomen kunnen schaden, moet een European Tree Worker op het werk aanwezig zijn.
Is een bomenwacht nodig en zo ja, is die ook aangesteld?	Een bomenwacht is een medewerker van de gemeente Laarbeek of een externe deskundige die door de gemeente is aangewezen en minimaal European Tree Technician (ETT) is.
Inzet materiaal	
Zijn de juiste eisen gesteld aan het plantmateriaal?	Kwaliteitseisen worden opgesteld door de persoon die zorgt voor het beplantingsplan.
Zijn de juiste eisen gesteld aan het boombeschermingsmateriaal?	Er mogen geen harde materialen direct tegen de boom worden aangebracht.
Planning	
Wanneer wordt (ver-)plantwerk uitgevoerd?	Plantseizoen: 15 november – 15 april. Plant bij voorkeur in het najaar.
Wordt er rekening gehouden met de flora en fauna?	Let op de uitvoeringsperiode (kap en snoeiwerk buiten het broedseizoen) en handel volgens gedragscodes.
Zijn stopmomenten ingebouwd?	Keuring plantmateriaal. Verplanting bomen. Oplevering groeiplaatsen.
Wordt gebronneerd of bemalen?	Bij voorkeur buiten het groeiseizoen. Indien onmogelijk: bodemvochtmonitoring en watergift regelen.
Vergunningen en ontheffingen	
Zijn alle vergunningen en ontheffingen aangevraagd?	Let hierbij ook op de termijnen en hou rekening met eventuele bezwaren.
Logistiek	
Welke transportbewegingen zijn te verwachten?	Stem dit af met de aannemer en maak afspraken.
Waar vindt opslag van materialen plaats?	Stem dit af met de aannemer en maak afspraken.
Communicatie	
Zijn alle betrokken partijen voldoende geïnformeerd? - (Onder-)aannemer - Omwonenden - Gemeentelijke organisatie - Belangengroepen	Communiceer duidelijk over: - Aanleiding van het project - Beoogd resultaat - Het belang van groen en bomen in het plan - De reden waarom zorg wordt besteed aan groen en bomen.

Bijlage 10 Voorbeeld advies ontwerpnormen rekenprogramma

© 2012v01 | Ontwerpnormen bomen openbare ruimte | <http://www.nationaalplatformbomen.nl>

Specificaties Toetsnormen Advies Toelichting

Projectgegevens

Project	Voorbeeld 1
Projectcode	Voorbeeld 1
Projectomschrijving	Voorbeeld Bomenbeleidsplan
Ontwerper	Michel Brands
Plaats	Laarbeek
Datum	19-10-2012

Boomgrootte en groeiwijze

Invoer	Automatisch (boomsoort)
Boomsoort	Quercus robur

Stand- en groeiplaatskeuze

Maaiveld bedemtype	Verharding (beperkte belasting 'voetpad...

Groeiplaats

Profieltype	Grondwater (direct contact GWST)
Bewortelbare diepte	1

Toetsnormen

Levensduur

Regulier (duurzaam groeiend)	20	40	60	80	jaar

Benodigde bewortelbare ruimte (m3)

Benodigde grondoppervlakte (m2)

Optimaal	18.8	28.3	37.7	47.1	m3
	18.8	28.3	37.7	47.1	m2
Redelijk	15.1	22.6	30.1	37.7	m3
	15.1	22.6	30.1	37.7	m2
Marginaal	11.3	17	22.6	28.3	m3
	11.3	17	22.6	28.3	m2

Bewortelbare diepte	1	1	1	1	m
Bovengronds opstakelvrij	6	9	12	15	m
Ondergronds obstakelvrij	1.4	1.7	2	2.5	m
Minimale graafafstand	1.7	2	2.4	3	m
Kroonbreedte(verloop)	10	15	20	25	m
Plantafstand	11	16.5	22	27.5	m
Plantspiegel	1.4	1.7	2	2.5	m
	x	x	x	x	
	1.4	1.7	2	2.5	

1^e orde | brede kroon
15 – 20 m
eindbeeld TPC©

Soortkeuze Quercus robur(zomereik)

Verharding (beperkte belasting 'voetpad' | bomenzand 3-5% org.)

Grondwater (direct contact GWST) 1 meter m.v.

Opmerkingen:

Licentiehouder	Gemeente Laarbeek
Projectcode	Voorbeeld 1
Projectomschrijving	Voorbeeld Bomenbeleidsplan
Ontwerper	Michel Brands
Datum	Vrijdag 19 Oktober 2012

Specificaties

Toetsnormen

Advies

Toelichting

TPC © Ontwerpadvies:

Niveau	Redelijk
Omloop	40 - 60 jaar
Bewortelbare ruimte	25 - 30 m ³
Bewortelbare diepte	1 m -m.v.
Grondvlak	25 - 30 m ²
Afmeting plantvak (l x b x d)	5.2 x 5.2 x 1 m
Plantafstand t.b.v. gesloten rij	17 m
Afmeting doorlopende plantstrook (l x b x d)	17 x 1.6 x 1 m
Verbreding plantstrook ter hoogte van standplaats boom	3.4 m
Bovengronds obstakelvrij	10.5 m
Ondergronds obstakelvrij	1.9 m

Uitgangspunten op basis van nevenstaande keuze opties

Voor de bovenstaande berekeningen is het belangrijk dat het bodemprofiel tot de aangegeven worteldiepte goed doorwortelbaar is. Indien de grondwaterstand bepalend is voor de bewortelingsdiepte kies dan voor GHG, bij wortelpijlers kies voor de bewortelingsdiepte onderzijde plantvak of plantstrook. Bij een bewortelbare diepte < 60 cm -m.v. is de aanplant van bomen in de verharding niet meer verantwoord omdat daarmee bestratingopdruk onvermijdelijk is en er een (toekomstige) onbeheerbare situatie zal ontstaan.

Gezien vanuit het hart van de boom is in het eindbeeld bovengronds een obstakelvrije ruimte nodig van ca. 10.5 m. Ondergronds geldt een obstakelvrije ruimte van ca. 1.9 m., deze maatvoering geldt bijv. ook voor het op voldoende afstand plaatsen van een wortelbarrière.

Voor detailgegevens van deze optie wordt verwezen naar het tabblad 'Toetsnormen'.

Toelichting TPC©programma:

TPC© is ontwikkeld voor het verkrijgen van toetsbare ontwerpnormen die maatgevend zijn voor ontwerpplannen voor bomen in de openbare ruimte.

In het programma kunnen de boomgrootte, de omloop en verschillende groeiplaatsfactoren worden aangepast waarmee het programma rekent en een overzicht geeft van de voor die situatie specifieke toetsnormen. Meer dan 100 verschillende combinaties van grondwater, hangwater, boomgrootte en type bodemprofiel of bomenmengsel kunnen worden doorgerekend. Zo ontstaat steeds een klant-en-klaar advies op maat !

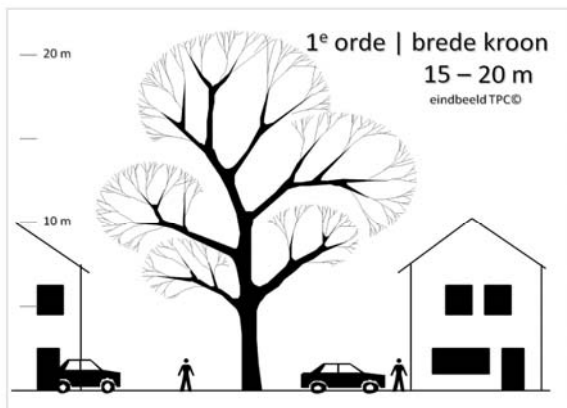
Het programma berekent de benodigde ondergrondse bewortelingsruimte als mede ook het benodigde grondvlak van de groeiplaats in relatie tot de beschikbare bewortelbare diepte van de ingevoerde locatie. De toetsnormen voor de benodigde bewortelbare ruimte zijn o.a. gebaseerd op de zgn. verdampingscijfers van bomen per m² kroonprojectie en het vochtleverend vermogen van verschillende bodemmengsels.

Het TPC© programma geeft tevens inzicht in minimale graaf afstanden in relatie tot de omvang van de stabiliteitskruit van bestaande bomen (gemeten vanuit het hart van de boom), de benodigde bovengrondse en ondergrondse obstakelvrije zones en de gewenste omvang van een eventuele open plantspiegel. Zowel bovengronds als ondergronds zijn specifieke obstakels dichterbij de boom mogelijk acceptabel maar er zijn dan wel specifieke aanpassingen benodigd zoals bijv. het ondergronds plaatsen van mantelbuizen in de wortelzone ten behoeve van de aanleg van kabels en leidingen.

Het programma maakt onderscheid tussen regulier groeiende bomen en snelgroeiende 'pionier' soorten. Naast de keuze van de boomgrootte en de keuze van verschillende variabele groeiplaatsomstandigheden kan ook gekozen voor een directe invoer van een gerichte boomsoort.

Voor een optimale afstemming van boomgrootte, omloop en groeiplaatsfactoren wordt verwezen naar het detailoverzicht op het tabblad 'toetsnormen'. Of de door u gekozen boomsoort ook geschikt is voor de beschikbare groei- en standplaats is afhankelijk van verschillende factoren, raadpleeg Stadsbomen Vademecum deel 4 'Boomsoorten en gebruikswaarde' voor feitelijke geschiktheid.

Bij de inrichting van groeiplaatsen onder de verharding zijn aanvullende besteksbepalingen voor de samenstelling en verwerking van specifieke bomenmengsels van essentieel belang, raadpleeg: 'KBB©' Kwaliteitseisen Besteksvoorwaarden Boombeheer.

Soortkeuze Quercus robur(zomereik)

Verharding (beperkte belasting 'voetpad' | bomenzand 3-5% org.)

Grondwater (direct contact GWST) 1 meter m.v.

Licentiehouder	Gemeente Laarbeek
Projectcode	Voorbeeld 1
Projectomschrijving	Voorbeeld Bomenbeleidsplan
Ontwerper	Michel Brands
Datum	Vrijdag 19 Oktober 2012